

شناسنامه گزارش:

عنوان: برنامه ارتقاء وضعیت زنان و خانواده استان تهران

تهیه و تنظیم: دفتر امور بانوان استانداری تهران

ناظر: شهرام عدالتی

این گزارش با نظارت و حمایت معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده در چارچوب موافقتنامه شماره ۱۲۸۵۲۱ مورخ ۹۶/۱۰/۱۳ با استانداری تهران تهیه گردیده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این گزارش برای معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده و استانداری تهران محفوظ می باشد.

تاریخ ارائه گزارش: زمستان ۱۳۹۷

تشکر و قدردانی

تشکر و سپاس بی‌پایان مخصوص خدایی است که بشر را آفریده و به او قدرت اندیشیدن داده و توانایی‌های بالقوه را در وجود انسان قرار داده و او را امر به تلاش و کوشش نموده و راهنمایی را برای هدایت بشر فرستاده است.

سپاس ایزد منان که به من این فرصت را داد تا با انجام این پژوهش، شاید گوشه‌ای از مشکلات زنان سرزمینم را درک نمایم و در جهت رفع آنها با کمک و یاری دوستان عزیزم برآیم. در اینجا ضروری است که از دفتر امور بانوان و خانواده استانداری تهران به ویژه همکاری صادقانه سرکار خانم شارق و سرکار خانم شعبانی سپاسگزاری نموده و همچنین از ناظر محترم پروژه، جناب آقای عدالتی که راهنمایی‌های ایشان در انجام پروژه بسیار منشاء اثر بوده است، کمال تشکر و سپاس را دارم و از خداوند متعال سربلندی و موفقیت روزافزون ایشان را خواهانم.

حمیده ریحانی نژاد

۱۳۹۸

فهرست مطالب

		۱- توصیف وضع موجود زنان و خانواده در سطح استان ۱۱	
	۱۲	۱-۱- توصیف وضع جمعیت شناختی	
۱۳		۱-۱-۱- جمعیت به تفکیک جنس	۱-۱-۱-۱- جمعیت به تفکیک جنس
۱۴		۱-۱-۲- بعد خانوار	۱-۱-۱-۲- بعد خانوار
۱۸		۱-۱-۳- جمعیت به تفکیک گروه‌های عمده سنی	۱-۱-۱-۳- جمعیت به تفکیک گروه‌های عمده سنی
۲۱		۱-۱-۴- جنس سرپرست	۱-۱-۱-۴- جنس سرپرست
۲۴		۱-۱-۵- مهاجرت	۱-۱-۱-۵- مهاجرت
۲۶		۲- توصیف وضع اقتصادی	۲-۱- توصیف وضع اقتصادی
۲۶		۲-۱-۱- نرخ مشارکت اقتصادی	۲-۱-۱-۱- نرخ مشارکت اقتصادی
۲۸		۲-۱-۲- نرخ اشتغال	۲-۱-۱-۲- نرخ اشتغال
۳۱		۲-۱-۳- نرخ بیکاری	۲-۱-۱-۳- نرخ بیکاری
۳۳		۲-۱-۴- سطح سواد بیکاران	۲-۱-۱-۴- سطح سواد بیکاران
۳۳		۲-۱-۵- نیروی انسانی و فعالیت	۲-۱-۱-۵- نیروی انسانی و فعالیت
۳۷		۳- توصیف وضع اجتماعی	۳-۱- توصیف وضع اجتماعی
۳۷		۳-۱-۱- طلاق	۳-۱-۱-۱- طلاق
۴۴		۳-۱-۲- وضعیت بیمه اجتماعی	۳-۱-۱-۲- وضعیت بیمه اجتماعی
۴۴		۳-۱-۳- بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی	۳-۱-۱-۳- بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی
۴۶		۳-۱-۴- مقرری بگیران بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی	۳-۱-۱-۴- مقرری بگیران بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی
۴۹		۴- توصیف وضع سواد زنان	۴-۱- توصیف وضع سواد زنان
۵۳		۵- توصیف وضع بهداشت و سلامت زنان و خانواده	۵-۱- توصیف وضع بهداشت و سلامت زنان و خانواده
۵۳		۵-۱-۱- موسسات درمانی فعال	۵-۱-۱-۱- موسسات درمانی فعال
۵۵		۵-۱-۲- خانه‌های بهداشت	۵-۱-۱-۲- خانه‌های بهداشت
۵۷		۵-۱-۳- سایر شاخص‌های مطرح شده در قانون برنامه ششم در حوزه زنان و خانواده	۵-۱-۱-۳- سایر شاخص‌های مطرح شده در قانون برنامه ششم در حوزه زنان و خانواده
۵۸		۶- توصیف وضع ورزش زنان	۶-۱- توصیف وضع ورزش زنان
۵۹		۷- توصیف وضع مشارکت سیاسی زنان	۷-۱- توصیف وضع مشارکت سیاسی زنان
۶۰		۷-۱-۱- حضور زنان در مدیریت محلی	۷-۱-۱-۱- حضور زنان در مدیریت محلی
۶۰		۷-۱-۲- نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا	۷-۱-۱-۲- نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا
۶۰		۷-۱-۳- دهیاران زن	۷-۱-۱-۳- دهیاران زن
۶۱		۷-۱-۴- سایر مناصب حکومتی	۷-۱-۱-۴- سایر مناصب حکومتی
۶۲		۸- توصیف وضع مشارکت مدنی زنان	۸-۱- توصیف وضع مشارکت مدنی زنان
۶۲		۸-۱-۱- سمن‌های زنان به تفکیک نوع فعالیت	۸-۱-۱-۱- سمن‌های زنان به تفکیک نوع فعالیت
۶۲		۹- مسایل کلیدی زنان و خانواده در استان	۹-۱- مسایل کلیدی زنان و خانواده در استان

۲- تجزیه و تحلیل مسائل با تاکید بر علل و زنجیره عوامل ۶۵

.....	۶۴	تحلیل داده‌های آماری در استان	۱-۱-۲
.....	۶۹	تحلیل داده‌های آماری در شهرستان‌های استان	۲-۱-۲
.....	۷۴	ارزیابی محیط داخلی و خارجی اجرای شاخص‌های کمی حوزه زنان و خانواده	۲-۲-۲
.....	۷۵	شاخص سواد و تحصیلات بانوان	۱-۲-۲
.....	۷۶	شاخص اشتغال زنان	۲-۲-۲
.....	۷۶	شاخص ورزش بانوان	۳-۲-۲
.....	۷۷	شاخص آسیب‌های اجتماعی و حمایت‌های بیمه‌ای بانوان	۴-۲-۲
.....	۷۸	شاخص بهداشت و سلامت بانوان	۵-۲-۲
			اثرات و دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات	۷۹
			اثر ۱: افزایش نرخ باسوادی	۷۹
۸۱	اثر ۲: افزایش نرخ اشتغال بانوان، افزایش نرخ مشارکت و توسعه کارآفرینی در زنان و خانواده	۲-۳
			اثر ۳: توسعه ورزش زنان و خانواده	۸۵
			اثر ۴: بهبود شاخص ازدواج در بین جوانان و کاهش طلاق	۸۷
۸۸	اثر ۵: بهبود شاخص‌های بخش حمایتی، توانمندسازی و کاهش آسیب‌ها و ناهنجارهای اجتماعی زنان	۸۸
.....	۹۱	طرح پایش و ارزیابی	۹۱
.....	۹۲	افزایش نرخ باسوادی	۹۲
OT DEFINED.	افزایش نرخ مشارکت اقتصادی و اشتغال و کاهش نرخ بیکاری	۹۲
.....		توسعه ورزش زنان و خانواده	۹۲
.....		بهبود شاخص ازدواج در بین جوانان و کاهش طلاق	۹۲
.....		بهبود شاخص‌های بخش حمایتی، توانمندسازی و کاهش آسیب‌ها و ناهنجارهای اجتماعی زنان	۹۲

فهرست جداول

- جدول ۱- تعداد جمعیت و نسبت جنس جمعیت استان تهران و کشور در سالهای ۹۵-۱۳۸۵ ۱.۴
- جدول ۲- جمعیت به تفکیک جنس و شهرستان در سال ۱۳۹۵ ۱.۵
- جدول ۳- تعداد و متوسط بعد خانوار استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت در سالهای ۹۵-۱۳۸۵ ۱.۷
- جدول ۴- جمعیت، تعداد و متوسط بعد خانوار شهرستانهای استان تهران در سال ۹۵ ۱.۸
- جدول ۵- تعداد جمعیت استان و کشور برحسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و وضع سکونت در سالها ۹۵-۱۳۸۵ ۱.۹
- جدول ۶- توزیع درصد جمعیت استان تهران و کشور برحسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و وضع سکونت در سال های ۹۵-۸۵ ۲۰
- جدول ۷- تعداد و درصد جمعیت جوان (۲۹-۱۵ ساله) استان و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۱۳۹۵ ۲.۱
- جدول ۸- تعداد و درصد خانوارهای استان تهران و کشور برحسب جنس سرپرست در سالهای ۹۵-۱۳۸۵ ۲.۳
- جدول ۹- تعداد مهاجران وارد شده، خارج شده و خالص مهاجرت استان تهران طی سالهای ۹۵-۱۳۸۵ ۲.۵
- جدول ۱۰- تعداد جمعیت فعال و نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ سال و بیشتر استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت در سالهای ۹۵-۲۷۱۳۸۵ ۲.۹
- جدول ۱۱- تعداد شاغلین و نرخ اشتغال جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس، در سالهای ۹۵-۱۳۸۵ ۲۹ ۲.۹
- ماخذ: نتایج سرشماریهای عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران ۲.۹
- جدول ۱۲- جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران برحسب وضع فعالیت در سال ۱۳۹۵ ۳.۱
- جدول ۱۳- نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سالهای ۹۵-۱۳۸۵ ۳۲
- جدول ۱۴- نرخ مشارکت و نرخ بیکاری شهرستانهای استان تهران در سال ۱۳۹۵ ۳.۲
- جدول ۱۵- تبیین وضعیت موجود: وضعیت طلاق در کشور و استان تهران طی سال های ۹۵-۹۲ ۳.۸
- جدول ۱۶- وضعیت ازدواج و طلاق در استان تهران سال های ۱۳۹۶-۱۳۹۲ ۳.۸
- جدول ۱۷- آمار مقایسه ای ازدواج و طلاق سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ استان تهران ۳.۹
- جدول ۱۸- مقایسه بین دلایل طلاق در استان تهران طی سال های ۱۳۹۶-۱۳۹۵ ۴.۰
- جدول ۱۹- وضعیت سنی زوجین متقاضی طلاق براساس پرونده های پذیرش شده در استان تهران (۱۳۹۶) ۴۰
- جدول ۲۰- وضعیت تحصیلات زوجین متقاضی طلاق در استان تهران ۱۳۹۶ ۴.۱
- جدول ۲۱- مقایسه میزان معتادین دستگیر شده استان تهران و کل کشور در سالهای ۹۵-۱۳۸۰ (در هر ده هزار نفر جمعیت) ۴.۳
- جدول ۲۲- تعداد و نسبت مرد به زن بیمهشدگان اصلی سازمان تأمین اجتماعی کشور و استان در سال ۱۳۹۵ ۴.۴
- جدول ۲۳- تعداد افراد تحت پوشش اداره کل تأمین اجتماعی در شهرستانهای استان طی سال ۱۳۹۵ ۴.۵

جدول ۲۴- تعداد و درصد مقرری بگير بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی کشور و استان به تفکیک جنس، در سال ۱۳۹۵
۴۶

جدول ۲۵- تعداد مقرریگیران سازمان تأمین اجتماعی در سطح شهرستانهای استان در سال ۱۳۹۵
۴۷

جدول ۲۶- نرخ باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر در استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سالهای ۹۵-
۴۹ ۱۳۸۵

جدول ۲۷- درصد جمعیت ۶ ساله و بیشتر استان تهران و کشور برحسب سطح سواد به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵
۵۰

جدول ۲۸- تعداد و میزان موسسات درمانی فعال و تختهای استان تهران و کل کشور در سال ۱۳۹۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت).
۵۴

جدول ۲۹-تعداد بیمارستانهای فعال و تخت های ثابت موجود در شهرستانهای استان
.....۵۴.

جدول ۳۰- تعداد و میزان خانهای بهداشت فعال روستایی استان و کشور در سال ۱۳۹۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت)
۵۵

جدول ۳۱- مراکز ارائه دهنده مراقبت های اولیه بهداشتی در سطح شهرستانهای استان سال ۱۳۹۵
۵۶

جدول ۳۲- سایر عملکرد اهداف کمی بخش سلامت بانوان و خانواده
.....۵۷.

جدول ۳۳- وضعیت ورزش بانوان طی سالهای ۹۶-۱۳۹۵ ۵۷

جدول ۳۴- تعداد و درصد نمایندگان مجلس شورای اسلامی استان و کشور به تفکیک جنس در دوره دهم
۶۰

جدول ۳۵- تعداد و درصد نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا استان و کشور به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۲
۶۰

جدول ۳۶- تعداد و توزیع درصد سمنهای زنان کشور و استان به تفکیک نوع فعالیت در سالهای ۹۶-۹۳
.....

جدول ۳۷- دستاوردها، خروجیها، فعالیتها و اقدامات اساسی استان در راستای افزایش نرخ باسوادی زنان
۸۰

جدول ۳۸- دستاوردها، خروجیها، فعالیتها و اقدامات اساسی استان در راستای افزایش نرخ اشتغال بانوان، افزایش نرخ مشارکت و توسعه کارآفرینی در زنان و خانواده استان
.....

جدول ۳۹- دستاوردها، خروجیها، فعالیتها و اقدامات اساسی استان در راستای توسعه ورزش زنان و خانواده استان.....
.....۵۴.

جدول ۴۰- دستاوردها، خروجیها، فعالیتها و اقدامات اساسی استان در راستای بهبود شاخص ازدواج در بین جوانان و کاهش طلاق
۸۵

جدول ۴۱- اقدام اولویت دار استان در جهت سطوح پیشگیری و مداخله در برنامه جامع کنترل و کاهش طلاق
۸۷

جدول ۴۲- دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات اساسی استان در راستای بهبود شاخص‌های بخش حمایتی، توانمندسازی و کاهش آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی زنان ۹۲

فهرست نمودار

.....۱۵	نمودار ۱- نرخ رشد جمعیت طی سال‌های ۹۵-۹۰	۱۲
.....۱۵	نمودار ۲- نسبت جنسی جمعیت کشور و استان تهران در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵	
.....۱۷	نمودار ۳- نسبت جنسی جمعیت استان تهران به تفکیک وضع سکونت	
.....۲۱	نمودار ۴- متوسط بعد خانوار استان تهران به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵	
.....۲۱	نمودار ۵- درصد جمعیت جوان (۱۵-۲۹ ساله) استان به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۱۳۹۵	
.....۲۱	نمودار ۶- درصد خانوارهای استان تهران و کشور بر حسب گروه‌های سنی پنج ساله و به تفکیک جنس سرپرست، در سال ۱۳۹۵	۲۴
.....۲۱	نمودار ۷- نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک جنس، در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵	۲۸
.....۲۱	نمودار ۸- نرخ مشارکت اقتصادی زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک وضع سکونت، در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵	۲۸
.....۲۱	نمودار ۹- نرخ اشتغال زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک وضع سکونت، در سال‌های ۹۵-۶۵	۳۱
.....۲۱	نمودار ۱۰- نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک جنس، در سال‌های ۹۵-۶۵	۳۱
.....۲۱	نمودار ۱۱- نرخ جمعیت بیکار استان تهران به تفکیک جنس و سطح سواد، در سال ۱۳۹۵	
.....۲۱	نمودار ۱۲- وضعیت زوجین متقاضی طلاق در استان تهران سال ۱۳۹۶	
.....۲۱	نمودار ۱۳- مقایسه میزان معتادین دستگیر شده استان تهران در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ (در هر ده هزار نفر جمعیت)	۴۳
.....۲۱	نمودار ۱۴- توزیع درصد بیمه‌شدگان اصلی سازمان تأمین اجتماعی استان بر حسب جنس، در سال ۱۳۹۵	
.....۲۱	نمودار ۱۵- نرخ باسوادی جمعیت ۶ ساله و بالاتر استان تهران به تفکیک جنس، در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵	
.....۲۱	نمودار ۱۶- سطح سواد زنان استان تهران در سال ۱۳۹۵	۵۰

فهرست نقشه‌ها

- نقشه ۱- تمرکز گروه‌های فعالیت در شهرستان‌های استان سال ۹۵ ۲۹
- نقشه ۲- بررسی وضع شغلی-رابطه بین سرمایه و کار-در شهرستان‌های استان سال ۹۵ ۳۰
- نقشه ۳- بررسی وضع سواد در شهرستان‌های استان ۴۶

خلاصه مدیریتی

معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری پرداختن به مساله تحکیم خانواده را از طریق ظرفیت‌سازی، ارتقای تاب‌آوری فردی و اجتماعی و تقویت زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی خانواده از جمله اولویت‌های کاری خود قلمداد می‌کند و با برنامه‌ریزی مشارکتی و با استفاده از دانش، تجربه و مهارت‌های موجود در لایه‌های مختلف، تدوین سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده را در دستور کار خود و دفاتر استان‌های کشور قرار داده است. سند پیش‌رو، با توجه به سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه به نقش سازنده آن‌ها و تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصت‌ها و گسترش سطوح مشارکت آن‌ها در کشور و همچنین با تکیه بر محورهای تحکیم خانواده، پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، اوقات فراغت و ساماندهی امور اقتصادی و معیشتی ارتقای توانمندی‌های زنان مدیر و نخبه، اصلاح ساختار اداری و تشکیلاتی زنان و خانواده و ... تدوین شده است.

هدف از تدوین سند ارتقاء وضعیت زنان را می‌توان پیشبرد بهتر فعالیت‌ها در این حوزه برشمرد و افزود: در تدوین و اجرای این سند به دنبال برنامه‌ریزی نتیجه محور می‌باشیم. در گام اول تدوین این سند در استان، ابتدا، به شناسایی قوانین مشخص در حوزه زنان و خانواده که در اسناد فرادست نظیر سند چشم‌انداز نظام، سیاست‌های ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری، سند آمایش سرزمین و قانون برنامه ششم توسعه کشور به منظور تلاش برای احقاق حقوق زنان و خانواده آمده، با توجه به این مطلب که مکان انجام هر قانون و تکلیفی استان‌های سراسر کشور بالاخص تهران به عنوان پایتخت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد، پرداخته شد.

در گام بعد، وضع موجود زنان و خانواده بر مبنای اطلاعات پایه به منظور شناخت کامل اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی زنان استان و شهرستان‌های آن و ارزیابی وضع موجود براساس مقایسه داده‌ها با میانگین کشوری با لحاظ تفکیک جنسی برای بررسی میزان شکاف جنسیتی در بهره‌مندی از مواهب توسعه، آورده شده است که نتایج زیر در خصوص وضعیت زنان در استان استخراج گردیده است:

در سال ۹۵، جمعیت جوان استان - جمعیت بین ۱۵-۲۹ سال - که در آن نیازهای مهم زندگی نظیر آموزش عالی و آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، ازدواج، اشتغال، مسکن، اوقات فراغت و ... اتفاق می‌افتد، ۲۳,۵ درصد از جمعیت استان بوده است. بررسی درصد جوانی به تفکیک جنس نشان از آن دارد که درصد جمعیت زنان و مردان جوان تقریباً با یکدیگر برابر است، در مناطق شهری درصد زنان جوان اندکی بالاتر از درصد مردان جوان است.

به لحاظ شاخص‌های فعالیت (شامل نسبت وابستگی، نرخ مشارکت اقتصادی کل و نرخ مشارکت اقتصادی زنان) وضعیت شهرستان‌های شمال و شمال شرق استان (تهران، شمیرانات، فیروزکوه و دماوند) بهتر از شهرستان‌های جنوب و جنوب غرب استان است.

درصد بیکاران زن دارای تحصیلات عالی در استان تهران بالاتر از نرخ کشور ۵۸,۷ درصد است. همچنین به لحاظ شاخص‌های اشتغال و بیکاری (مانند نرخ اشتغال خالص جمعیت، متوسط نرخ رشد اشتغال، نرخ بیکاری

خالص زنان، نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان آموزش عالی و...) وضعیت شهرستان‌های جنوب و جنوب غرب استان (ورامین، قرچک، پیشوا، شهریار، ملارد) بهتر از شهرستان‌های شمال و شمال شرق استان است. نتایج به دست آمده از رتبه‌بندی شهرستان‌های استان تهران بر مبنای مجموع شاخص‌های اقتصادی نشان می‌دهد که مقادیر عددی کلیه شهرستان‌ها به استثنای تهران از ۰٫۵ کمتر بوده و گرایش به سمت صفر دارند که نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب اقتصادی خانوارهای استان تهران می‌باشد. کاهش بُعد خانوار از یک سو بیانگر کاهش تعداد افراد خانواده در نتیجه‌ی کاهش باروری و زاد و ولد و از سوی دیگر نشانی از افزایش تعداد خانواده‌های هسته‌ای (یک نفره) می‌باشد که متاسفانه در استان اتفاق افتاده است.

تعداد کل خانوارهایی که در کشور توسط زنان سرپرستی می‌شوند ۲,۵۵۷,۱۷۹ و در استان تهران ۴۵۹,۲۷۳ خانوار است.

کاهش آمار ازدواج و بالا رفتن سن ازدواج جوانان به همراه افزایش تجرد قطعی در بین دختران، ازدواج‌های نامناسب و تشکیل خانواده‌های بدسرپرست و به تبع آن افزایش آمار طلاق، افزایش مرگ و میر سرپرستان خانوار و به تبع آن فروپاشی نظام اقتصادی خانوار و در نهایت افزایش روز به روز زنان سرپرست خانوار و دختران خودسرپرست و آسیب‌های اجتماعی؛ تهدیدهایی است که امروزه خانواده ایرانی با آن دست به گریبانند.

به طور متوسط در حدود ۲۱ درصد از طلاق کشور در استان تهران به ثبت رسیده و بیشترین آمار طلاق در سال ۹۶ به شهرستان‌های تهران، ری، شمیرانات، شهریار و بهارستان تعلق داشته است. با بررسی شاخص‌های در نظر گرفته شده برای بهداشت خانواده مشاهده می‌شود شهرستان‌های بهارستان، پیشوا، شمیرانات، قرچک و ملارد فاقد موسسه درمانی و بیمارستان هستند.

زنان به عنوانی نیمی از جمعیت کشور، ضمن دارا بودن نقش مهم و غیرقابل انکار در توسعه کشور، از نیازها و ویژگی‌های خاصی برخوردارند و لازم است برای پاسخگویی به این نیازها و کمک به آنها در ایفای بهتر نقش اساسی و بنیادین خود در خانواده و جامعه برنامه‌ریزی ویژه‌ای صورت پذیرد لیکن مشاهده می‌شود در کیفیت خدمات ارائه شده به این گروه نقصان و کاستی‌های زیادی وجود داشته و دارد.

تحقق عدالت جنسیتی و توسعه ظرفیت‌های ملی در راستای محقق ساختن اقتصاد مقاومتی با تاکید بر شناسایی و رصد شاخص‌های موثر بر وضعیت زنان و خانواده و توجه ویژه به نقش سازنده زنان و بهره‌مندی جامعه از سرمایه انسانی آنها در فرآیند توسعه پایدار متوازن از اهداف تدوین این سند است لذا سعی شده است در ادامه با تجزیه و تحلیل علل اصلی مسائل و خلائهای ظرفیتی، اولویت‌بندی مسائل و گردآوری نقاط قوت، ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای هر شهرستان که پیش از این در سند آمایش استان و همچنین اسناد توسعه شهرستان‌های استان استخراج شده است، مشکلات و مسائل زنان و خانواده مورد تحلیل قرار گیرد.

در ادامه با اولویت‌بندی مسائل، تدوین نتایج مورد انتظار از توسعه جهت حل مسائل با استفاده از زبان تغییر، و همچنین برنامه‌ریزی عملیاتی در جهت بهبود وضعیت زنان و همچنین تدوین طرح پایش و ارزیابی، پرداخته شد. البته شایان ذکر است اگرچه دو سال از سال‌های برنامه پنجم توسعه کشور سپری گشته است لیکن در این سند جهت هماهنگی با سایر اسناد توسعه استان و شهرستان، همچنین دستیابی به نتایج برنامه عملیاتی بیان شده، این سند نیز از ابتدای ۱۳۹۶ تدوین شده است.

مقدمه

خانواده یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی است که اساس و پایه حیات اجتماعی محسوب می‌گردد. خانواده تاثیر بسزایی در تعادل روانی، عاطفی و اجتماعی افراد داشته و بعنوان کوچکترین کانون اجتماعی شدن، متضمن پذیرش نقش‌های اجتماعی و هم‌نوائی با هنجارهای اجتماعی می‌باشد. همچنین همگان معتقدند که پایه‌گذار خانواده، زن و مرد هر دو در کنار هم می‌باشند و توجه به زنان به عنوان نیمی از نیروی انسانی موجود در جوامع بشری که خود یکی از مهمترین منابع توسعه انسانی‌اند، می‌توانند نقشی بهسزا در توسعه‌ی جوامع انسانی ایفا کنند. در واقع جایگاه و شخصیت زن در فرهنگ هر جامعه نشان‌دهنده‌ی میزان توسعه یافتگی آن جامعه است.

پایگاه زنان در کشور ما، در چند دهه اخیر، دگرگون شده و از دیدگاه‌های توسعه معاصر تبعیت نموده است. توده زنان که اغلب در حاشیه‌ی مناسبات اجتماعی و سیاسی نگهداشته شده و نقش آنها در عرصه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی نادیده گرفته شده است، با افزایش میزان سواد و گسترش آموزش عالی به توانمندی‌های خود واقف شده و طالب سهم بیشتری از مدیریت خانواده و جامعه‌اند و انتظار پایگاه و موقعیت‌های بالاتری را دارند. زنانی که حدود نیمی از جمعیت کشور (۴۹,۳ درصد جمعیت در سال ۱۳۹۵) را تشکیل داده و عهده‌دار امر جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیر کردن نسل کنونی را در جهت نیل به توسعه پایدار بر عهده دارند و در تمام روزهای سخت و دشوار همپای مردان به ایفای نقش پرداخته‌اند، کمتر از مردان عهده‌دار نقش‌های مهم و کلیدی بوده‌اند. بنا به باور اندیشمندان توسعه، زنان بخش مهمی از توسعه قلمداد شده و تبعیض‌های جنسی، بسیاری از روندهای توسعه‌ای را تحت‌الشعاع قرار داده است. ناشناخته ماندن نیازهای زنان و در نتیجه عدم تلاش جهت رفع آن نیازها، مسئله‌ای است که همواره تبعات منفی برای زنان و همچنین برای کل جامعه به همراه دارد.

در سال‌های کنونی با توجه به پیشرفت‌های انکارناپذیر زنان ایرانی در عرصه‌های مختلف علمی، اجتماعی و...، شناخت مسائل و مشکلات زنان و یافتن راه حل مناسب جهت رفع آنها مسیر توسعه کشور را هموار خواهد نمود.

زنان همپای مردانشان جهت بهبود وضعیت زندگی خانوادگی و بسامانی اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تلاش می‌نمایند ولی آنچه در بخش‌هایی از گزارش دیده می‌شود، نشان دهنده نامطلوب بودن شرایط زنان و وجود تفاوت‌های ناشی از برخورداری ناکافی از امکانات و فرصت‌های پیشرفت ایشان بوده که نشئت گرفته از شکاف جنسیتی است و بررسی دقیق و موشکافانه‌ای را می‌طلبد.

گزارش حاضر با تکیه بر شناخت کلی از ویژگی‌های جمعیتی زنان، وضع نیروی انسانی، ازدواج و طلاق، سواد و تحصیلات، بهداشت و سلامت، آسیب‌های اجتماعی، ورزش و مشارکت سیاسی زنان با استفاده از نتایج سرشماری نفوس و مسکن، مطالعات آمایش سرزمین، سند توسعه بخش اجتماعی و فرهنگی و اسناد توسعه شهرستان‌های استان طی سال‌های برنامه ششم ارائه شده و به بررسی وضع زنان استان تهران در محورهای مذکور پرداخته است.

در فصل اول این سند به توصیف وضع موجود زنان و خانواده در سطح استان تهران در شاخص‌های جمعیتی، شناختی، اقتصادی، اجتماعی، مشارکت سیاسی و مدنی پرداخته شده است. در فصل دوم سند، احصاء مسائل کلیدی زنان و خانواده در استان ذکر شده است. در فصل بعدی نیز تجزیه و تحلیل مسائل با استفاده از

ماتریس SWOT - نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها- بیان شده و در ادامه، برنامه تغییر و در نهایت طرح پایش و ارزیابی ارائه شده است.

کلیات

نهاد خانواده در ایران مثل همه جوامع واحد و نهاد اجتماعی با اهمیتی بوده و هست. این نهاد در کنار نهاد دین و دولت از گذشته تاکنون سازنده جامعه ایرانی است. با وجود توسعه نهادی از آغاز قرن بیستم، این سه نهاد همچنان شکل دهنده ساختار و روابط اجتماعی ایران‌اند. افراد در این نهاد ضمن حفظ نسل، وظیفه تربیت فرزندان و مراقبت و حمایت از بزرگسالان و حفظ میراث فرهنگی و دینی را به عهده دارند (آزاد ارمکی، ۱۳۹۳: ۳). اهمیت خانواده و تلاش برای تداوم و استحکام آن تا جایی بوده که در اصل دهم قانون اساسی کشور از آن به عنوان واحد بنیادی جامعه اسلامی و باید همه قوانین، مقررات و برنامه‌ریزی‌ها در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی برپایه حقوق و اخلاق اسلامی تنظیم شود. دولت به عنوان مهمترین نهاد که ابزارها و امکانات و بودجه کشور را در اختیار دارد در دستیابی به دستورات الهی و قانون اساسی و مهمترین بند سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور باشد. همچنین در برنامه‌های پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران به موضوع خانواده، زنان و توانمندسازی زنان توجه شده است. اما هیچ‌کدام از این برنامه‌ها نتوانسته است کاستی‌های جامعه زنان و تبعیض‌های جنسیتی مابین را برطرف نماید. از سوی دیگر، کاهش آمار ازدواج و بالا رفتن سن ازدواج جوانان به همراه افزایش تجرد قطعی در بین دختران، ازدواج‌های نامناسب و تشکیل خانواده‌های بدسرپرست و به تبع آن افزایش آمار طلاق، افزایش مرگ و میر سرپرستان خانوار و به تبع آن فروپاشی نظام اقتصادی خانوار و در نهایت افزایش روز به روز زنان سرپرست خانوار و دختران خودسرپرست و آسیب‌های اجتماعی؛ تهدیدهایی است که امروزه خانواده ایرانی با آن دست به گریبانند. طی برنامه‌های پنج ساله توسعه گذشته طرح‌ها و برنامه‌های مختلفی توسط دستگاه‌های ذیربط در خصوص توانمندسازی زنان سرپرست خانوار به انجام رسیده اما تاکنون اثربخشی لازم را نداشته و چرخه بازتولید زنان سرپرست خانوار همچنان تکرار می‌شود.

آمارها و مطالعات نشان می‌دهد بیش از ۷۱,۴ درصد زنان سرپرست خانوار به دلیل فوت همسر و نداشتن پشتوانه مالی و شبکه اجتماعی قوی با مشکلات عدیده‌ای مواجهه هستند. بعد از فوت همسر طلاق و جدایی از همسر موجب می‌شود تا ۱۰ درصد زنان سرپرستی خانوار را بر عهده بگیرند ۱۳,۶ درصد زنان سرپرست خانوار نیز به دلیل بدسرپرستی تبدیل به زن سرپرست خانوار می‌شوند و در نهایت حدود ۵ درصد از زنان نیز به دلیل تجرد قطعی سرپرستی خود را بر عهده دارند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۲). سرپرست بودن زنان در خانواده به خودی خود مسأله نیست؛ بلکه شرایط اجتماعی و اقتصادی نابرابر و نامناسب است - که این قشر از زنان در معرض تهدید و آسیب‌پذیری قرار می‌دهد - آن را به یک مسأله اجتماعی تبدیل می‌کند. بنابراین با توجه به روند رو رشد زنان سرپرست خانوار در جامعه و آسیب‌پذیری آنها در فرایند زندگی ضرورت دارد برای کنترل ازدیاد جمعیت و توانمندسازی آنها سیاست‌های اجتماعی مورد بازبینی جدی قرار گیرند و راهبردها و راهکاری عملیاتی اندیشیده شود.

جایگاه خانواده و زنان همواره مورد توجه جدی قانون اساسی بوده و در اصل اصل دهم:

«از آنجا که خانواده و احد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه ریزی های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استقرار روابط خانوادگی برپایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.»

اصل بیست و یکم:

«دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

ایجاد زمینه های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او
حمایت مادران، به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند و حمایت از کودکان بی سرپرست
ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده

ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست

اعطای قیمومت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنها در صورت نبودن ولی شرعی»

و اصل بیست و نهم:

«برخوررداری از تامین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث، سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت های پزشکی به صورت بیمه و غیره حقی همگانی است.

دولت مکلف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تامین کنند.» صریحاً به وضعیت زنان اشاره شده است. در سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران تداوم استحکام نهاد خانواده مورد تاکید قرار گرفته است. تامین شرایط و فعال سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری های جمعی و تاکید و ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط در سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی آمده است که اگرچه به طور مستقیم به زنان اشاره نشده لیکن به آحاد جامعه که زنان نیز نیمی از آن را تشکیل می دهند اشاره شده است.

بند ۴۶ سیاست های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغ شده توسط مقام معظم رهبری در تاریخ ۹/۴/۹۴، تاکید بر تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان دارد.

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست های کلی «خانواده» را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده است، ابلاغ کردند. متن سیاست های کلی خانواده که به رؤسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده، به این شرح است:

خانواده واحد بنیادی و سنگ بنای جامعه اسلامی و کانون رشد و تعالی انسان و پشتوانه سلامت و بالندگی و اقتدار و اعتلای معنوی کشور و نظام است و سمت و سوی حرکت نظام باید معطوف باشد به:

۱- ایجاد جامعه‌ای خانواده محور و تقویت و تحکیم خانواده و کارکردهای اصلی آن بر پایه الگوی اسلامی خانواده به عنوان مرکز نشو و نما و تربیت اسلامی فرزند و کانون آرامش بخش
۲- محور قرار گرفتن خانواده در قوانین و مقررات، برنامه‌ها، سیاست‌های اجرایی و تمام نظامات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به‌ویژه نظام مسکن و شهرسازی
۳- برجسته کردن کارکردهای ارتباط خانواده و مسجد برای حفظ و ارتقاء هویت اسلامی و ملی و صیانت از خانواده و جامعه

۴- ایجاد نهضت فراگیر ملی برای ترویج و تسهیل ازدواج موفق و آسان برای همه دختران و پسران و افراد در سنین مناسب ازدواج و تشکیل خانواده و نفی تجرد در جامعه با وضع سیاست‌های اجرایی و قوانین و مقررات تشویقی و حمایتی و فرهنگ‌سازی و ارزش‌گذاری به تشکیل خانواده متعالی بر اساس سنت الهی
۵- تحکیم خانواده و ارتقاء سرمایه اجتماعی آن بر پایه رضایت و انصاف، خدمت و احترام و مودت و رحمت با تأکید بر:

- به‌کارگیری یکپارچه ظرفیت‌های آموزشی، تربیتی و رسانه‌ای کشور در جهت تحکیم بنیان خانواده و روابط خانوادگی
- فرهنگ‌سازی و تقویت تعاملات اخلاقی
- مقابله مؤثر با جنگ نرم دشمنان برای فروپاشی و انحراف روابط خانوادگی و رفع موانع و زدودن آسیب‌ها و چالش‌های تحکیم خانواده
- ممنوعیت نشر برنامه‌های مخل ارزش‌های خانواده
- ایجاد فرصت برای حضور مفید و مؤثر اعضای خانواده در کنار یکدیگر و استفاده مؤثر خانواده از اوقات فراغت به صورت جمعی

۶- ارائه و ترسیم الگوی اسلامی خانواده و تقویت و ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی با:

- ترویج ارزش‌های متعالی و سنت‌های پسندیده در ازدواج و خانواده
- پررنگ کردن ارزش‌های اخلاقی و زدودن پیرایه‌های باطل از آن
- مبارزه با اشرافیت و تجمل‌گرایی و مظاهر فرهنگ غرب
- اصلاح رفتار گروه‌های مرجع و برجسته‌سازی رفتارهای شایسته آنها و جلوگیری از شکل‌گیری گروه‌های مرجع ناسالم

۷- بازنگری، اصلاح و تکمیل نظام حقوقی و رویه‌های قضایی در حوزه خانواده متناسب با نیازها و مقتضیات جدید و حل و فصل دعاوی در مراحل اولیه توسط حکمیت و تأمین عدالت و امنیت در تمامی مراحل انتظامی، دادرسی و اجرای احکام در دعاوی خانواده با هدف تثبیت و تحکیم خانواده

۸- ایجاد فضای سالم و رعایت روابط اسلامی زن و مرد در جامعه

۹- ارتقاء معیشت و اقتصاد خانواده‌ها با توانمندسازی آنان برای کاهش دغدغه‌های آینده آنها درباره اشتغال، ازدواج و مسکن

۱۰- ساماندهی نظام مشاوره‌ای و آموزش قبل، حین و پس از تشکیل خانواده و تسهیل دسترسی به آن بر اساس مبانی اسلامی - ایرانی در جهت استحکام خانواده

۱۱- تقویت و تشویق خانواده در جهت جلب مشارکت خانواده برای پیشبرد اهداف و برنامه‌های کشور در همه عرصه‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و دفاعی

۱۲- حمایت از عزت و کرامت همسری، نقش مادری و خانه‌داری زنان و نقش پدری و اقتصادی مردان و مسؤولیت تربیتی و معنوی زنان و مردان و توانمندسازی اعضای خانواده در مسؤولیت پذیری، تعاملات خانوادگی و ایفاء نقش و رسالت خود

۱۳- پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و عوامل تزلزل نهاد خانواده بویژه موضوع طلاق و جبران آسیب‌های ناشی از آن با شناسایی مستمر عوامل طلاق و فروپاشی خانواده و فرهنگ‌سازی کراهت طلاق

۱۴- حمایت حقوقی، اقتصادی و فرهنگی از خانواده‌های با سرپرستی زنان و تشویق و تسهیل ازدواج آنان

۱۵- اتخاذ روش‌های حمایتی و تشویقی مناسب برای تکریم سالمندان در خانواده و تقویت مراقبت‌های جسمی و روحی و عاطفی از آنان

۱۶- ایجاد ساز و کارهای لازم برای ارتقاء سلامت همه جانبه خانواده‌ها بویژه سلامت باروری و افزایش فرزندآوری در جهت برخورداری از جامعه جوان، سالم، پویا و بالنده

در قانون برنامه ششم توسعه علاوه بر مواد ۱۰۱ و ۱۰۲ که اختصاصاً به حوزه زنان اشاره دارد مواد دیگری هم در بخش‌های مختلف مانند بخش قضایی، بهداشت و سلامت، فرهنگ، هنر و ورزش وجود دارد که مسایل مختلف زنان و خانواده را مدنظر قرار داده است. از جمله این موارد، می‌توان به بند (ت) ماده ۲ برنامه ششم توسعه؛ توانمندسازی محرومان و فقرا با اولویت زنان سرپرست خانوار، بند (ر) ماده ۷۴ از بخش ۱۴ برنامه ششم توسعه "سلامت، بیمه، سلامت و زنان و خانواده"؛ گواهی انجام غربالگری جهت ثبت قانونی ازدواج دائم طبق ماده ۷۵ قانون برنامه ششم توسعه؛ ماده ۷۶ جهت ارتقای شاخص‌های نسبت مرگ مادر و نوزادان؛ بخش ۱۵ قانون برنامه ششم توسعه "بیمه اجتماعی، امور حمایتی و آسیب‌های اجتماعی" در جهت پیشگیری و کنترل آسیب‌های اجتماعی نظیر افزایش پوشش بیمه‌های اجتماعی، کاهش اعتیاد، حمایت از کودکان یتیم و بی سرپرست، کنترل افزایش طلاق و ...؛ اشاره نمود.

در ماده ۹۴ قانون برنامه ششم که ذیل این بخش ۱۷ قرار گرفته به ورزش زنان نیز اشاره شده و آمده است: دولت مکلف است بیست و هفت صدم درصد (۰/۲۷٪) از کل نه درصد (۰/۹٪) مالیات بر ارزش افزوده را برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین المللی ورزش های زورخانه ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت های ورزش به ویژه در حوزه معلولان و جانبازان اختصاص دهد. این مبلغ در ردیف های مربوط به وزارت ورزش و جوانان و وزارت آموزش و پرورش در بودجه سنواتی پیش بینی می شود و پس از مبادله موافقت نامه در اختیار این وزارتخانه ها قرار می گیرد.

این ماده تبصره هایی نیز دارد که به شرح زیر است:

تبصره ۱- این اعتبار فقط در استان ها هزینه می شود.

تبصره ۲- پرداخت هرگونه وجهی از محل بودجه کل کشور به هر شکل و به هر نحو به ورزش حرفه ای ممنوع است و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است.

تبصره ۳- از مجموع عوارض و مالیات نه درصدی (۰/۹٪) موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده، قبل از توزیع آن منابع بین ذی نفعان، مبلغ مندرج در این ماده کسر خواهد شد.

تبصره ۴- دولت مکلف است یک پنجم از منابع درآمدی ماده (۹۴) و یک پنجم از منابع درآمدی ماده (۷۳) این قانون را برای ازدواج و اشتغال جوانان به عنوان سهم وزارت ورزش و جوانان مطابق بودجه سنواتی پیش بینی و هزینه کند.

علی ربیعی^۱ (۱۳۹۴) در نشستی تخصصی با عنوان «ضرورت توجه به دو مقوله واقعیت اجتماعی زن و سیاست گذاری حساس به جنسیت در برنامه ششم توسعه» نکاتی را که می تواند جهت دهنده حوزه سیاست-گذاری معطوف به جنسیت و زمینه ساز توسعه توانمندی های زنان و استفاده از توانمندی های زنان و استفاده از توانمندی زنان در توسعه باشد به شرح زیر مطرح می کند:

- ارائه راهکارهای استفاده از فرصت های قانونی، اعتباری و مالی به منظور توسعه و ساماندهی فعالیت های

زنان در حوزه های تعاون و مشاغل خانگی با رویکرد اشتغال زایی، کارآفرینی و بهبود معیشت و رفاه بانوان

- تلاش در جهت اصلاح سیاست های جنسیتی نظام بیمه

- تلاش در جهت توانمندسازی و ارتقاء اثربخشی سازمان های مردم نهاد فعال در زمینه امور زنان

- ارائه راهکارهای استفاده از ظرفیت های سازمانی وزارتخانه برای توانمندسازی و بهبود کیفیت زندگی

(ربیعی، ۱۳۹۴: ۱۹)

لیکن از آنجایی که برنامه های توسعه در هر کشوری برای عینیت بخشیدن به مجموعه ای از تغییرات و همچنین برای ارتقاء سطح زندگی آحاد جامعه طراحی می شوند. زنان نیز انتظار دارند طی این برنامه ها شاهد

۱. وزیر محترم تعاون کار و رفاه اجتماعی دولت یازدهم

بهبود کیفیت زندگی، احقاق حقوق خود و به دست آوردن فرصت شرکت در برنامه‌ریزی‌ها و مشارکت در توسعه اجتماعی و فرهنگی قشر خود باشند. طی سال‌های گذشته دستگاه‌های مختلف از جمله کمیته امداد امام (ره)، سازمان بهزیستی، شهرداری‌های، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، برنامه‌های متعددی برای توانمندسازی زنان علی‌الخصوص زنان سرپرست خانوار اجراء کرده‌اند که بر اساس شواهد و مطالعات موجود موفقیت‌آمیز نبوده و از ضعف‌هایی برخوردارند. سند پیش رو سعی در بررسی وضعیت زنان و ارائه پیشنهادهایی در جهت تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصت‌ها و گسترش سطوح مشارکت آنها در استان دارد. در این سند سعی شده است با استفاده از روش‌های کمی-کیفی و تکنیک دلفی یعنی جمع‌آوری اطلاعات و در نهایت اجماع گروهی به سوالات زیر پاسخ داده شود:

۱. جایگاه قانونی برنامه‌های توانمندسازی مرتبط با زنان چگونه دیده شده است؟

۲. سازمان‌های متولی برنامه‌های توانمندسازی زنان و خانواده هر کدام چه وظیفه‌ای بر عهده دارند هستند؟

۳. سهم و وظیفه هر دستگاه بر اساس الزامات قانونی، مدیریتی و اجتماعی در برنامه‌های توانمندسازی زنان چیست؟

۴. برای توانمندسازی زنان در استان تهران، تا پایان برنامه ششم توسعه چه برش‌هایی برای دستگاه‌های همکار می‌توان تعریف کرد؟

جهت پاسخ به سوالات فوق در سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده، ابتدا با کمک اطلاعات و آمار موجود و با استفاده از روش کتابخانه‌ای و اسنادی بخشی از اطلاعات بدست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سپس ضمن مقایسه‌ی آمار و اطلاعات آسیب‌های حوزه‌ی زنان در بین شهرستان‌های استان، استخراج گردید. همچنین علاوه بر مقایسه آمار گردآوری شده، در کارگروه اجتماعی ذیل کمیته برنامه‌ریزی شهرستان‌های استان که در ۱۶ شهرستان برگزار شد، اطلاعات بسیار خوبی در زمینه قابلیت‌ها، مسائل و کاستی‌های هر شهرستان اخذ گردید که این امر نیز در آگاهی از نظرات محلی در خصوص زنان و خانواده استان کارگشا بود. در مرحله بعد با استفاده از تکنیک دلفی و نشست‌های مشترک با صاحب‌نظران هر شهرستان مسائل و مشکلات زنان، جمع‌بندی شد. روش دلفی فرایندی دارای ساختار برای پیش‌بینی و کمک به تصمیم‌گیری در طی راندهای پیمایشی، جمع‌آوری اطلاعات و در نهایت اجماع گروهی است. در ادامه با استفاده از ماتریس SWOT - نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها- هر شهرستان در این حوزه مشخص گردید. مجدد برای تعیین مسائل و مشکلات، به متخصصین شهرستانی در قالب جلسات تدوین اسناد توسعه شهرستان، این فرصت داده شد تا بتوانند قضاوت‌هایشان رو دوباره بررسی نمایند. مسائل و مشکلات شهرستان‌ها در حوزه زنان اولویت‌بندی گردید و به ۶ محور -سواد، اشتغال، ورزش، طلاق، اعتیاد و بهداشت و سلامت زنان و خانواده- خلاصه شد. نهایتاً برای دستیابی به نتایج ملموس در این موضوعات، طی سال‌های برنامه ششم

توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶)، از مدیریت نتیجه‌محور استفاده گردید. در این روش، تمامی دست‌اندرکارانی که به طور مستقیم و یا غیرمستقیم در کسب مجموعه‌ای از نتایج همکاری کرده‌اند، از نقش موثر فرایندها، محصولات و خدمات خود در دستیابی به نتایج مورد انتظار (خروجی‌ها، دستاوردها، اهداف و تاثیرات) - اطمینان حاصل می‌نمایند و با توجه به جایگاه خود، با استفاده از اطلاعات و شواهد بر مبنای نتایج واقعی، در زمینه طراحی، کارایی و عملکرد برنامه‌ها و فعالیت‌ها و همچنین پاسخگویی و گزارش‌دهی به تصمیم‌گیرندگان اقدام می‌کنند. این سند، زنجیره‌ای از علل، سلسله مراتب مورد نیاز برای کسب نتایج مورد انتظار را امکان‌پذیر می‌کند. این سلسله‌مراتب از داده‌ها آغاز می‌شود، در مرحله بعد به سمت انجام فعالیت‌ها و ایجاد خروجی‌ها پیشروی کرده و سرانجام به دستاوردهای مجزا و حتی در مراحل بالاتر به تاثیر تبدیل می‌شود.

در واقع مدیریت نتیجه‌محور به دنبال تغییر است. از این‌رو، هدف تدوین سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده ایجاد تغییر در وضعیت موجود و حرکت به سمت وضعیت مطلوب است.

در فصل آخر، که پایش و ارزیابی سند می‌باشد، ارزیابی خود را در قالب سنجش شاخص‌های ارزیابی یا همان حصول خروجی‌های مدنظر، دستیابی به دستاوردها و حصول اثر بیان شده نشان می‌دهد. البته شایان ذکر است برای محاسبه تحقق نتایج گفته شده، سامانه ورود اطلاعات طراحی خواهد شد تا اطلاعات توسط دستگاه‌های مجری در پایان سال (سالانه) وارد این سامانه شده و سپس با استفاده از وزن هر شاخص جهت تحقق دستاورد و سپس نقش هر شاخص در تحقق نتیجه و خروجی، میزان تحقق اثر مشخص شود. همچنین با توجه به اینکه سامانه سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده همسو با سامانه اسناد توسعه استان و شهرستان‌های استان طی سال‌های برنامه پنجم می‌باشد لذا مقدار هدف‌گذاری برای هر شاخص در هر پنج سال ذکر شده که سال ۹۶ آن، عملکرد می‌باشد. شاخص‌های ارزیابی در این گزارش برآمده از خروجی‌های قابل تصور برای رسیدن به دستاورد می‌باشد.

۱- در این سند، جهت همسان‌سازی با سایر اسناد توسعه استان و شهرستان، عملکرد سال ۹۶ در حوزه زنان آورده شده است تا رصد و پایش در پایان برنامه‌ششم به درستی صورت گیرد.

فصل اول:

توصیف وضع موجود زنان و خانواده

در سطح استان

۱- توصیف وضع موجود زنان و خانواده در سطح استان

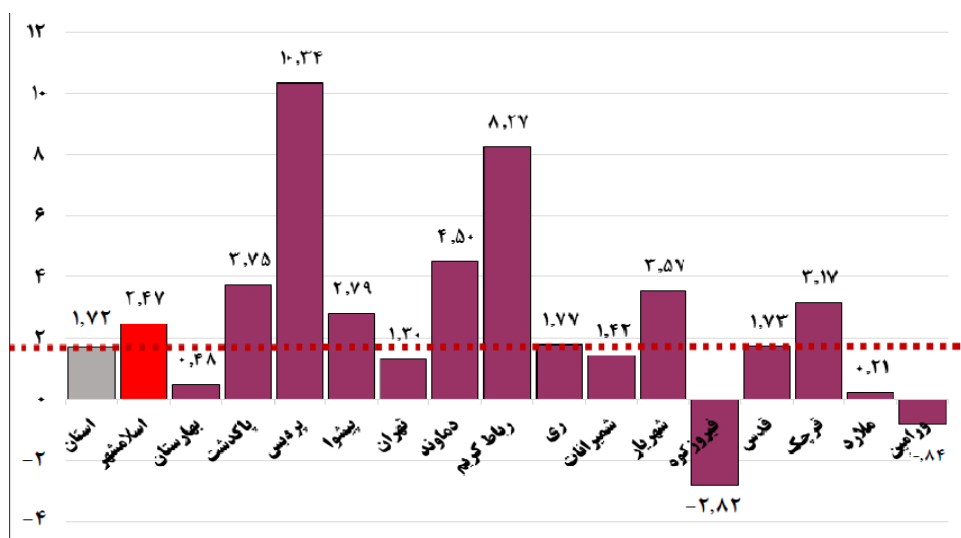
در این فصل پژوهش مطالعات مفصلی در ارتباط با وضعیت موجود زنان در استان تهران و همچنین شهرستان-ها انجام شده است. مسائل زنان در مقایسه با میانگین کشوری، استخراج شده و در قالب جداول، نمودارها و اشکال متفاوت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۱-۱- توصیف وضع جمعیت شناختی

شناخت از وضع جمعیت یکی از مبانی اساسی در هر برنامه‌ریزی است. جمعیت و مسایل مربوط به آن، از جمله مسائل چندبعدی و پیچیده جوامع انسانی است که هم تحت تأثیر عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و... است و هم بر آن تأثیر می‌گذارد. بنابراین، بدون اشراف بر وضع کنونی جمعیت، تحلیل‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در افق‌های برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت، ناکار و حتی گمراه-کننده خواهد بود.

زنان به عنوانی نیمی از جمعیت کشور، ضمن دارا بودن نقش مهم و غیرقابل انکار در توسعه کشور، از نیازها و ویژگی‌های خاصی برخوردارند و لازم است برای پاسخگویی به این نیازها و کمک به آنها در ایفای بهتر نقش اساسی و بنیادین خود در خانواده و جامعه برنامه‌ریزی ویژه‌ای صورت پذیرد. بر همین مبنا ضروریست تا در جهت دستیابی به فهم مناسب و در عین حال جامع از وضعیت کنونی زنان کشور و در ادامه هدایت دقیق و صحیح برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌ها در جهت بهبود آن در سطح کشور به بررسی جمعیت‌شناختی کشور با تاکید بر وضعیت زنان و روند طی شده طی بازه ده ساله گذشته بپردازیم. بنابراین در این بخش از گزارش کوشش شده است تا به توصیف اطلاعات پایه‌ای در زمینه‌ی ویژگی‌های جمعیتی زنان در مقایسه با مردان نظیر ساختار سنی، وضع سرپرستی خانوار و مهاجرت طی سرشماری‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ پرداخته شود. البته در ابتدا نمودار نرخ رشد جمعیت طی سال‌های ۹۵-۹۰ مورد بررسی قرار گرفت که همانطور که ملاحظه می‌شود نرخ رشد جمعیت در شهرستان‌های بهارستان، تهران، شمیرانات، فیروزکوه، ملارد و ورامین پایین‌تر از نرخ رشد جمعیت استان (۱,۷۳ درصد) می‌باشد.

نمودار ۱- نرخ رشد جمعیت طی سال‌های ۹۵-۹۰

۱-۱-۴ جمعیت به تفکیک جنس

برای سنجش توزیع جمعیت یک منطقه از شاخص نسبت جنسی ۱ استفاده می‌کنیم. تمایز و تفکیک جمعیت-های انسانی برحسب جنس، به خاطر کارکردها و نقش‌های متفاوتی است که زن و مرد با توجه به عوامل زیستی، اجتماعی و فرهنگی بر عهده دارند، بنابراین چگونگی ترکیب جنسی جمعیت در یک منطقه تاثیر مهمی بر سایر متغیرها و عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و جمعیتی دارد. برای مثال، کاهش شمار زنان در یک منطقه به تدریج کاهش باروری و در نتیجه کاهش تعداد جمعیت را در پی خواهد داشت. از طرف دیگر، کاهش شمار مردان به دلیل مهاجرت یا هر عامل دیگر، موجب کاهش میزان مشارکت مردان و در نتیجه افت تولید و ارائه‌ی خدمات خواهد شد. با توجه به آنچه گفته شد، بررسی توزیع جنسی جمعیت از اهمیت بسیاری در مطالعات جمعیتی و برنامه‌ریزی‌های محلی، منطقه‌ای و ملی برخوردار است.

همچنان که در جدول زیر ملاحظه می‌شود، جمعیت استان تهران طی دهه اخیر به تبع تغییرات کشوری با افزایش همراه بوده است و از ۱۳۴۲۲ هزار نفر در سال ۱۳۸۵ به ۱۳۲۶۸ هزار نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. (گفتنی است کاهش جمعیت در سال ۱۳۹۰ در استان مربوط به جداسدن استان البرز از تهران می‌باشد) البته این تغییرات در مناطق شهری و روستایی چه در سطح کشوری و چه در سطح استانی یکسان نبوده است. این تغییرات جمعیتی باعث افزایش میزان شهرنشینی از ۹۱ درصد در سال ۸۵ به ۹۴ درصد در سال ۹۵ و کاهش میزان روستانشینی از ۱۳٫۵ درصد به ۶٫۱ شده است. گفتنی است که افزایش میزان شهرنشینی در کشور و

۱- نسبت جنسی عبارت است از تعداد مردان به ازای هر یک صد زن. نسبت جنسی بین ۱۰۰ تا ۱۰۵ در ابتدای تولد در کل جمعیت یک نسبت معمول به حساب می‌آید.

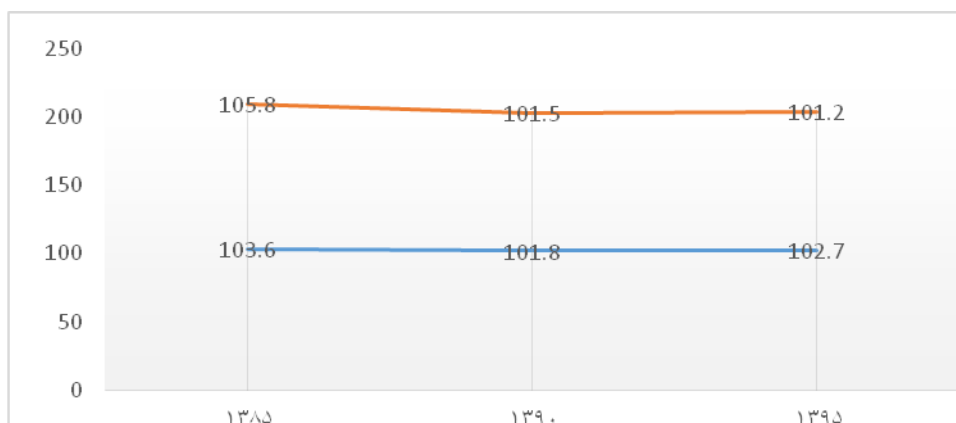
استان تابع عوامل بسیاری است که از مهمترین این عوامل می‌توان به تبدیل برخی از روستاها به شهرها و مهاجرت روستاییان به مناطق شهری به دلیل توسعه نامتوازن شهری-روستایی یاد کرد. بررسی نسبت جنسی استان تهران طی ده سال اخیر حاکی از روند کاهشی دارد چنانکه نسبت جنسی کل جمعیت استان از ۱۰۵,۸ در سال ۱۳۸۵، به ۱۰۱,۲ در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

جدول ۱- تعداد جمعیت و نسبت جنس جمعیت استان تهران و کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

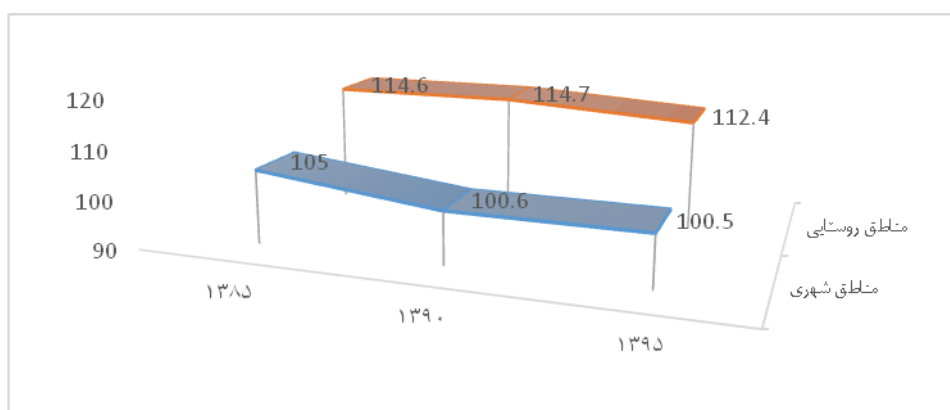
شرح	سال	کشور			استان تهران		
		نسبت جنس ی	زن	مرد	نسبت جنس ی	زن	مرد
کل	۱۳۸۵	۱۰۳,۶	۳۴۶۲۹۴۲	۳۵۸۶۶۳۶۲	۱۰۵,۸	۶۵۲۱۱۴۹	۶۹۰۱۲۱۷
	۱۳۹۰	۱۰۱,۸	۳۷۲۴۴۰۰	۳۷۹۰۵۶۶	۱۰۱,۵	۶۰۴۵۳۹۸	۶۱۳۷۹۹۳
	۱۳۹۵	۱۰۲,۷	۳۹۴۲۷۸۲	۴۰۴۹۸۴۴	۱۰۱,۲	۶۵۹۳۹۶۵	۶۶۷۳۶۷۲
مناطق شهری	۱۳۸۵	۱۰۳,۸	۲۳۶۸۳۵۲	۲۴۵۷۶۴۴	۱۰۵	۵۹۷۹۶۳۵	۶۲۸۰۷۹۶
	۱۳۹۰	۱۰۱,۵	۲۶۶۲۳۰۲	۲۷۰۲۳۶۳	۱۰۰,۶	۵۶۳۶۶۹۴	۵۶۶۹۱۳۸
	۱۳۹۵	۱۰۱,۸	۲۹۳۰۵۴۳	۲۹۸۴۱۴۱	۱۰۰,۵	۶۲۱۰۰۵۰	۶۲۴۲۱۸۰
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۱۰۳,۱	۱۰۹۴۵۸۹	۱۱۲۸۹۹۲	۱۱۴,۶	۵۴۱۵۱۴	۶۲۰۴۲۱
	۱۳۹۰	۱۰۲,۵	۱۰۶۲۰۹۷	۱۰۸۸۲۰۳	۱۱۴,۷	۴۰۸۷۰۴	۴۶۸۸۵۵
	۱۳۹۵	۱۰۵,۳	۱۰۱۲۳۳۹	۱۰۶۵۷۰۲	۱۱۲,۴	۳۸۳۹۱۵	۴۳۱۴۹۲

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار ۲- نسبت جنسی جمعیت کشور و استان تهران در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

نمودار ۳- نسبت جنسی جمعیت استان تهران به تفکیک وضع سکونت

جدول ۲- جمعیت به تفکیک جنس و شهرستان در سال ۱۳۹۵

شهرستان	مرد و زن	مرد	زن	نسبت جنسی
کل استان	۱۳۲۶۷۶۳۷	۶۶۷۳۶۷۲	۶۵۹۳۶۹۵	۱۰۱,۲
اسلامشهر	۵۴۸۶۲۰	۲۷۳۲۸۲	۲۶۹۳۳۸	۱۰۳,۷
بهارستان	۵۳۵۶۲۹	۲۷۷۱۶۰	۲۵۹۱۶۹	۱۰۶,۹
پاکدشت	۳۵۰۹۶۶	۱۷۹۳۷۵	۱۷۱۵۹۱	۱۰۴,۵
پردیس	۱۶۹۰۶۰	۸۶۴۷۷	۸۲۵۸۳	۱۰۴,۷
پیشوا	۸۶۶۰۱	۴۳۷۱۸	۴۲۸۸۳	۱۰۱,۹
تهران	۸۷۳۷۵۱۰	۴۳۴۷۵۳۴	۴۳۸۹۹۷۶	۹۹,۰

شهرستان	مرد و زن	مرد	زن	نسبت جنسی
دماوند	۱۲۵۴۸۰	۶۴۵۵۲	۶۰۹۲۸	۱۰۵,۹
رباط کریم	۲۹۱۵۱۶	۱۴۹۰۷۲	۱۴۲۴۴۴	۱۰۴,۶
ری	۳۴۹۷۰۰	۱۸۷۲۲۳	۱۶۲۴۷۷	۱۱۵,۲
شمیرانات	۴۷۲۷۹	۲۴۶۴۵	۲۲۶۳۴	۱۰۸,۹
شهریار	۷۴۴۲۱۰	۳۷۹۱۹۷	۳۶۵۰۱۳	۱۰۳,۹
فیروزکوه	۳۳۵۵۸	۱۷۰۹۳	۱۶۴۶۵	۱۰۳,۸
قدس	۳۱۶۶۳۶	۱۶۲۲۱۱	۱۵۴۴۲۵	۱۰۵,۰
قرچک	۲۶۹۱۳۸	۱۳۸۲۴۹	۱۳۰۸۸۹	۱۰۵,۹
ملارد	۳۷۷۲۹۲	۱۹۳۲۷۲	۱۸۴۰۲۰	۱۰۵,۰
ورامین	۲۸۳۷۴۲	۱۴۴۱۶۲	۱۳۹۱۳۰	۱۰۳,۹

مأخذ- نتایج سرشماری نفوس و مسکن استان تهران مرکز آمار ایران و محاسبات تحقیق

۱-۴ بعد خانوار

در جدول زیر متوسط بُعد خانوار^۱ کل کشور و استان تهران برحسب وضع سکونت نمایش داده شده است. طی ده سال اخیر بعد خانوار کشور از ۴,۱ نفر در سال ۱۳۸۵ به ۳,۳ نفر در هر خانوار کاهش یافته است. این روند کاهشی در استان نیز دیده می شود به گونه ای که بعد خانوار در استان، از ۳,۶ نفر به ۳,۱ نفر در هر خانوار رسیده است. در مقایسه بُعد خانوار مناطق شهری و روستایی کشور و استان می توان گفت که در تمام دوره های یاد شده متوسط بُعد خانوار مناطق شهری پایین تر از متوسط بُعد خانوار مناطق روستایی کشور بوده است. قابل ذکر است که تفاوت بُعد خانوار در میان خانوارهای ساکن در مناطق شهری و روستایی در گذر زمان کاهش یافته و در سال ۱۳۹۵، بسیار به هم نزدیک بوده است. کاهش بُعد خانوار از یک سو بیانگر کاهش تعداد افراد خانواده در نتیجهی کاهش باروری و زاد و ولد و از سوی دیگر نشانی از افزایش تعداد خانواده های هسته ای (یک نفره) می باشد.

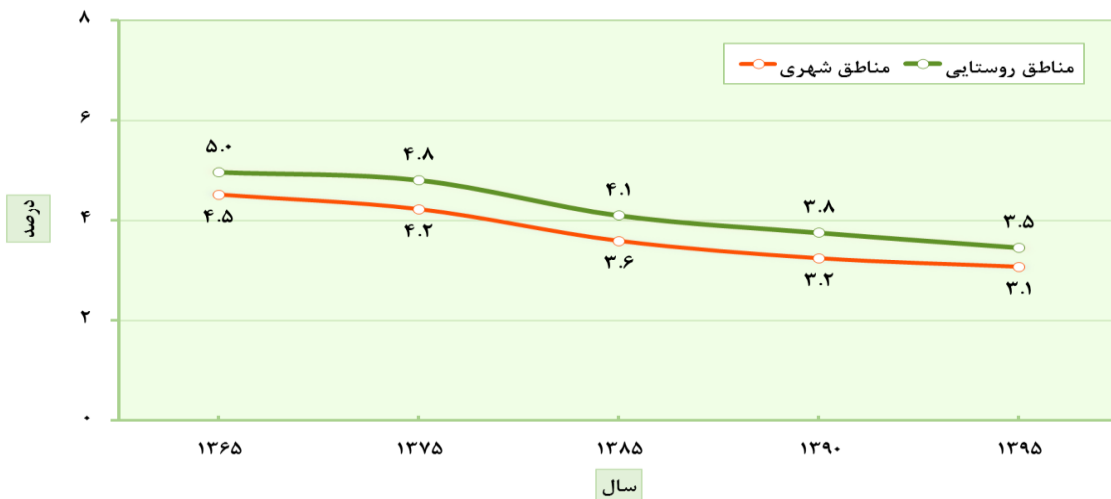
۱- خانوار از چند نفر از افراد تشکیل می شود که با همدیگر در یک اقامتگاه زندگی می کنند، با یکدیگر همخرج هستند و معمولاً با هم غذا می خورند. فردی که به تنهایی زندگی می کند نیز خانوار تلقی می شود. متوسط بعد خانوار عبارت است از متوسط تعداد افراد در خانوار از تقسیم تعداد کل جمعیت به تعداد کل خانوار حاصل می شود.

جدول ۳- تعداد و متوسط بعد خانوار استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

شرح	سال	کل		مناطق شهری		مناطق روستایی	
		تعداد خانوار	بعد خانوار	تعداد خانوار	بعد خانوار	تعداد خانوار	بعد خانوار
کشور	۱۳۸۵	۱۷۳۵۲۶۸۶	۴,۱	۱۲۲۸۲۹۲۶	۳,۹	۵۰۶۹۷۶۰	۴,۴
	۱۳۹۰	۲۱۱۱۰۴۸۱	۳,۶	۱۵۳۶۵۸۹۲	۳,۵	۵۷۴۴۵۸۹	۳,۷
	۱۳۹۵	۲۴۱۹۶۰۳۵	۳,۳	۱۸۱۲۵۴۸۸	۳,۳	۶۰۷۰۵۴۷	۳,۴
استان	۱۳۸۵	۳۶۹۷۸۴۰	۳,۶	۳۴۱۴۳۲۹	۳,۶	۲۸۳۵۱۱	۴,۱
	۱۳۹۰	۳۷۱۹۶۷۶	۳,۳	۳۴۸۵۸۶۶	۳,۲	۲۳۳۸۱۰	۳,۸
	۱۳۹۵	۴۲۸۸۵۶۳	۳,۱	۴۰۵۲۵۰۷	۳,۱	۲۳۶۰۵۶	۳,۵

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار ۴- متوسط بعد خانوار استان تهران به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵

جدول ۴- جمعیت، تعداد و متوسط بعد خانوار شهرستان‌های استان تهران در سال ۹۵

شهرستان	کل	
	جمعیت	خانوار
کل استان	۱۳۲۶۷۶۳۷	۴۲۸۸۵۶۳
اسلامشهر	۵۴۸۶۲۰	۱۶۸۲۸۸
بهارستان	۵۳۶۳۲۹	۱۵۶۷۹۱
پاکدشت	۳۵۰۹۶۶	۱۰۳۵۴۲
پردیس	۱۶۹۰۶۰	۵۳۳۶۷
پیشوا	۸۶۶۰۱	۲۵۷۰۴
تهران	۸۷۳۷۵۱۰	۲۹۲۴۲۰۸
دماوند	۱۲۵۴۸۰	۳۹۳۷۳
رباط کریم	۲۹۱۵۱۶	۸۹۲۷۱
ری	۳۴۹۷۰۰	۹۶۹۹۶
شمیرانات	۴۷۲۷۹	۱۶۱۰۷
شهریار	۷۴۴۲۱۰	۲۲۶۰۱۱
فیروزکوه	۳۳۵۵۸	۱۱۷۰۰
قدس	۳۱۶۶۳۶	۹۶۶۸۲
قرچک	۲۶۹۱۳۸	۷۹۸۵۳
ملارد	۳۷۷۲۹۲	۱۱۵۱۵۴
ورامین	۲۸۳۷۴۲	۸۵۵۱۶

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

۱-۳ جمعیت به تفکیک گروه‌های عمده سنی

ساختار سنی و جنسی جمعیت متأثر از تعامل فرآیندهای جمعیت‌شناختی (باروری، مرگ و میر و مهاجرت) است و تحت تاثیر عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی قرار می‌گیرد. گذار سنی افراد به دوره‌های مختلف؛ نیازهای اقتصادی و اجتماعی خاص خود را در چرخه‌های مختلف زندگی ایجاد می‌کند زیرا هر گروهی از جمعیت اولویت‌بندی اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی خاص خود را می‌طلبد، بنابراین توجه به این امر مهم که کدام گروه‌های سنی، جمعیت بیشتر و یا کمتری دارد از دید همه‌ی زمامداران و مسئولین جامعه ضروری است. در جداول زیر توزیع تعداد و درصد جمعیت استان تهران در مقایسه با کل کشور برحسب سه گروه عمده‌ی سنی ۱۵ ساله و ۶۵ ساله و بالاتر در دهه اخیر نمایش داده شده است. همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود طی دهه اخیر جمعیت گروه سنی ۱۴-۰ و ۶۴-۱۵ سال در استان برخلاف کشور، روند کاهشی داشته و جمعیت ۶۵ سال و بیشتر آن افزایش یافته است اما اختلاف درصد جمعیت مردان و زنان در تمامی گروه‌های سنی بسیار کم می‌باشد.

جدول ۵- تعداد جمعیت استان و کشور برحسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و وضع سکونت

در سال‌ها ۹۵-۱۳۸۵

زن				مرد				سال	شرح	
کل	۶۵+	۱۵-۶۴	۰-۱۴	کل	۶۵+	۱۵-۶۴	۰-۱۴			
۳۴۶۲۹۴۲۰	۱۷۲۸۲۰۷	۲۴۲۸۲۹۲۱	۸۶۱۸۲۹۲	۳۵۸۶۶۳۶۲	۱۹۲۸۳۸۴	۲۴۸۷۴۶۴۱	۹۰۶۲۳۳۷	۱۳۸۵	کشور	کل
۳۷۲۲۴۴۰۰	۲۱۵۵۰۰۹	۲۶۴۸۸۶۶۸	۸۵۸۲۵۱۹	۳۷۹۰۵۶۶۹	۲۱۴۱۷۶۰	۲۶۷۵۶۱۳۲	۸۹۷۹۲۵۹	۱۳۹۰		
۳۹۴۲۷۸۲۸	۲۴۶۵۷۷۶	۲۷۶۱۶۶۴۰	۹۳۴۵۴۱۲	۴۰۴۹۸۴۴۲	۲۴۰۵۷۴۲	۲۸۲۴۵۴۴۷	۹۸۴۷۲۵۳	۱۳۹۵		
۲۳۶۸۳۵۲۲	۱۱۱۰۶۳۵	۱۶۹۹۳۴۷۰	۵۵۷۹۴۱۷	۲۴۵۷۶۴۴۲	۱۱۸۹۴۹۳	۱۷۵۲۴۳۹۷	۵۸۶۲۵۵۲	۱۳۸۵		مناطق شهری
۲۶۶۲۳۰۲۳	۱۴۷۲۶۸۵	۱۹۲۹۴۱۲۹	۵۸۴۱۰۱۸	۲۷۰۲۳۶۳۸	۱۴۲۴۷۳۵	۱۹۴۶۷۸۱۸	۶۱۰۷۲۵۳	۱۳۹۰		
۲۹۳۰۵۴۳۳	۱۷۵۲۲۹۳	۲۰۹۲۳۱۲۴	۶۶۳۰۰۱۶	۲۹۸۴۱۴۱۴	۱۷۰۲۸۷۰	۲۱۱۶۳۹۹۹	۶۹۷۴۵۴۵	۱۳۹۵		
۱۰۹۴۵۸۹۸	۶۱۷۵۷۲	۷۲۸۹۴۵۱	۳۰۳۸۸۷۵	۱۱۲۸۹۹۲۰	۷۳۸۸۹۱	۷۳۵۰۲۴۴	۳۲۰۰۷۸۵	۱۳۸۵		مناطق روستایی
۱۰۶۲۰۹۷۷	۶۸۳۳۲۴	۷۱۹۴۵۳۹	۲۷۴۱۵۰۱	۱۰۸۸۲۰۳۱	۷۱۷۰۲۵	۷۲۸۸۳۱۴	۲۸۷۲۰۰۶	۱۳۹۰		
۱۰۱۲۳۳۹۵	۷۱۳۴۸۳	۶۶۹۳۵۱۶	۲۷۱۵۳۹۶	۱۰۶۵۷۰۲۸	۷۰۲۸۷۲	۷۰۸۱۴۴۸	۲۸۷۲۷۰۸	۱۳۹۵		
۶۵۲۱۱۴۹	۳۱۸۳۲۵	۴۸۰۲۵۰۸	۱۴۰۰۳۱۶	۶۹۰۱۲۱۷	۳۴۵۴۴۹	۵۰۷۹۹۳۹	۱۴۷۵۸۲۹	۱۳۸۵	استان	کل
۶۰۴۵۳۹۸	۳۷۸۲۸۶	۴۴۷۷۶۱۶	۱۱۸۳۱۷۴	۶۱۳۷۹۹۳	۳۶۹۶۹۴	۴۵۱۹۸۴۵	۱۲۳۶۲۸۳	۱۳۹۰		
۶۵۹۳۹۶۵	۴۵۳۵۳۰	۴۸۳۴۶۹۵	۱۳۰۵۷۴۰	۶۶۷۳۶۷۲	۴۴۸۸۱۳	۴۸۴۸۰۴۸	۱۳۷۶۸۱۱	۱۳۹۵		
۵۹۷۹۶۳۵	۲۹۵۶۲۰	۴۴۳۴۳۲۲	۱۲۴۹۶۹۳	۶۲۸۰۷۹۶	۳۱۹۸۶۸	۴۶۴۵۰۷۸	۱۳۱۵۸۵۰	۱۳۸۵		مناطق شهری
۵۶۳۶۶۹۴	۳۶۰۰۴۱	۴۱۹۳۹۶۱	۱۰۷۶۵۷۲	۵۶۶۹۱۳۸	۳۵۱۰۶۴	۴۱۸۲۲۱۹	۱۱۲۴۱۵۶	۱۳۹۰		
۶۲۱۰۰۵۰	۴۳۵۸۸۷	۴۵۶۸۸۱۷	۱۲۰۵۳۴۶	۶۲۴۲۱۸۰	۴۳۰۳۳۳	۴۵۴۱۲۲۲	۱۲۷۰۶۲۵	۱۳۹۵		
۵۴۱۵۱۴	۲۲۷۰۵	۳۶۸۱۸۶	۱۵۰۶۲۳	۶۲۰۴۲۱	۲۵۵۸۱	۴۳۴۸۶۱	۱۵۹۹۷۹	۱۳۸۵		مناطق روستایی
۴۰۸۷۰۴	۱۸۲۴۵	۲۸۳۶۵۵	۱۰۶۶۰۲	۴۶۸۸۵۵	۱۸۶۳۰	۳۳۷۶۲۶	۱۱۲۱۲۷	۱۳۹۰		
۳۸۳۹۱۵	۱۷۶۴۳	۲۶۵۸۷۸	۱۰۰۳۹۴	۴۳۱۴۹۲	۱۸۴۸۰	۳۰۶۸۲۶	۱۰۶۱۸۶	۱۳۹۵		

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

جدول ۶- توزیع درصد جمعیت استان تهران و کشور برحسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و

وضع سکونت درسال های ۹۵-۸۵

شرح	سال	مرد				زن			
		۰-۱۴	۱۵-۶۴	۶۵+	کل	۰-۱۴	۱۵-۶۴	۶۵+	کل
کشور	کل	۱۳۸۵	۲۵,۳	۶۹,۴	۵,۴	۲۴,۹	۷۰,۱	۵	۱۰۰
		۱۳۹۰	۲۳,۷	۷۰,۶	۵,۷	۲۳	۷۱,۱	۵,۸	۱۰۰
		۱۳۹۵	۲۴,۳	۶۹,۷	۵,۹	۲۳,۷	۷۰	۶,۳	۱۰۰
	مناطق شهری	۱۳۸۵	۲۳,۹	۷۱,۳	۴,۸	۲۳,۶	۷۱,۸	۴,۷	۱۰۰
		۱۳۹۰	۲۲,۶	۷۲	۵,۳	۲۱,۹	۷۲,۵	۵,۵	۱۰۰
		۱۳۹۵	۲۳,۴	۷۰,۹	۵,۷	۲۲,۶	۷۱,۴	۶	۱۰۰
	مناطق روستایی	۱۳۸۵	۲۸,۴	۶۵,۱	۶,۵	۲۷,۸	۶۶,۶	۵,۶	۱۰۰
		۱۳۹۰	۲۶,۴	۶۷	۶,۶	۲۵,۸	۶۷,۷	۶,۴	۱۰۰
		۱۳۹۵	۲۷	۶۶,۴	۶,۶	۲۶,۸	۶۶,۱	۷	۱۰۰
استان	کل	۱۳۸۵	۲۱,۴	۷۳,۶	۵	۲۱,۵	۷۳,۶	۴,۹	۱۰۰
		۱۳۹۰	۲۰,۱	۷۳,۶	۶	۱۹,۶	۷۴,۱	۶,۳	۱۰۰
		۱۳۹۵	۲۰,۶	۷۲,۶	۶,۷	۱۹,۸	۷۳,۳	۶,۹	۱۰۰
	مناطق شهری	۱۳۸۵	۲۱	۷۴	۵,۱	۲۰,۹	۷۴,۲	۴,۹	۱۰۰
		۱۳۹۰	۱۹,۸	۷۳,۸	۶,۲	۱۹,۱	۷۴,۴	۶,۴	۱۰۰
		۱۳۹۵	۲۰,۴	۷۲,۸	۶,۹	۱۹,۴	۷۳,۶	۷	۱۰۰
	مناطق روستایی	۱۳۸۵	۲۵,۸	۷۰,۱	۴,۱	۲۷,۸	۶۸	۴,۲	۱۰۰
		۱۳۹۰	۲۳,۹	۷۲	۴	۲۶,۱	۶۹,۴	۴,۵	۱۰۰
		۱۳۹۵	۲۴,۶	۷۱,۱	۴,۳	۲۶,۲	۶۹,۳	۴,۶	۱۰۰

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

در سال ۹۵، جمعیت جوان استان - جمعیت بین ۱۵-۲۹ سال - که در آن نیازهای مهم زندگی نظیر آموزش عالی و آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، ازدواج، اشتغال، مسکن، اوقات فراغت و ... اتفاق می‌افتد، ۲۳,۵ درصد از جمعیت استان بوده است. بررسی درصد جوانی به تفکیک جنس نشان از آن دارد که درصد جمعیت زنان و مردان جوان تقریباً با یکدیگر برابر است، در مناطق شهری درصد زنان جوان اندکی بالاتر از درصد مردان جوان است و اما در مناطق روستایی وضعیت عکس مشاهده می‌شود به صورتی که درصد مردان جوان با اندکی بالاتر از زنان جوان ۲۶,۹ درصد برای مردان در مقابل ۲۶,۶ درصد برای زنان می‌باشد.

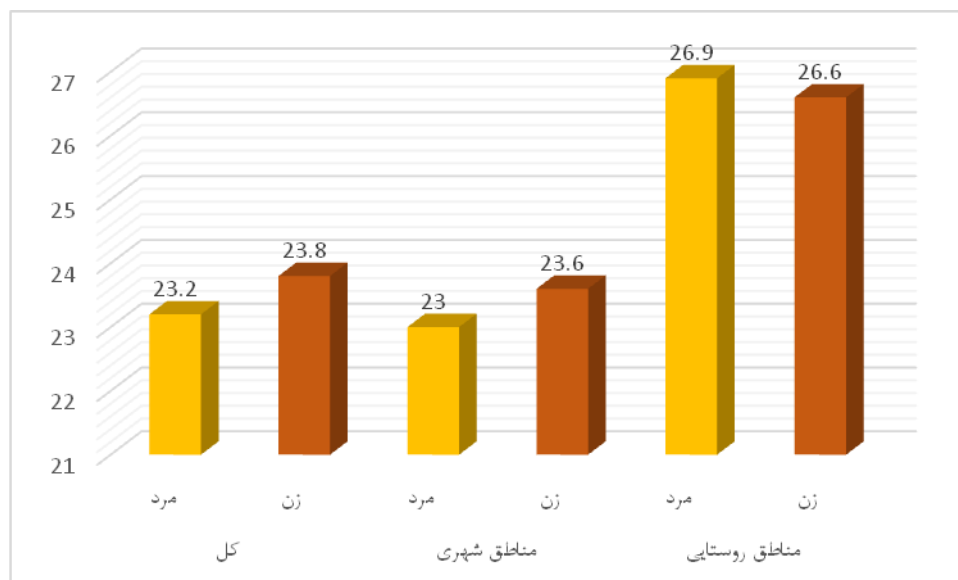
جدول ۷- تعداد و درصد جمعیت جوان (۱۵-۲۹ ساله) استان و کشور

به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۱۳۹۵

مناطق روستایی			مناطق شهری			کل			شرح	
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل		
۲۵۴۰۴۵۵	۲۸۸۰۳۶۹	۵۴۲۰۸۲۴	۷۳۴۶۴۴۶	۷۲۸۵۷۳۹	۱۴۶۳۲۱۸۵	۹۸۸۶۹۰۱	۱۰۱۶۶۱۰۸	۲۰۰۵۳۰۰۹	تعداد	کشور
۲۵,۱	۲۷	۲۶,۱	۲۵,۱	۲۴,۴	۲۴,۷	۲۵,۱	۲۵,۱	۲۵,۱	درصد	
۱۰۱۹۵۲	۱۱۵۹۹۳	۲۱۷۹۴۵	۱۴۶۶۴۰۰	۱۴۳۳۶۹۲	۲۹۰۰۰۹۲	۱۵۶۸۳۵۲	۱۵۴۹۶۸۵	۳۱۱۸۰۳۷	تعداد	استان
۲۶,۶	۲۶,۹	۲۶,۷	۲۳,۶	۲۳	۲۳,۳	۲۳,۸	۲۳,۲	۲۳,۵	درصد	

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار ۵- درصد جمعیت جوان (۱۵-۲۹ ساله) استان به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۱۳۹۵

۱-۴ جنس سرپرست

بررسی ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی زنان سرپرست خانوار^۱ و مقایسه‌ی آن با مردان سرپرست خانوار می‌تواند سیمایی کلی از وضعیت این زنان و به تبع آن، خانوارهایی که این زنان سرپرستی آن را بر عهده گرفته‌اند، ارائه دهد. در خانوارهای ایرانی معمولاً مردان سرپرست خانواده محسوب می‌شوند اما تحت شرایطی چنین مسئولیتی بر عهده زنان می‌باشد. متأسفانه زنان از جمله اقشار آسیب پذیر در جامعه ما هستند، در این میان زنان سرپرست خانوار بیش از سایر زنان در معرض آسیب‌های اجتماعی و همچنین تنگناهای اقتصادی قرار می‌گیرند.

شناخت وضعیت این زنان و به تبع آن، خانوارهایی که سرپرستی آن را بر عهده گرفته‌اند نیازمند بررسی ویژگی‌های جمعیتی (سن سرپرست، تعداد افراد در خانوارها، سن افراد تحت سرپرستی و...) و ویژگی‌های اجتماعی و علت سرپرستی زنان و موقعیت اقتصادی و معیشتی خانوارهای زن سرپرست و از همه مهمتر شرایط روحی و روانی آنها دارد. در سال‌های اخیر برنامه‌ریزی برای این گروه از زنان از سوی نهادهای دولتی و غیردولتی در اولویت قرار داشته است، اما در بیشتر مواقع این اقدامات با توجه به شناخت غیردقیق از این خانواده‌ها، به روش‌ها و گروه‌هایی خاص محدود شده و از شمول و اثربخشی کافی برخوردار نبوده‌اند.

با توجه به اینکه زنان به طور کلی فرصت‌های نابرابری در زمینه آموزش، بهداشت، اشتغال و... نسبت به مردان برخوردارند، مسائل مربوط به زنان سرپرست خانوار نسبت به زنانی که تحت تکفل مردان قرار دارند، مضاعف بوده و پیامدهای روانی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و... زیادی را برای این زنان و افراد تحت تکفل آنان به دنبال خواهد داشت. فرهنگ غالب جامعه باعث می‌شود، این زنان به علت فقدان فیزیکی، روانی و اقتصادی همسر و به علت نبود پشتوانه مالی و گاهی کمبود سرمایه‌های اجتماعی برای یافتن راه حل مناسب برای حل مشکلات، در معرض آسیب‌های جدی رفتاری، اجتماعی و اخلاقی قرار گیرند.

در جدول زیر تعداد و توزیع درصد خانوارها برحسب جنس سرپرست کل کشور و استان تهران در سال‌های ۸۵ تا ۹۵ ارائه شده است. نتایج جدول، افزایش خانوارهای زن سرپرست را طی این سال‌ها نشان می‌دهد. در سال ۸۵، ۹،۵ درصد از کل خانوارهای ایرانی سرپرست زن داشته‌اند که این رقم در سال ۹۵ به ۱۳،۸ درصد رسیده است. هرچند در ۵ سال اخیر رشد خانوارهای زن سرپرست نسبت به ۵ سال پیشین هم در سطح کشور و هم در استان تهران کندتر شده است، اما تعداد خانوارهای زن سرپرست همچنان به شکل قابل توجهی در حال افزایش است و طبق آخرین آمار رسمی موجود سرپرستی بالغ بر ۳ میلیون خانوار به عهده زنان می‌باشد، به

۱- منظور از "سرپرست خانوار"، یکی از اعضای خانوار است که در خانوار به این عنوان شناخته می‌شود. در صورتی که اعضای خانوار قادر به تعیین سرپرست خانوار نباشند، مسن‌ترین عضو خانوار به عنوان سرپرست خانوار تلقی می‌شود، بدیهی است که در خانوار یکنفره، همان شخص سرپرست خانوار محسوب می‌شود.

عبارت دیگر بنا بر محاسبات به عمل آمده حدود ۸ درصد از جمعیت کشور دارای سرپرست زن می‌باشند و تنها در استان تهران نزدیک به ۶۰۰ هزار خانوار زن سرپرست زندگی می‌کنند.

جدول ۸- تعداد و درصد خانوارهای استان تهران و کشور برحسب جنس سرپرست

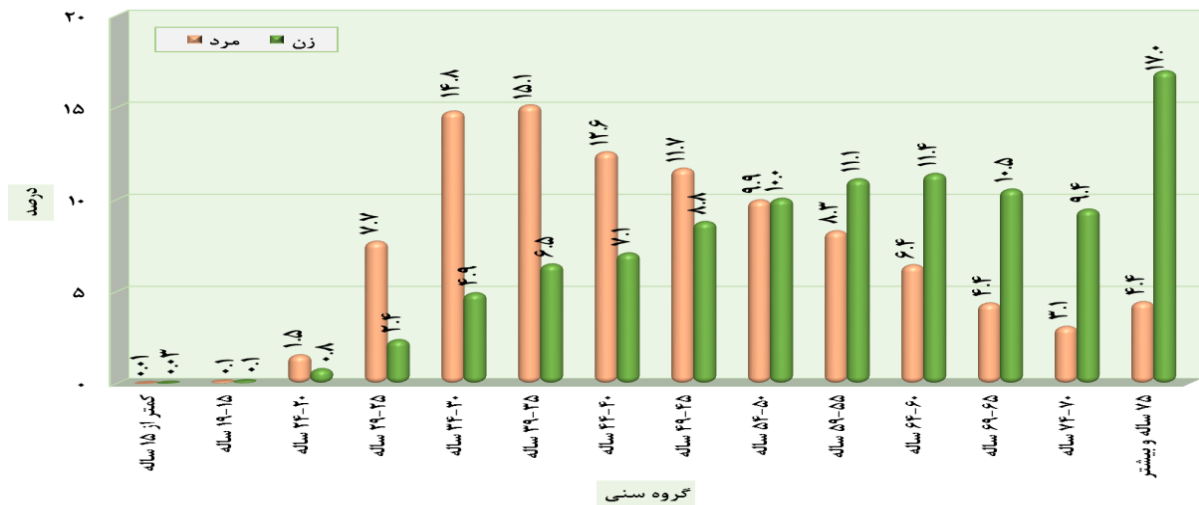
در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

شرح	سال	کشور			استان		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
۱۳۸۵	تعداد	۱۷۳۵۲۶۸۶	۱۵۷۱۱۶۴۲	۱۶۴۱۰۴۴	۳۶۹۷۸۴۰	۳۳۴۶۶۳۸	۳۵۱۲۰۲
	درصد	۱۰۰	۹۰٫۵	۹٫۵	۱۰۰	۹۰٫۵	۹٫۵
۱۳۹۰	تعداد	۲۱۱۱۰۴۸۱	۱۸۵۶۲۴۰۹	۲۵۴۸۰۷۲	۳۷۱۹۶۷۶	۳۲۲۵۶۳۲	۴۹۴۰۴۴
	درصد	۱۰۰	۸۷٫۹	۱۲٫۱	۱۰۰	۸۶٫۷	۱۳٫۳
۱۳۹۵	تعداد	۲۴۱۲۹۴۹۰	۲۱۰۶۷۷۳۷	۳۰۶۱۷۵۳	۴۲۷۸۶۰۷	۳۶۸۶۵۳۹	۵۹۲۰۶۸
	درصد	۱۰۰	۸۷٫۳	۱۲٫۷	۱۰۰	۸۶٫۲	۱۳٫۸

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

بررسی وضعیت زنان سرپرست خانوار بر اساس گروه سنی گویای این مسئله است که در تمامی سال‌های مورد بررسی همانطور که در نمودار زیر نیز آمده است گروه‌های سنی بالاتر به ترتیب بیشترین سهم از زنان سرپرست خانوار را به خود اختصاص داده‌اند. در واقع در سال ۱۳۹۵ نزدیک به نیمی از جمعیت زنان سرپرست خانوار کشور (۴۸٫۷ درصد) از زنان سرپرست خانوار در گروه سنی ۶۵ ساله و بیشتر قرار دارند و برای استان تهران برابر با ۳۶٫۹ درصد بوده است، این در حالی است که زنان جوان (۱۵ تا ۲۹ ساله) سرپرست خانوار در سال ۱۳۹۵ سهمی کمتر از ۵ درصد از زنان خانوار کل کشور و استان را تشکیل می‌دهند این آمار و ارقام آشکارا وضعیتی متفاوت با تصورات اغلب افراد جامعه درباره ی سن زنان سرپرست خانوار کشور را نشان می‌دهد. این وضعیت بیش از هر چیز متأثر از تغییرات الگوهای جمعیتی کشور و همچنین تغییرات اجتماعی و فرهنگی، کاهش مداوم خانوارهای گسترده و به طور ویژه بالاتر بودن امید به زندگی زنان نسبت به مردان و به تبع آن رشد زنان سرپرست خانوار در سن سالخوردگی، افزایش نرخ طلاق و پایین بودن نرخ ازدواج مجدد در سنین بالاتر در میان زنان مطلقه اشاره نمود.

نمودار ۶- درصد خانوارهای استان تهران و کشور بر حسب گروههای سنی پنج ساله و به تفکیک جنس سرپرست در سال ۱۳۹۵

۱-۵ مهاجرت

پدیده مهاجرت به لحاظ اثرگذاری چند وجهی بر رشد جمعیت جامعه مبدا و مقصد و از سوی دیگر اثرگذاری بر پارامترها و ساختار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه‌های مورد نظر از دیدگاه بسیاری از صاحب نظران مهم و در کانون توجه می‌باشد. فرایند مهاجرت امری پیچیده است که نه فقط حجم و رشد جمعیت یک جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه تغییرات قابل ملاحظه‌ای در ساخت و توزیع جمعیت و همچنین ویژگی جامعه مبدا و مقصد ایجاد می‌کند.

یکی از مهمترین تحولات مهاجرتی در دهه‌های اخیر ورود بیش از پیش زنان در فرآیند مهاجرتی و افزایش مهاجرت زنان است. افزایش سطح تحصیلات و به تبع آن میل به تحرک اجتماعی در بین زنان منجر به تحرکات مکانی و مهاجرتی بیشتر آنها شده است، به طوری که سهم جمعیت زنان مهاجر در هر دو نوع مهاجرت داخلی و بین‌المللی افزایش چشمگیری یافته است. در حالی که بسیاری از زنان همراه اعضای خانواده- هایشان مهاجرت می‌کنند، تعدادی از زنان نیز به تنهایی و مستقل مهاجرت می‌کنند. این پدیده الزامات عمده- ای را در خصوص سیاست‌های اساسی در زمینه‌ی انطباق‌پذیری مهاجران زن در محیط شهری و امنیت و حقوق زنان در فرآیندهای مهاجرتی ایجاد کرده است.

برای بررسی وضعیت مهاجرت استان تهران در طی سه دهه ی گذشته به بررسی خالص مهاجرت، نسبت خالص مهاجرت به جمعیت استان (درصد) و همچنین نسبت مهاجران وارد شده به مهاجران خارج شده (درصد) می- پردازیم.

همانطور که در جدول مشاهده می‌شود تعداد مهاجرت وارد شده و خارج شده استان تهران از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ روندی افزایشی، به نحوی که از رقم ۹۷۸۸۱۱ نفر وارد شده در میان سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ به

۸۴۴۹۲۵ نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. همچنین باید گفت با توجه به مثبت بودن خالص مهاجرت استان طی این سال‌ها، استان تهران یک استان مهاجرپذیر است.

جدول ۹- تعداد مهاجران وارد شده، خارج شده و خالص مهاجرت استان تهران

طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

نسبت مهاجران وارد شده به مهاجران خارج شده (درصد)	نسبت خالص مهاجرت به جمعیت استان (درصد)	خالص مهاجرت	مهاجرین خارج شده	مهاجرین وارد شده	دوره
۱۰۹,۶	۰,۷	۸۶۰۷۹	۸۹۲۷۳۲	۹۷۸۸۱۱	۹۰-۱۳۸۵
۱۳۶	۲	۲۲۱۵۹۴	۶۲۳۳۳۱	۸۴۴۹۲۵	۹۵-۱۳۹۰

ماخذ: محاسبه شده براساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

۱ ۴ - توصیف وضع اقتصادی

مقدمه

در حال حاضر بنا به باور اندیشمندان، زنان بخش مهمی از توسعه قلمداد شده و مسائل جنسیتی، بسیاری از اندیشه‌ها و دیدگاه توسعه را تحت‌الشعاع قرار داده است. در این مورد که زنان در جامعه و هم چنین زندگی اقتصادی نقش مهمی را دارند، همیشه اتفاق نظر وجود داشته است. در بسیاری از کشورهای توسعه یافته نزدیک به پنجاه درصد جمعیت فعال اقتصادی را زنان تشکیل می‌دهند در کل، دو سوم کارهای انجام شده در جهان را زنان بر عهده دارند. اما میزان فعالیت زنان در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران کمتر است. این در حالی است که زنان نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند. چنانچه به استعدادهای بالقوه این پتانسیل قوی - که انواع مختلف کارها را چه به صورت رسمی و چه غیررسمی انجام می‌دهند - توجه شود، می‌تواند آن را به یکی از بزرگترین منابع سرمایه‌گذاری برای کشور تبدیل کند.

در این گزارش با تکیه بر داده‌های سال ۹۵ سعی بر این است که نرخ مشارکت، نرخ اشتغال و بیکاری، سطح سواد شاغلین و بیکاران و سهم زنان خانه‌دار از کل جمعیت غیرفعال در استان تهران مورد بررسی قرار بگیرد و وضعیت زنان به لحاظ شاخص‌های اقتصادی توصیف شود. همچنین مطالعات آمایش استان تهران، وضعیت اقتصادی شهرستان‌های استان را براساس تکنیک تاپسیس و با معیارهای جمعیت فعال (فعالیت)، اشتغال و بیکاری، کیفیت و سطح زندگی و کارآفرینی و خلاقیت که با سنجش شاخص‌های ۱- معکوس نسبت وابستگی (درصد) ۲- نرخ مشارکت اقتصادی کل ۳- نرخ مشارکت اقتصادی زنان ۴- نرخ اشتغال خالص جمعیت ۵- متوسط نرخ رشد اشتغال (۸۵-۹۰) ۶- سهم بخش خصوصی از کل اشتغال ۷- درصد اشتغال در گروه فعالیتی مالی و بیمه، املاک و مستغلات، حرفه‌ای، علمی و فنی، فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی از کل شاغلان ۸- معکوس نسبت نیروی شاغل غیر ماهر (کارگران ساده) به کل شاغلین ۹- معکوس نرخ بیکاری خالص زنان ۱۰- معکوس نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان آموزش عالی ۱۱- نرخ مالکیت مسکن (درصد) ۱۲- سرانه اتاق (تعداد اتاق در اختیار خانوار) ۱۳- درصد خانوارهای برخوردار از حداقل خودروی سبک ۱۴- درصد خانوارهای برخوردار از حداقل رایانه ۱۵- سهم کارآفرینان بخش خصوصی از کل اشتغال ۱۶- درصد شاغلین گروه فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی به کل شاغلان سنجی رتبه‌بندی نموده است که نتایج آن در انتها آمده است.

۱ ۴ - نرخ مشارکت اقتصادی

نرخ مشارکت اقتصادی نشان می‌دهد، چند درصد از جمعیت در سن کار، فعال (یعنی شاغل و یا بیکار) هستند. در سال‌های مورد بررسی نرخ مشارکت اقتصادی زنان استان تهران روند سینوسی افزایشی داشته است. در این استان نرخ مشارکت اقتصادی زنان از ۱۲,۹ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱۳,۹ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. به عبارت دیگر در سال ۱۳۹۵ از هر ۱۰۰ زن واقع در سن فعالیت (زنان ۱۰ سال و بالاتر) استان، در حدود ۱۴ زن شاغل یا جویای کار بوده‌اند.

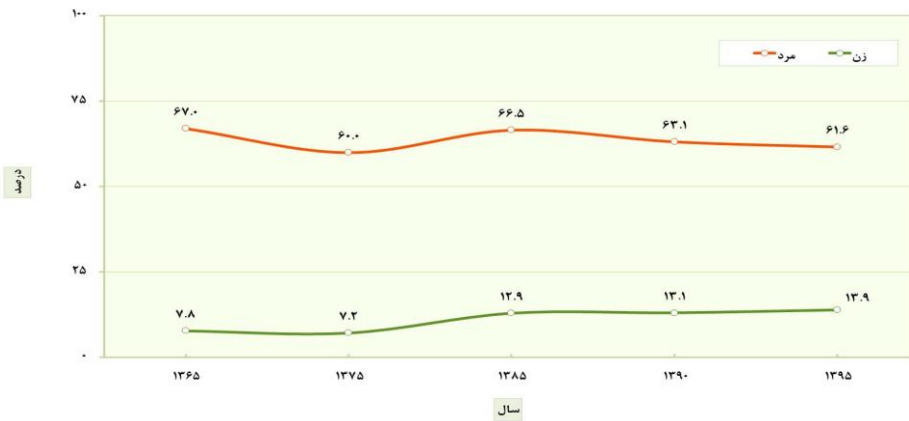
جدول ۱۰- تعداد جمعیت فعال و نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ سال و بیشتر استان تهران و کشور

به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

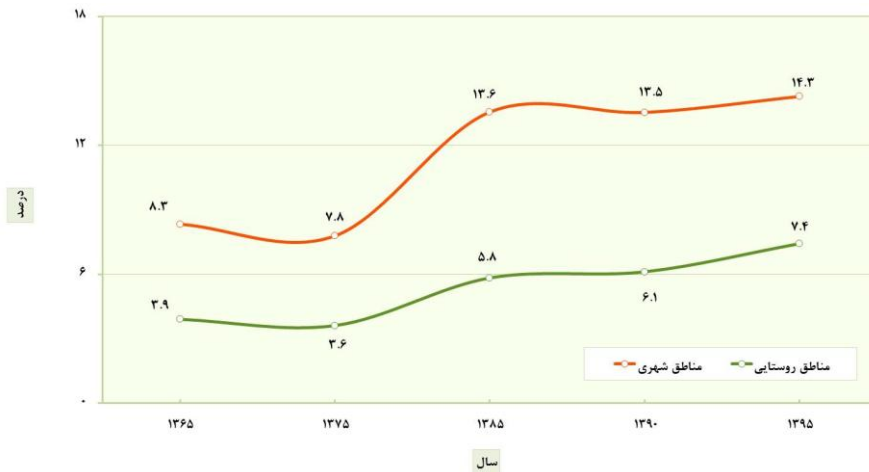
استان تهران						کشور						سال	شرح
نرخ	زن	نرخ	مرد	نرخ	کل	نرخ	زن	نرخ	مرد	نرخ	کل		
۱۲,۹	۷۲۷۷۵۵	۶۶,۵	۳۹۶۳۵۷۰	۴۰,۵	۴۶۹۱۳۲۵	۱۲,۴	۳۵۳۲۲۶۶	۶۵,۶	۱۹۳۷۷۸۳۷	۳۹,۴	۲۲۹۱۰۱۰۳	۱۳۸۵	کل
۱۳,۱	۶۸۶۶۴۰	۶۳,۱	۳۳۵۴۱۰۱	۳۸,۲	۴۰۴۰۷۴۱	۱۱,۴	۳۵۷۵۳۳۹	۶۴,۶	۲۰۵۳۱۵۵۷	۳۸,۱	۲۴۱۰۶۸۹۶	۱۳۹۰	
۱۳,۹	۷۹۰۷۲۳	۶۱,۶	۳۵۲۳۹۵۲	۳۷,۸	۴۳۱۴۶۷۵	۱۳,۲	۴۳۳۲۷۷۹	۶۴,۳	۲۱۵۷۲۷۰۸	۳۹	۲۵۹۰۵۴۸۷	۱۳۹۵	
۱۳,۶	۷۰۱۷۳۱	۶۶,۴	۳۶۰۸۶۸۸	۴۰,۶	۴۳۱۰۴۱۹	۱۲,۴	۲۴۶۱۳۵۹	۶۴,۲	۱۳۱۴۶۳۷۶	۳۸,۸	۱۵۶۰۷۷۳۵	۱۳۸۵	مناطق شهری
۱۳,۵	۶۶۶۰۵۵	۶۳,۱	۳۱۰۲۴۶۹	۳۸,۳	۳۷۶۸۵۲۴	۱۲,۳	۲۷۹۰۱۸۱	۶۲,۶	۱۴۳۴۴۸۸۴	۳۷,۶	۱۷۱۳۵۰۶۵	۱۳۹۰	
۱۴,۳	۷۶۷۳۲۴	۶۱,۳	۳۲۸۴۰۳۸	۳۷,۷	۴۰۵۱۴۱۲	۱۳,۸	۳۳۹۵۰۴۵	۶۲,۸	۱۵۶۷۰۴۹۵	۳۸,۴	۱۹۰۶۵۵۴۰	۱۳۹۵	
۵,۸	۲۶۰۲۴	۶۸,۲	۳۵۴۸۸۲	۳۹,۴	۳۸۰۹۰۶	۱۲,۱	۱۰۷۰۹۰۷	۶۸,۸	۶۲۳۱۴۶۱	۴۰,۸	۷۳۰۲۳۶۸	۱۳۸۵	مناطق روستایی
۶,۱	۲۰۵۸۵	۶۴	۲۵۱۶۳۲	۳۷,۳	۲۷۲۲۱۷	۹	۷۸۵۱۵۸	۶۹,۵	۶۱۸۶۶۷۳	۳۹,۵	۶۹۷۱۸۳۱	۱۳۹۰	
۷,۴	۲۳۳۴۹	۶۷,۲	۲۳۹۹۱۴	۳۹,۲	۲۶۳۲۶۳	۱۱,۵	۹۳۷۷۳۴	۶۸,۶	۵۹۰۲۲۱۳	۴۰,۸	۶۸۳۹۹۴۷	۱۳۹۵	

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار ۷- نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک جنس، در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵

نمودار ۸- نرخ مشارکت اقتصادی زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک وضع سکونت، در سال‌های ۹۵-۱۳۶۵

۱-۴-۴ نرخ اشتغال

نقش اشتغال در پویایی زندگی انسان انکار ناپذیر است و می‌توان آن را کانون ارتباطات انسانی و اجتماعی تلقی نمود. در جهت این پویایی بی‌تردید اشتغال زنان، به عنوان نیمی از جمعیت تأثیر مستقیمی در توسعه‌ی جامعه دارند زیرا هدف هر جامعه‌ای به حداکثر رساندن رفاه اجتماعی است و رفاه اجتماعی، تابعی از درآمد سرانه، توزیع عادلانه‌ی درآمد، بهبود سطح امکانات آموزشی، بهداشتی، رفاهی و میزان مشارکت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی مردان و زنان می‌باشد. در سال ۱۳۸۵، از کل جمعیت فعال^۱ زن در استان تهران، ۸۴،۵ درصد شاغل^۲ بوده‌اند. شاخص یاد شده در سال ۱۳۹۵ به ۷۹،۴ درصد رسیده است. البته این کاهش، می‌تواند نشان از نابرابری فرصت‌های شغلی موجود بین مرد و زن باشد.

۱- جمعیت فعال: تمامی اعضای ۱۰ ساله و بیشتر خانوارها که در هفت روز گذشته (قبل از مراجعه مأمور آمارگیری (شاغل و یا بیکار) جویای کار بوده‌اند.

۲- شاغل: تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتر که در طول هفته مرجع، طبق تعریف کار، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کار را ترک کرده باشند، شاغل محسوب می‌شوند.

جدول ۱۱- تعداد شاغلین و نرخ اشتغال جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس، در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

استان تهران						کشور						سال	شرح
نرخ	زن	نرخ	مرد	نرخ	کل	نرخ	زن	نرخ	مرد	نرخ	کل		
۸۴,۵	۶۱۴۸۵۶	۹۲,۹	۳۶۸۲۱۸۶	۹۱,۶	۴۲۹۷۰۴۲	۷۷,۵	۲۷۳۹۱۹۴	۸۶,۹	۱۷۳۳۶۱۸۲	۸۷,۶	۲۰۰۷۵۳۷۶	۱۳۸۵	کل
۷۸,۴	۵۳۸۵۱۳	۸۸,۶	۲۹۷۲۶۶۲	۸۶,۹	۳۵۱۱۱۷۵	۷۵,۸	۲۷۱۱۵۵۷	۸۶,۹	۱۷۸۳۵۳۱۷	۸۵,۲	۲۰۵۴۶۸۷۴	۱۳۹۰	
۷۹,۴	۶۲۷۷۸۳	۹۱,۸	۳۲۳۵۹۰۶	۸۹,۵	۳۸۶۳۶۸۹	۷۷,۴	۳۳۵۳۵۵۸	۸۹,۴	۱۹۲۹۵۰۶۴	۸۷,۴	۲۲۶۴۸۶۲۲	۱۳۹۵	
۸۴,۶	۵۹۳۳۹۷	۹۲,۹	۳۳۵۱۹۱۴	۹۱,۵	۳۹۴۵۳۱۱	۷۸,۲	۱۹۲۵۹۶۳	۹۰,۴	۱۱۸۸۴۱۵۰	۸۸,۵	۱۳۸۱۰۱۱۳	۱۳۸۵	مناطق شهری
۷۸,۳	۵۲۱۲۵۰	۸۸,۵	۲۷۴۶۶۴۶	۸۶,۷	۳۲۶۷۸۹۶	۷۳,۳	۲۰۴۴۶۱۹	۸۶,۵	۱۲۴۰۵۱۹۴	۸۴,۳	۱۴۴۴۹۸۱۳	۱۳۹۰	
۷۹,۲	۶۰۷۶۵۱	۹۱,۶	۳۰۰۹۰۹۳	۸۹,۳	۳۶۱۶۷۴۴	۷۶,۳	۲۵۹۱۸۵۳	۸۹	۱۳۹۵۲۴۰۵	۸۶,۷	۱۶۵۴۴۲۵۸	۱۳۹۵	
۸۲,۵	۲۱۴۵۹	۹۳,۱	۳۳۰۲۷۲	۹۲,۳	۳۵۱۷۳۱	۷۵,۹	۸۱۳۲۳۱	۸۷,۵	۵۴۵۲۰۳۲	۸۵,۸	۶۲۶۵۲۶۳	۱۳۸۵	مناطق روستایی
۸۳,۹	۱۷۲۶۳	۸۹,۸	۲۲۶۰۱۶	۸۹,۴	۲۴۳۲۷۹	۸۴,۹	۶۶۶۹۳۸	۸۷,۸	۵۴۳۰۱۲۳	۸۷,۵	۶۰۹۷۰۶۱	۱۳۹۰	
۸۶,۲	۲۰۱۳۲	۹۴,۵	۲۲۶۸۱۳	۹۳,۸	۲۴۶۹۴۵	۸۱,۲	۷۶۱۷۰۵	۹۰,۵	۵۳۴۲۶۵۹	۸۹,۲	۶۱۰۴۳۶۴	۱۳۹۵	

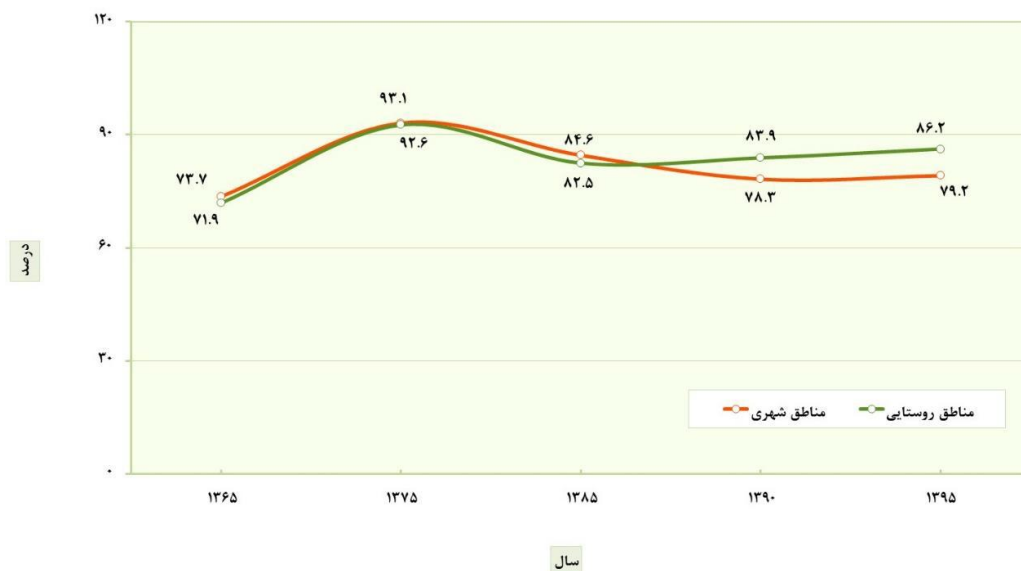
ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

جدول ۱۲- جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران برحسب وضع فعالیت در سال ۱۳۹۵

شهرستان	جمع	جمعیت فعال			جمعیت غیرفعال			سایر
		جمع	شاغل	بیکار	جمع	محصل	خانه‌دار	
کل استان	۱۱,۴۰۷,۳۰۲	۴,۳۱۵,۲۱۱	۳,۸۶۴,۱۸۸	۴۵۱,۰۲۳	۷,۰۶۴,۲۱۶	۲,۰۴۵,۸۳۳	۳,۴۴۹,۴۸۸	۸۹۱,۰۰۱
تهران	۷,۶۹۳,۶۲۴	۲,۸۹۹,۵۷۵	۲,۵۶۷,۲۳۸	۳۳۲,۳۳۷	۴,۷۸۵,۵۷۱	۱,۴۰۰,۲۷۴	۲,۱۸۷,۹۰۰	۷۳۱,۲۳۱
دماوند	۱,۰۵۰,۲۶۱	۳۸,۷۴۰	۳۶,۰۸۷	۲,۶۵۳	۶۶,۰۵۶	۱۹,۷۲۵	۳۳,۵۳۸	۵,۶۳۰
ری	۲۸۶,۳۷۵	۱۱۱,۱۷۴	۱۰۴,۵۷۱	۶,۶۰۳	۱۶۱,۹۴۷	۴۵,۴۳۷	۹۳,۱۳۹	۱۰,۳۵۸
شمیرانات	۴۱,۷۶۱	۱۴,۵۸۰	۱۳,۴۳۶	۱,۱۴۴	۲۷,۱۵۰	۶,۸۷۸	۱۳,۱۳۲	۳,۶۱۴
ورامین	۲۳۷,۶۹۰	۸۶,۵۱۱	۷۹,۰۹۱	۷,۴۲۰	۱۴۷,۳۶۰	۴۱,۲۱۰	۷۷,۷۱۳	۱۳,۲۹۴
شهریار	۶۱۵,۵۲۶	۲۲۸,۸۷۴	۲۰۵,۳۶۵	۲۳,۵۰۹	۳۸۵,۹۸۵	۱۱۲,۵۰۷	۲۰۴,۲۸۳	۲۹,۰۴۶
اسلامشهر	۴۵۴,۶۳۶	۱۶۷,۲۹۲	۱۵۰,۳۲۱	۱۶,۹۷۱	۲۸۷,۲۶۳	۷۷,۰۷۲	۱۵۴,۸۵۵	۲۸,۴۰۴
رباطکریم	۲۳۷,۹۷۱	۹۳,۶۳۴	۸۶,۰۵۰	۷,۵۸۴	۱۴۴,۱۹۱	۴۲,۸۳۳	۸۰,۲۹۵	۹,۱۲۸
پاکدشت	۲۸۰,۱۹۸	۱۰۷,۹۶۲	۱۰۱,۷۸۶	۶,۱۷۶	۱۷۲,۱۶۴	۴۹,۳۵۳	۹۸,۰۹۰	۸,۰۳۵
فیروزکوه	۲۸,۹۴۶	۹,۸۳۶	۹,۱۸۴	۶۵۲	۱۹,۱۰۲	۵,۱۶۲	۹,۳۹۳	۲,۲۸۶
قدس	۲۵۷,۲۹۶	۱۰۱,۲۷۴	۹۱,۷۹۵	۹,۴۷۹	۱۵۵,۶۸۵	۴۴,۱۹۴	۸۸,۵۹۸	۱۰,۱۹۱
ملارد	۳۰۸,۹۳۰	۱۲۲,۲۰۶	۱۱۰,۰۰۱	۱۲,۲۰۵	۱۸۶,۵۳۲	۵۳,۸۲۹	۱۰۶,۲۶۰	۱۰,۰۴۵
پیشوا	۷۱,۴۰۱	۲۷,۲۹۳	۲۵,۲۸۶	۲,۰۰۷	۴۴,۰۹۱	۱۲,۷۵۹	۲۴,۳۷۲	۳,۰۵۲
بهارستان	۴۳۰,۷۲۲	۱۶۷,۸۳۶	۱۵۶,۸۴۰	۱۰,۹۹۶	۲۶۲,۷۱۲	۷۴,۳۵۱	۱۵۵,۱۴۵	۱۰,۶۲۶
پردیس	۱۳۸,۰۳۲	۵۵,۲۱۴	۵۰,۴۰۸	۴,۸۰۶	۸۲,۷۸۳	۲۳,۰۹۰	۴۵,۵۳۰	۷,۶۱۵
قرچک	۲۱۸,۹۳۳	۸۳,۲۱۰	۷۶,۷۲۹	۶,۴۸۱	۱۳۵,۶۲۴	۳۷,۱۵۹	۷۷,۲۴۵	۸,۴۴۶

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار ۹- نرخ اشتغال زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران به تفکیک وضع سکونت، در سال‌های ۹۵-۶۵

۱ ۴ ۳ نرخ بیکاری

رشد روز افزون عرضه نیروی کار در سال‌های اخیر، یکی از ویژگی‌های بازار کار کشور بوده است. بروز این مسئله به رشد قابل توجه نرخ بیکاری، به‌ویژه در میان جوانان، زنان و افراد تحصیلکرده منجر شده است. اگر چه افزایش جمعیت و تحولات چشمگیر جمعیتی ایران در دهه ۶۰ به عنوان اصلی‌ترین دلیل بالارفتن نرخ بیکاری مطرح می‌شود، اما افزایش سطح تحصیلات زنان و ورود آنان به بازار کار نیز عامل مؤثر دیگری است که به عنوان مقوله تأثیرگذار در افزایش عرضه نیروی کار زنان مطرح شده است.

چنانکه ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۸۵، از کل جمعیت فعال زن در استان تهران، ۱۵,۵ درصد بیکار بوده‌اند. نرخ مذکور سپس روند افزایشی داشته و در نهایت در سال ۱۳۹۵ به ۲۰,۶ درصد رسیده است. مقایسه نرخ بیکاری زنان و مردان استان تهران در تمامی دوره‌های بررسی شده نشان می‌دهد که نرخ بیکاری زنان بالاتر از نرخ بیکاری مردان بوده است. بنابراین از نظر شاخص‌های اشتغال و بیکاری استان، وضعیت زنان نامطلوبتر از وضعیت مردان محسوب می‌شود.

جدول ۱۳- نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان تهران و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

شرح	سال	کشور			استان تهران		
		نرخ بیکاری کل	نرخ بیکاری مردان	نرخ بیکاری زنان	نرخ بیکاری کل	نرخ بیکاری مردان	نرخ بیکاری زنان
کل	۱۳۸۵	۱۲,۴	۱۰,۵	۲۲,۵	۸,۴	۷,۱	۱۵,۵
	۱۳۹۰	۱۴,۸	۱۳,۱	۲۴,۲	۱۳,۱	۱۱,۴	۲۱,۶
	۱۳۹۵	۱۲,۶	۱۰,۶	۲۲,۶	۱۰,۵	۸,۲	۲۰,۶
مناطق شهری	۱۳۸۵	۱۱,۵	۹,۶	۲۱,۸	۸,۵	۷,۱	۱۵,۴
	۱۳۹۰	۱۵,۷	۱۳,۵	۲۶,۷	۱۳,۳	۱۱,۵	۲۱,۷
	۱۳۹۵	۱۳,۲	۱۱	۲۳,۷	۱۰,۷	۸,۴	۲۰,۸
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۱۴,۲	۱۲,۵	۲۴,۱	۷,۷	۶,۹	۱۷,۵
	۱۳۹۰	۱۲,۵	۱۲,۲	۱۵,۱	۱۰,۶	۱۰,۲	۱۶,۱
	۱۳۹۵	۱۰,۸	۹,۵	۱۸,۸	۶,۲	۵,۵	۱۳,۸

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

جدول ۱۴- نرخ مشارکت و نرخ بیکاری شهرستان‌های استان تهران در سال ۱۳۹۵

شهرستان	جمع	نرخ مشارکت	نرخ بیکاری
کل استان	۱۱,۴۰۷,۳۰۲	۳۷,۸	۱۰,۵
تهران	۷,۶۹۳,۶۲۴	۳۷,۷	۱۱,۵
دماوند	۱۰۵,۲۶۱	۳۶,۸	۶,۸
رئ	۲۸۶,۳۷۵	۳۸,۸	۵,۹
شمیرانات	۴۱,۷۶۱	۳۴,۹	۷,۸
ورامین	۲۳۷,۶۹۰	۳۶,۴	۸,۶
شهریار	۶۱۵,۵۲۶	۳۷,۲	۱۰,۳
اسلامشهر	۴۵۴,۶۳۶	۳۶,۸	۱۰,۱
رباطکریم	۲۳۷,۹۷۱	۳۹,۳	۸,۱
پاکدشت	۲۸۰,۱۹۸	۳۸,۵	۵,۷
فیروزکوه	۲۸,۹۴۶	۳۴,۰	۶,۶
قدس	۲۵۷,۲۹۶	۳۹,۴	۹,۴
ملارد	۳۰۸,۹۳۰	۳۹,۶	۱۰,۰
پیشوا	۷۱,۴۰۱	۳۸,۲	۷,۴
بهارستان	۴۳۰,۷۲۲	۳۹,۰	۶,۶
پردیس	۱۳۸,۰۳۲	۴۰,۰	۸,۷
قرچک	۲۱۸,۹۳۳	۳۸,۰	۷,۸

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

۱-۴-۴ سطح سواد بیکاران

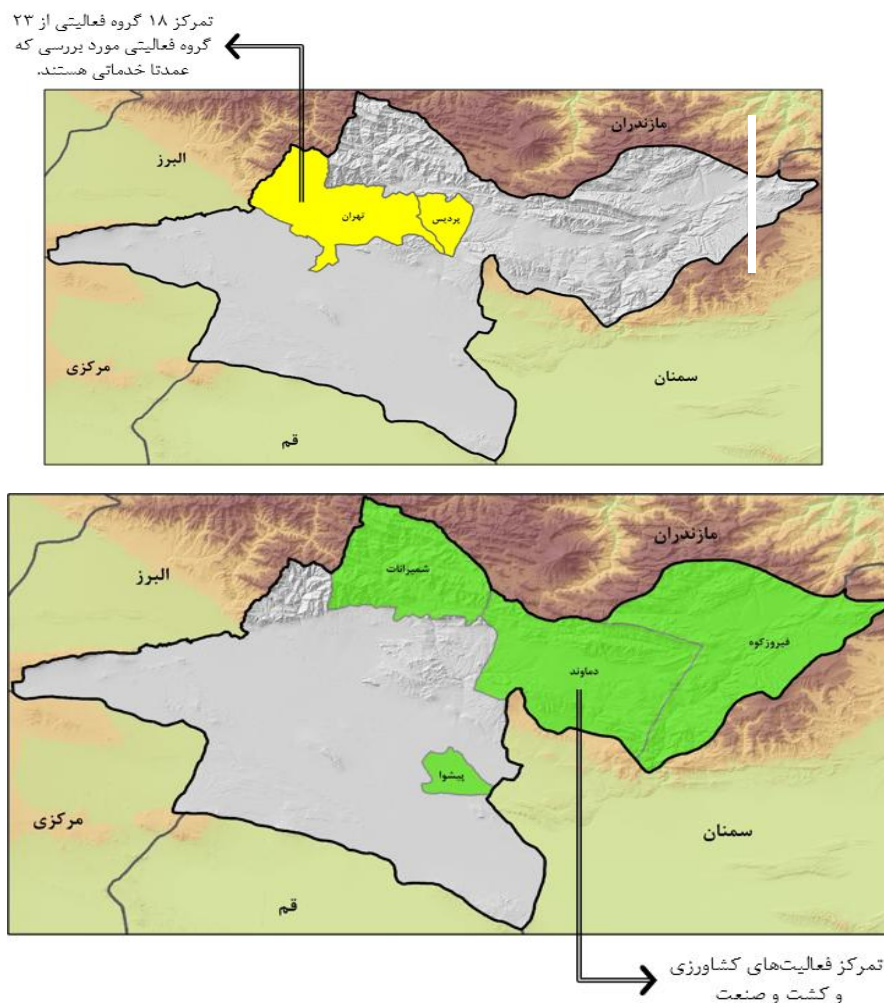
مسئله بیکاری دانش‌آموختگان موسسات آموزش عالی در سال‌های اخیر از حساسیت و اهمیت بیشتری برخوردار شده است. سخن و بحث در مورد اشتغال زنان فارغ‌التحصیل دانشگاهی کاری چندان ساده نیست چون ابعاد و الگوی مشارکت اقتصادی این گروه از زنان فقط تابع مکانیزم‌ها، قوانین و قواعد اقتصادی حاکم بر بازار کار نمی‌باشد و متأثر از ارزش‌ها، طرز تلقی‌ها و اصولاً نگرش‌ها و وجهه نظرهایی که در میان شهروندان خصوصاً مردان نسبت به کار و مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی متداول است، می‌باشد. در نمودار زیر سطح تحصیلات جمعیت بیکار استان تهران به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵ نشان داده شده است. چنانکه مشاهده می‌شود در سال ۱۳۹۵، از کل زنان بیکار در استان، ۲۲ درصد دارای مدرک دیپلم و پیش‌دانشگاهی و ۷۰,۴ درصد دارای تحصیلات عالی بوده‌اند که رقم بالایی می‌باشد. این امر حاکی از آن است که بیشتر زنان جویای کار استان دارای تحصیلات عالی هستند. این در حالی است که تنها ۳۵,۴ درصد مردان بیکار استان دارای تحصیلات عالی هستند. همچنین درصد بیکاران زن دارای تحصیلات عالی در استان تهران بالاتر از نرخ کشور ۵۸,۷ درصد است.

۱-۴-۵ نیروی انسانی و فعالیت

با استفاده از روش تحلیل تناظر^۱ که در مطالعات آمایش سرزمین استان استفاده شده مشخص گردید که الگوی فعالیت در سطح شهرستان تهران، بر بخش‌های خدماتی متمرکز شده است و با حرکت از شرق به سوی مرکز و غرب استان، چهره‌ی فعالیت مسلط از کشاورزی به سوی خدمات و صنعت و ساختمان تغییر می‌نماید. پهنه‌ی فعالیت‌های خدماتی محدود به شهرستان تهران بوده در حالیکه پهنه‌ی صنعت و ساختمان در شهرستان‌های پیرامونی منطقه کلانشهری گسترده شده است. همچنین شرق استان برش متفاوتی از فعالیت در زمینه‌های کشاورزی و کشت و صنعت را نمایش می‌دهد.

۱- تحلیل تناظر، ابزاری است که وابستگی میان دو یا چند متغیر مقوله‌ای را با نمایش آنها به عنوان نقاطی در فضای دو یا چند بعدی، تحلیل می‌کند. مقوله‌ها با توزیع‌های یکسان به صورت نقاطی که در نزدیکی یکدیگر واقع شده‌اند، نمایش داده می‌شوند و مقوله‌هایی که توزیع‌های نامشابهی دارند، دور از یکدیگر قرار می‌گیرند.

نقشه ۱- تمرکز گروه‌های فعالیت در شهرستان‌های استان‌های ۹۵ سال

ماخذ: مطالعات آمایش سرزمین استان

با توجه به تصاویر و همچنین سطح سواد زنان مشخص می‌شود شرایط کاری مطلوب برای زنان با داشتن مدارج علمی بالا در شهرستان‌های تهران و پردیس بیشتر از سایر شهرستان‌های استان فراهم می‌باشد.

جمع‌بندی:

نتایج به دست آمده از رتبه‌بندی شهرستان‌های استان بر مبنای مجموع شاخص‌های اقتصادی که از نتایج مطالعات آمایش می‌باشد نشان می‌دهد که مقادیر عددی کلیه شهرستان‌ها به استثنای تهران از ۰,۵ کمتر بوده و گرایش به سمت صفر دارند که نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب اقتصادی استان تهران می‌باشد. وضعیت شهرستان‌های شمال استان از جنوب استان و غرب استان از شرق استان به لحاظ کلیه شاخص‌های اقتصادی بهتر است.

- به لحاظ شاخص‌های فعالیت (شامل نسبت وابستگی، نرخ مشارکت اقتصادی کل و نرخ مشارکت اقتصادی زنان) وضعیت شهرستان‌های شمال و شمال شرق استان (تهران، شمیرانات، فیروزکوه و دماوند) بهتر از شهرستان‌های جنوب و جنوب غرب استان است.

- به لحاظ شاخص‌های اشتغال و بیکاری (مانند نرخ اشتغال خالص جمعیت، متوسط نرخ رشد اشتغال، نرخ بیکاری خالص زنان، نرخ بیکاری فارغ التحصیلان آموزش عالی و...) وضعیت شهرستان‌های جنوب و جنوب غرب استان (ورامین، قرچک، پیشوا، شهریار، ملارد) بهتر از شهرستان‌های شمال و شمال شرق استان است.

۱ ۳ - توصیف وضع اجتماعی

مقدمه

آسیب‌های اجتماعی هریک به نوبه و اندازه خود برای جامعه زیان‌بار بوده و همواره افراد اجتماع از ناهنجاری‌های اجتماعی دچار زیان‌های معنوی و مادی می‌شوند. در کشور ما براساس مناطق جغرافیایی و فرهنگی و اطلس اجتماعی بسیاری از آسیب‌های اجتماعی مشترک و بعضی از آنها اختصاصی یا بیشتر در یک منطقه از کشور هستند.

آسیب‌های اجتماعی پدیده‌هایی متنوع، نسبی و متغیرند. طلاق، پرخاشگری و جنایت، خودکشی، اعتیاد و قاچاق مواد مخدر، روسپیگری، جرائم مالی، اقتصادی، سرقت و کودکان کار نمونه‌هایی از آسیب‌های اجتماعی جامعه امروزی ایران‌اند که کم و کیف آنها برحسب زمان و مکان (حال نسبت به گذشته و در شهرها نسبت به روستاها) تغییر می‌کند؛ بنابراین، آنچه امروز در یک جامعه خاص آسیب یا کجروی تلقی می‌شود ممکن است فردا در همین جامعه یا همین امروز ولی در جامعه‌ای دیگر آسیب یا کجروی شناخته نشود. امروزه زنان در انجام و تأثیرپذیری از آسیب‌های اجتماعی تفاوت اندکی با مردان دارند، تنها آنچه آنها را متمایز می‌سازد برخی از آسیب‌ها از جمله فرار و جرائم جنسی است که در رابطه با آنها معنای بیشتری می‌یابد؛ آمارهای رسمی حاکی از افزایش میزان آسیب‌های اجتماعی زنان ایرانی در سال‌های اخیر دارد که در برخی موارد با آمارهای آسیب‌های اجتماعی مردان برابری می‌کند.

در این سند، با توجه به اینکه از یک سو، در همه موارد، آمار و اطلاعات قطعی وجود ندارد و از سوی دیگر برنامه‌ریزی برای کاهش آن، از طریق مدیریت استانی امکان‌پذیر نمی‌باشد؛ به طلاق و اعتیاد پرداخته شده است.

۱ ۳ ۱ - طلاق

امروزه با صنعتی شدن جوامع و مشکلات ناشی از توسعه شهرنشینی، طلاق یک مشکل جهانی محسوب می‌گردد. طلاق در زمره غم‌انگیزترین پدیده‌های اجتماعی است و در فرهنگ اسلامی طلاق یکی از مبغوض‌ترین حلال‌ها محسوب می‌شود. مطالعات مختلف صورت گرفته طی سالیان اخیر نشان می‌دهد که روند افزایش طلاق، روندی جهانی و معلول تغییرات مختلف اقتصادی، جمعیتی، حقوقی، ارزشی و فرهنگی است. در این راستا جامعه ایرانی نیز طی دو دهه اخیر به رغم سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و برنامه‌ریزی‌های فرهنگی، به سمتی در حال حرکت است که وقوع طلاق در حال افزایش است.

جدول ۱۵- تبیین وضعیت موجود: وضعیت طلاق در کشور و استان تهران طی سالهای ۹۵-۹۲

۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	شرح
۱۷۴۵۹۷	۱۶۶,۳۲۱	۱۶۳۷۶۵	۱۶۳۵۶۹	۱۵۵۳۶۹	تعداد طلاق در کشور
۳۵۸۱۸	۳۹۲۸۲	۳۰,۴۵۹	۳۲۹۷۶	۲۹۲۵۲	تعداد طلاق در استان تهران
۲۰,۵۱	۲۳,۶۱	۱۸,۵۹	۲۰,۱۶	۱۸,۸۲	سهم استان تهران از کل طلاق کشور (درصد)

ماخذ: اداره کل ثبت احوال استان تهران

جدول ۱۶- وضعیت ازدواج و طلاق در استان تهران سال های ۱۳۹۶-۱۳۹۲

۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	شرح
۷۸,۹۷۲	۸۰,۳۳۷	۷۰,۷۲۵	۸۷,۰۵۹	۸۶,۹۱۷	تعداد ازدواج
۳۵,۸۱۸	۳۳,۶۳۹	۲۸,۴۰۳	۳۱,۱۳۶	۲۸,۰۱۴	تعداد طلاق
۴۵,۳۵	۴۱,۸۷	۴۰,۱۵	۳۵,۷۶	۳۲,۲۳	نسبت طلاق به ازدواج- درصد

ماخذ: اداره کل ثبت احوال استان تهران

جدول ۱۷- آمار مقایسه ای ازدواج و طلاق سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ استان تهران

طلاق		ازدواج		شهرستان
سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۵	
۱۰۶۱	۸۹۸	۳۲۶۶	۳۹۸۸	اسلامشهر
۱۴۳۱	۱۴۹۲	۲۴۴۱	۲۸۲۷	بهارستان
۱۱۲۸	۷۱۸	۱۹۱۷	۲۳۰۹	پاکدشت
۴۷۸	۵۳۳	۷۲۱	۷۰۱	پردیس
۱۲۹	۱۸۲	۴۰۸	۴۵۹	پیشوا
۲۴۴۷۶	۲۶۴۲۷	۵۰۶۲۳	۶۲۹۶۰	تهران و شمیران
۱۲۶	۸۵	۴۷۸	۶۰۵	دماوند
۱۰۸۱	۱۲۹۶	۲۸۱۹	۳۱۷۱	رباط کریم
۱۷۴۵	۲۴۳۵	۵۰۴۰	۶۶۷۷	شهرستان ری
۱۵۶۹	۲۴۴۰	۴۶۷۸	۵۹۱۵	شهریار
۲۴	۰	۱۳۰	۱۴۶	فیروزکوه
۶۵۹	۶۸۸	۱۷۹۲	۲۲۳۶	شهر قدس
۵۳۳	۵۵۹	۱۲۵۳	۱۴۳۰	قرچک
۶۸۵	۵۹۰	۱۴۳۶	۱۷۷۴	ملارد
۶۹۳	۹۵۳	۱۹۷۰	۲۳۸۵	ورامین
۳۵۸۱۸	۳۹۲۹۶	۷۸۹۷۲	۹۷۵۸۳	جمع کل استان تهران

ماخذ: اداره کل ثبت احوال استان تهران

همان گونه که در جداول فوق ملاحظه می شود به طور متوسط در حدود ۲۱ درصد از طلاق کشور در استان تهران به ثبت رسیده و بیشترین آمار طلاق در سال ۹۶ به شهرستان های تهران، ری، شمیرانات، شهریار و بهارستان تعلق داشته است.

جدول ۱۸- مقایسه بین دلایل طلاق در استان تهران طی سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۶

نوع مشکل از دید زوجین		سال ۱۳۹۵ (درصد)	سال ۱۳۹۶ (درصد)
۱	عدم تسلط به مهارت های زندگی	۱۱,۶۴	۱۲,۲۰
۲	عدم مسئولیت پذیری و بلوغ فکری	۱۱,۲۹	۱۱,۹
۳	پرخاشگری و ضرب و شتم	۱۰,۳۹	۹,۶۳
۴	نارضایتی جنسی و عاطفی	۱۰,۳۰	۹,۳۳
۵	اعتیاد	۹,۱۳	۸,۴۲
۶	دخالت خانواده و اطرافیان	۹,۰۹	۸,۳۲
۷	بیکاری و مشکلات اقتصادی	۷,۵۱	۷,۹۴
۸	خیانت	۷,۵۱	۶,۰۸
۹	سوء ظن و بدبینی	۶,۰۶	۶,۰۳
۱۰	اختلالات روانی و شخصیتی	۴,۳۱	۴,۵۲
۱۱	متواری بودن و عدم حضور در خانه	۳,۲۱	۳,۱۶
۱۲	اختلالات و انحرافات جنسی	۲,۴۷	۲,۵۴
۱۳	اختلاف طبقاتی و فرهنگی	۲,۲۱	۲,۴
۱۴	عدم علاقه و ازدواج تحمیلی	۱,۶۹	۲,۳۸
۱۵	عدم ثبات شغلی و درآمدی همسر	۱,۴۹	۱,۶۳
۱۶	ازدواج مجدد شوهر	۰,۸۸	۱,۱۳
۱۷	عدم فرزندآوری زوجین	۰,۷۴	۰,۷۶
۱۸	زندانی بودن همسر	۰,۷۱	۰,۶۳
۱۹	فریب در ازدواج	۰,۴۵	۰,۵۸
۲۰	بیماری های مسری و صعب العلاج	۰,۳۵	۰,۴۴
جمع کل		۱۰۰ تعداد ۵۱۰۲	۱۰۰ تعداد ۲۵۰۳۴

ماخذ: سند جامع کنترل و کاهش طلاق استان تهران

جدول ۱۹- وضعیت سنی زوجین متقاضی طلاق براساس پرونده‌های پذیرش شده در استان تهران (۱۳۹۶)

گروه سنی	سن زوجین	مرد		زن	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱	زیر ۲۰ سال	۵۶	۰,۶	۸۷۹	۸,۹
۲	۲۱ تا ۳۰ سال	۲۵۹۵	۲۶,۴	۳۵۴۹	۳۶,۱
۳	۳۱ تا ۴۰ سال	۳۵۵۰	۳۶,۱	۲۹۸۲	۳۰,۳
۴	۴۱ تا ۵۰ سال	۱۶۳۶	۱۶,۶	۱۰۳۹	۱۰,۶
۵	۵۱ تا ۶۰ سال	۵۰۴	۵,۱	۲۳۵	۲,۴
۶	بالای ۶۰ سال	۱۷۵	۱,۸	۴۸	۰,۵
۷	نامشخص	۱۳۱۶	۱۳,۴	۱۱۰۰	۱۱,۲
جمع کل		۹۸۳۲	۱۰۰	۹۸۳۲	۱۰۰

ماخذ: سند جامع کنترل و کاهش طلاق استان تهران

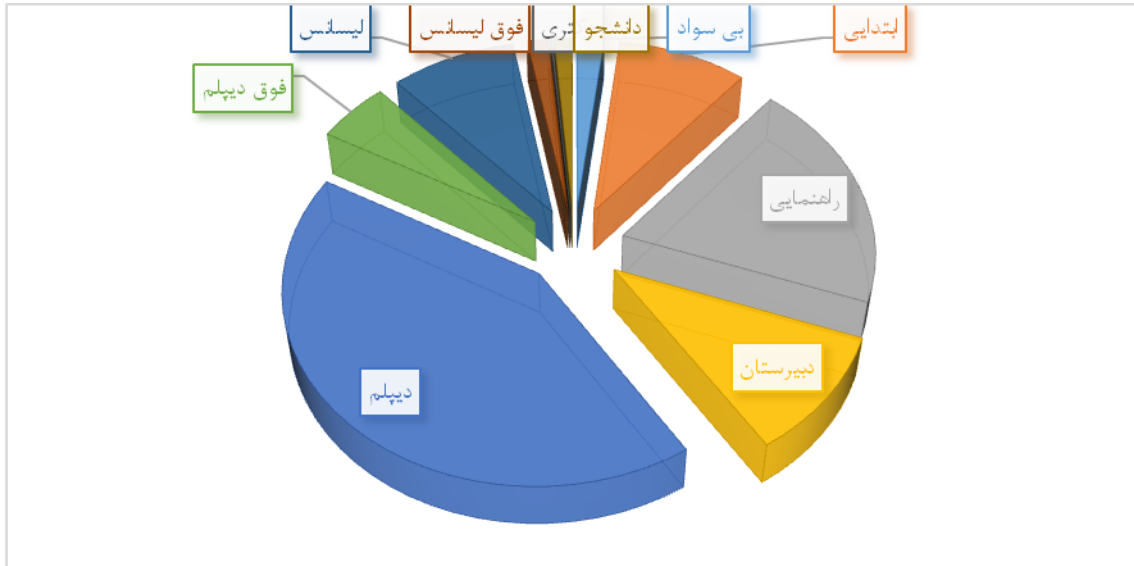
جدول ۲۰- وضعیت تحصیلات زوجین متقاضی طلاق در استان تهران ۱۳۹۶

تحصیلات زوجین	مرد		زن	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱ بی سواد	۲۴۷	۲,۵	۱۷۵	۱,۸
۲ ابتدایی	۱۱۶۸	۱۱,۹	۸۴۳	۸,۶
۳ راهنمایی	۲۲۴۶	۲۲,۸	۱۸۲۳	۱۸,۵
۴ دبیرستان	۸۳۲	۸,۵	۹۵۸	۹,۷
۵ دیپلم	۳۳۳۵	۳۳,۹	۳۹۲۸	۴۰
۶ فوق دیپلم	۴۳۸	۴,۵	۴۸۲	۴,۹
۷ لیسانس	۵۷۳	۵,۸	۸۱۹	۸,۳
۸ فوق لیسانس	۱۲۱	۱,۲	۱۳۵	۱,۴
۹ دکتری	۲۴	۰,۲	۸	۰,۱
۱۰ دانشجو	۵۳	۰,۵	۱۲۲	۱,۲
۱۱ نامشخص	۷۹۵	۸,۱	۵۳۹	۵,۵
جمع کل	۹۸۳۲	۱۰۰	۹۸۳۲	۱۰۰

ماخذ: سند جامع کنترل و کاهش طلاق استان تهران

همان‌گونه که در جداول فوق مشاهده می‌گردد در سال ۹۶، بیشترین آمار طلاق به افراد با سطح تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم اختصاص داشته است. همچنین سن زوجین هنگام طلاق، مابین ۲۱ تا ۴۰ سال گزارش شده است.

نمودار ۱۲- وضعیت زوجین متقاضی طلاق در استان تهران سال ۱۳۹۶

۱ ۳ ۴ اعتیاد

اعتیاد نوعی بیماری زیستی، روانی و اجتماعی است و به عوامل زیادی مربوط می‌شود که تأثیر این عوامل از فردی به فرد دیگر، از سنی به سن دیگر و از جنسی به جنس دیگر متفاوت است؛ اما آنچه مسلم است اینکه اعتیاد تمام گروه‌های در معرض خطر را هدف قرار می‌دهد و در این میان متغیر جنسیت فقط اندک تأثیری در محافظت افراد از شرایط پرخطر اجتماعی دارد؛ به عبارت دیگر، هرچند آمار اعتیاد زنان در جهان بسیار پایین‌تر از آمار اعتیاد در مردان است، ولی علل و عوامل فردی، اجتماعی، خانوادگی و محیطی گرایش به اعتیاد، برای هر دو جنس یکسان است. از آنجا که زن در پیشرفت و ارتقای افراد خانواده نقش بسیار مؤثری دارد، توجه به سلامت روح و روان او از مسائل مهم به شمار می‌آید. در نتیجه هر موضوعی که به جامعه زنان مربوط می‌شود، از اهمیت خاصی برخوردار است. اعتیاد هم یکی از این مسائل مهم می‌باشد تا آنجا که اعتیاد در بین زنان از نظر علت، شیوع، مسیر بیماری و تأثیر آن بر جامعه اختلافات فاحشی با اعتیاد در مردان دارد.

در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰ روند معتادین زن دستگیر شده استان نوسانی بوده است. در تمام سال‌ها اعتیاد مردان استان از اعتیاد زنان استان بسیار بیشتر بوده است، همچنین اعتیاد زنان استان از اعتیاد زنان کل کشور در تمام سال‌های مورد بررسی به جز سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ کمتر بوده است.

بیشترین میزان دستگیرشدگان زن استان در سال ۱۳۸۵ بوده که در ده هزار زن استان ۲,۹ معتاد دستگیر شده است.

پژوهش‌های بسیاری به صورت موردی در رابطه با علل اعتیاد زنان انجام گرفته که در یک جمع‌بندی میتوان علل اعتیاد زنان را: مهاجرت، طلاق، نداشتن شغل ثابت، اعتیاد شوهر، تنها زندگی کردن، ازدواج بیش از یکبار، خانواده از هم پاشیده، فقر فکری، عاطفی و ... فقر مالی، سود اندک، محل سکونت، پرورش غلط و اغماض بی-حد والدین، معاشرت نامناسب، فراوانی مواد مخدر، ناراحتی‌های جسمانی و مرگ عزیزان دانست. بررسی توزیع درصد گروه‌های سنی معتادین استان تهران در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که بیشترین معتادین زن استان در گروه سنی ۲۵ تا ۳۴ سال با ۴۵,۸ درصد قرار دارند.

جدول ۲۱- مقایسه میزان معتادین دستگیر شده استان تهران و کل کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰

(در هر ده هزار نفر جمعیت)

میزان			تعداد			شرح	
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل		
۱,۹	۵۸,۴	۳۰,۵	۵۸۹۷	۱۹۱۲۱۰	۱۹۷۱۰۷	۱۳۸۰	کشور
۲,۳	۸۲,۳	۴۳	۸۱۱۷	۲۹۵۱۱۷	۳۰۳۲۳۴	۱۳۸۵	
۰,۸	۲۸,۶	۱۴,۸	۲۸۲۱	۱۰۸۳۹۸	۱۱۱۲۱۹	۱۳۹۰	
۱,۸	۵۰,۶	۲۶,۵	۷۰۹۰	۲۰۵۰۴۸	۲۱۲۱۳۸	۱۳۹۵	
۱,۴	۷۰,۶	۳۷	۷۷۶	۴۱۵۹۰	۴۲۳۶۶	۱۳۸۰	استان
۲,۹	۸۰,۹	۴۳	۱۸۹۹	۵۵۷۹۸	۵۷۶۹۷	۱۳۸۵	
۱,۱	۵۰,۴	۲۵,۹	۶۹۵	۳۰۹۰۶	۳۱۶۰۱	۱۳۹۰	
۱,۷	۴۸,۶	۲۵,۳	۱۱۴۶	۳۲۴۶۱	۳۳۶۰۷	۱۳۹۵	

مأخذ: محاسبه شده بر اساس آمار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۱۳- مقایسه میزان معتادین دستگیر شده استان تهران در سال‌های ۹۵-۱۳۸۰

(در هر ده هزار نفر جمعیت)

۱ ۳ ۳ وضعیت بیمه اجتماعی

۱ ۳ ۳ ۱ - بیمه شدگان سازمان تأمین اجتماعی

اطلاعات آماری مربوط به تعداد و نسبت مرد به زن بیمه شده اصلی در سطح کشور و استان تهران در جدول زیر ارائه شده است. مطابق با اطلاعات جدول مذکور در سطح کشور نسبت مردان بیمه شده اصلی سازمان تأمین اجتماعی به زنان برابر با ۴,۳ و در استان تهران نسبت مردان بیمه شده اصلی سازمان تأمین اجتماعی به زنان بیمه شده اصلی سازمان تأمین اجتماعی برابر با ۳,۵ می باشد. با توجه به اطلاعات مذکور می توان گفت که زنان استان تهران به لحاظ استفاده از بیمه اصلی سازمان تأمین اجتماعی در مقایسه با زنان در سطح کشور از موقعیت مناسبتری برخوردار هستند که وجود این تفاوت می تواند نشان دهنده مناسب بودن موقعیت شغلی زنان در استان تهران در مقایسه با زنان در سطح کشور باشد.

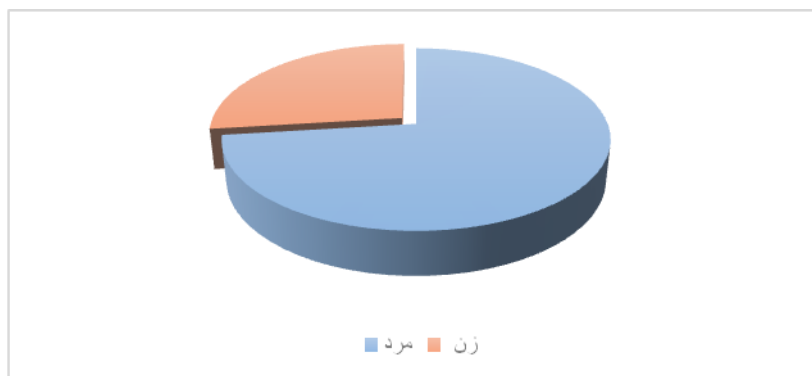
جدول ۲۲ - تعداد و نسبت مرد به زن بیمه شدگان اصلی سازمان تأمین اجتماعی

کشور و استان در سال ۱۳۹۵

نسبت مرد به زن	زن	مرد	کل	شرح
۴,۳	۲۵۹۵۷۸۵	۱۱۱۸۳۸۳۵	۱۳۷۷۹۶۲۰	کشور
۳,۵	۷۲۰۸۳۵	۲۵۱۳۶۷۲	۳۲۳۴۵۰۷	استان

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ کشور و استان

نمودار ۱۴- توزیع درصد بیمه‌شدگان اصلی سازمان تأمین اجتماعی استان برحسب جنس، در سال ۱۳۹۵

جدول ۲۳- تعداد افراد تحت پوشش اداره کل تأمین اجتماعی در شهرستان‌های استان طی سال ۱۳۹۵

مستمری بگیران			بیمه شدگان			جمع کل	سال و شهرستان
تبعی	اصلی	جمع	تبعی	اصلی	جمع		
۲۷۶۱۷	۳۳۱۸۶	۶۰۸۰۳	۱۱۶۶۶۷	۶۸۶۸۵	۱۸۵۳۵۲	۲۴۶۱۵۵	اسلامشهر
۸۷۹۳	۱۰۶۹۰	۱۹۴۸۳	۷۲۶۱۸	۳۸۸۰۳	۱۱۱۴۲۱	۱۳۰۹۰۴	بهارستان
۷۳۹۵	۱۰۱۰۱	۱۷۴۹۶	۱۴۰۰۹۶	۷۸۵۰۳	۲۱۸۵۹۹	۲۳۶۰۹۵	پاکدشت
۲۱۰۱۹۸	۲۹۴۱۲۵	۵۰۴۳۲۳	۱۶۶۳۹۹۳	۲۵۹۱۱۶۵	۴۲۵۵۱۵۸	۴۷۵۹۴۸۱	تهران
۶۹۲۶	۹۶۷۹	۱۶۶۰۵	۹۱۰۶۴	۶۱۵۶۲	۱۵۲۶۲۶	۱۶۹۲۳۱	دماوند و پردیس
۸۲۶۶	۱۲۱۸۱	۲۰۴۴۷	۱۰۳۴۴۴	۶۳۷۶۴	۱۶۷۲۰۸	۱۸۷۶۵۵	رباط کریم
۱۲۶۱	۱۵۴۴	۲۸۰۵	۸۶۱۹۳	۵۳۲۸۸	۱۳۹۴۸۱	۱۴۲۲۸۶	ری
۱۱۴۷	۱۸۶۷	۳۰۱۴	۱۱۳۶۷	۸۳۴۶	۱۹۷۱۳	۲۲۷۲۷	شمیرانات
۱۹۹۴۹	۲۴۵۶۸	۴۴۵۱۷	۱۵۱۷۷۵	۸۳۹۱۳	۲۳۵۶۸۸	۲۸۰۲۰۵	شهریار
۱۱۰۲	۱۴۳۱	۲۵۳۳	۱۰۸۴۵	۷۱۰۸	۱۷۹۵۳	۲۰۴۸۶	فیروزکوه
۱۳۰۶۷	۱۵۸۸۰	۲۸۹۴۷	۹۷۱۳۳	۵۷۹۴۸	۱۵۵۰۸۱	۱۸۴۰۲۸	قدس
۹۶۷۱	۱۲۴۰۹	۲۲۰۸۰	۴۳۳۲۹	۲۱۷۱۶	۶۵۰۴۵	۸۷۱۲۵	قرچک
۷۴۰۵	۱۰۲۷۴	۱۷۶۷۹	۶۰۱۰۱	۳۸۰۴۳	۹۸۱۴۴	۱۱۵۸۲۳	ملارد
۹۲۹۳	۱۲۸۳۴	۲۲۱۲۷	۷۲۰۱۲	۴۰۴۶۹	۱۱۲۴۸۱	۱۳۴۶۰۸	ورامین و پیشوا

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان

۱ ۳ ۴ - مقرری بگیران بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی

جدول زیر دربردارنده اطلاعات آماری مربوط به تعداد و درصد مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در سطح کشور و استان به تفکیک جنس می‌باشد. مطابق با اطلاعات جدول مذکور در سطح کشور ۱,۴ درصد از مردان و ۱,۹ درصد از زنان مقرری‌بگیر بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی بوده و در استان تهران نیز ۰,۸ درصد از مردان و ۲,۰ درصد از زنان مقرری‌بگیر بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی می‌باشند. دقت در اطلاعات موجود حاکی از این است که بین درصد مقرری‌بگیران مرد و زن هم در سطح کشور و هم در استان تهران تفاوت وجود دارد. به طوری که هم در سطح کشور و هم در استان درصد مقرری‌بگیران زن بیشتر از درصد مقرری‌بگیران مرد می‌باشند. علاوه بر این درصد کل مقرری‌بگیران در سطح کشور بیشتر از درصد کل مقرری‌بگیران در استان تهران می‌باشد.

جدول ۲۴- تعداد و درصد مقرری بگیر بیمه بیکاری سازمان تأمین اجتماعی کشور و استان

به تفکیک جنس، در سال ۱۳۹۵

شرح	تعداد بیمه شده اصلی			تعداد مقرری بگیر			درصد مقرری بگیر		
	کل	مرد	زن	کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کشور	۱۳۷۷۹۶۲۰	۱۱۱۸۳۸۳۵	۲۵۹۵۷۸۵	۲۰۴۷۷۵	۱۵۵۵۷۲	۴۹۲۰۳	۱,۵	۱,۴	۱,۹
استان	۳۲۳۴۵۰۷	۲۵۱۳۶۷۲	۷۲۰۸۳۵	۴۴۹۴۷	۲۱۲۳۰	۱۴۳۳۷	۱,۴	۰,۸	۲

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ کشور و استان

جدول ۲۵- تعداد مقرری بگيران سازمان تأمين اجتماعي در سطح شهرستان‌هاي استان در سال ۱۳۹۵

شهرستان	بيكاري
اسلامشهر	۱۵۴۱
بهارستان	۱۴۴۸
پاكدشت	۱۴۰۱
تهران	۳۱۰۷۴
دماوند و پردیس	۱۳۰۷
رباط كريم	۱۰۸۷
ری	۳۶۰
شميرانات	۶۱
شهریار	۲۱۶۵
فيروزكوه	۱۲۰
قدس	۱۸۶۷
قرچك	۷۹۶
ملارد	۱۱۵۰
ورامين و پيشوا	۸۸۴

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ کشور و استان

مواردی که در زیر می‌آید صرفاً آمار نیروی انتظامی استان بنا بر محل قرارگیری می‌باشد لذا ممکن است فرد به استان دیگر کشور تعلق داشته ولیکن جرم او در استان به ثبت رسیده باشد. همچنین اطلاعات در حد آمار است و مسوولین استانی نمی‌توانند برنامه‌ریزی مناسب برای رفع آن داشته باشند.

۱ ۴ - اقدام به خودکشی

خودکشی و اقدام به خودکشی یکی از آسیب‌های اجتماعی به شمار می‌آید، این پدیده سالیان دراز از روابط عشیره‌ای و صنعتی تا روابط پیچیده شهرهای امروزی و دنیای صنعتی گریبان‌گیر بشریت بوده است. بیشترین میزان خودکشی زنان استان در سال ۱۳۹۵ با ۲,۷ اقدام به خودکشی در صد هزار زن استان و کمترین آنها در سال ۱۳۸۰ با ۰,۷ اقدام به خودکشی در صد هزار زن استان رخ داده است. (آمار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران)

۱ ۳ ۵ - دستگیرشدگان سرقت

سرقت از جمله جرائمی است که بیشتر مجرمان آن مردان می‌باشد ولی در سال‌های اخیر با توجه به شرایط اقتصادی و نابسامانی‌های اجتماعی زنانی که از موقعیت اجتماعی- اقتصادی مطلوبی برخوردار نیستند به سرقت، کیف‌چاپی و جرائمی از این قبیل روی آورده‌اند.

در سال ۹۵، از ۱۴۸۱۶۰ دستگیر شده سرقت، ۱۰۹۶۹ نفر زن بوده‌اند و این بدان معنی است که در هر صد هزار نفر جمعیت زن استان، ۱۶۶٫۳ زن به جرم سرقت دستگیر شده‌اند.

۱ ۳ ۶ - فرار دختران و زنان از منزل

فرار نوجوانان و جوانان از خانه و ترک خانواده بدون اجازه والدین یا وصی قانونی در واقع نوعی واکنش نسبت به شرایطی است که از نظر فرد نامساعد، غیرقابل تحمل و بعضاً تغییرناپذیر است. فرار دختران از خانه اگرچه در نگاه اول پدیده‌ای فردی است اما با توجه به پیامدهای سوء آنکه در نظم اجتماعی اختلال و آشفتگی ایجاد می‌کند منشأ بسیاری از رفتارهای ضد اجتماعی و انحرافی مانند خودفروشی، اعتیاد به مواد مخدر و مشروبات الکلی، توزیع مواد مخدر، تشکیل باندهای فساد و فریب سایر زنان و دختران، رواج روسپیگری و شیوع انواع بیماری‌های مقاربتی و ... می‌شود. این پدیده سبب می‌شود که سطح جرم و جنایت در جامعه افزایش یابد و در نتیجه امنیت و سلامت اجتماعی به مخاطره بیفتد. (هاشمی، ۱۳)

در سال ۱۳۹۵، از ۸۷۴ فرار صورت گرفته، در حدود ۶۰ درصد فرار زنان و دختران گزارش شده و این نشان می‌دهد در هر صد هزار نفر جمعیت زن استان در حدود ۸ زن، فرار کرده‌اند.

۱ ۳ ۷ - دستگیرشدگان قتل‌های عمد و غیر عمد

از ۲۷۵ نفری که توسط نیروی انتظامی استان به دلیل قتل عمد یا غیر عمد در سال ۹۵ دستگیر شده‌اند فقط ۶ نفر زن بوده‌اند.

۱ ۳ ۸ - دستگیرشدگان نزاع دسته‌جمعی مسلحانه و غیر مسلحانه

در سال ۱۳۹۵، ۱۷۲۳ نفر به دلیل نزاع مسلحانه یا غیر مسلحانه دستگیر شده‌اند که از این تعداد ۸ درصد را زنان تشکیل داده‌اند یعنی در این سال در هر صد هزار نفر جمعیت زنان، تقریباً ۲ نفر بر اثر نزاع توسط نیروی انتظامی دستگیر شده‌اند.

۱-۴ توصیف وضع سواد زنان

مقدمه

زنان از سرمایه‌های انسانی کشورها هستند که در سنجش قدرت ملی از عوامل اساسی به شمار می‌روند به خصوص آن که زنان بتوانند مراحل آموزش را پشت سر گذاشته و دارای مهارت‌ها و تخصص‌های لازم در عرصه‌های متفاوت گردند. اعتبار و اهمیتی که زنان یک جامعه در زمینه‌های مختلف علمی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دریافت می‌کنند از مهمترین مؤلفه‌های توسعه‌یافتگی یک کشور محسوب می‌شود. آموزش زنان به عنوان یکی از مؤلفه‌های توسعه اجتماعی و توسعه منابع انسانی همواره مورد ارزیابی قرار گرفته و در برنامه‌ریزی‌های بلند مدت کشورها مدنظر قرار می‌گیرد.

۱-۴-۱ نرخ باسوادی

به دنبال باسواد شدن زنان، بسیاری از فرصت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، توسعه ای و ... می‌تواند در برابر زنان قرار گیرد. به همین خاطر است که مبارزه علیه بی‌سوادی به طور عام و مبارزه علیه بی‌سوادی زنان به طور خاص طی نیم قرن اخیر در بسیاری از جوامع آغاز شده است. هدف جامعه جهانی نیز این است که با گسترش سواد بین زنان در قرن بیست و یکم، از این جمعیت در عرصه‌های مختلف هر چه بیشتر استفاده گردد.

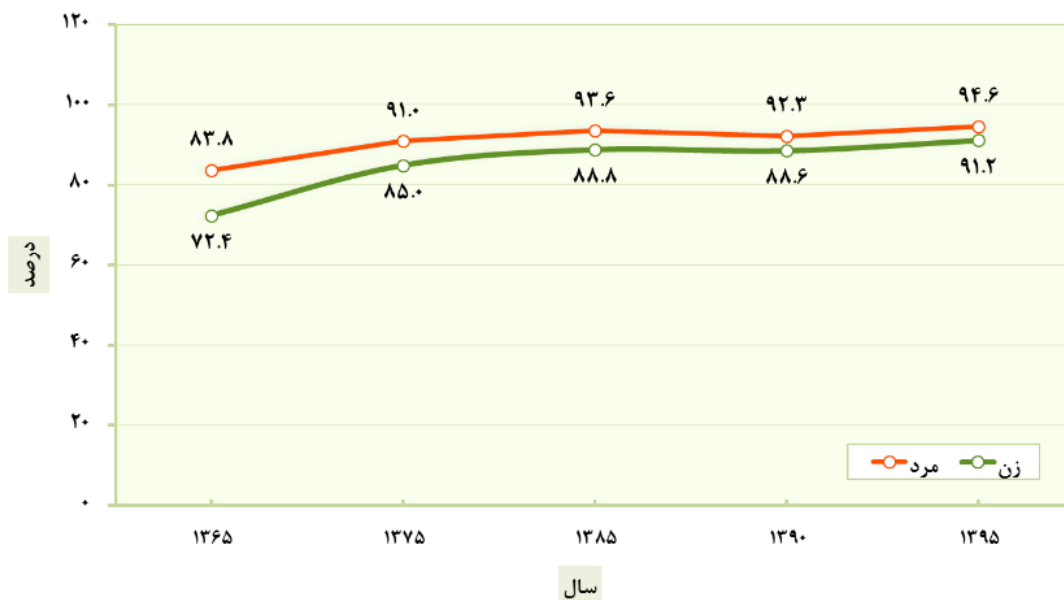
جداول زیر بیانگر وضع باسوادی جمعیت زنان و مردان ۶ ساله و بیشتر در استان تهران در مقایسه با کل کشور می‌باشد. آن گونه که ارقام نشان می‌دهند، همچنان نرخ باسوادی مردان بالاتر از زنان است.

جدول ۲۶- نرخ باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر در استان تهران و کشور
به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

وضع سکونت	سال	کشور			استان تهران		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کل	۱۳۸۵	۸۴,۶	۸۸,۷	۸۰,۳	۹۱,۳	۹۳,۶	۸۸,۸
	۱۳۹۰	۸۴,۸	۸۸,۴	۸۱,۱	۹۰,۵	۹۲,۳	۸۸,۶
	۱۳۹۵	۸۷,۶	۹۱	۸۴,۲	۹۲,۹	۹۴,۶	۹۱,۲
مناطق شهری	۱۳۸۵	۸۸,۹	۹۲,۲	۸۵,۶	۹۲,۱	۹۴,۴	۸۹,۸
	۱۳۹۰	۸۸,۶	۹۱,۵	۸۵,۶	۹۱,۳	۹۳,۳	۸۹,۸
	۱۳۹۵	۹۰,۸	۹۳,۵	۸۸	۹۳,۵	۹۵,۲	۹۱,۸
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۷۵,۱	۸۱,۱	۶۸,۹	۸۲,۲	۸۵,۴	۷۸,۵
	۱۳۹۰	۷۵	۸۰,۶	۶۹,۴	۷۹,۴	۸۰,۱	۷۸,۵
	۱۳۹۵	۷۸,۵	۸۳,۹	۷۲,۸	۸۴,۳	۸۶,۹	۸۱,۳

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار ۱۵- نرخ باسوادی جمعیت ۶ ساله و بالاتر استان تهران به تفکیک جنس، در سال های ۹۵-۱۳۶۵

مطابق با داده‌های زیر، در سال ۱۳۹۵، جمعیت باسواد ۶ ساله و بالاتر استان تهران برابر با ۱۱۲۵۸۴۹۰ نفر می‌باشد که از این تعداد ۲۴۵۴۰۱۱ نفر دارای سطح سواد ابتدایی و سوادآموزی بزرگسالان، ۱۷۵۷۸۲۱ نفر دارای سطح سواد راهنمایی (متوسطه اول)، ۹۳۲۱۹۹ نفر دارای سطح سواد متوسطه دوم، ۲۹۳۵۸۳۸ نفر دارای سطح سواد دیپلم و پیش‌دانشگاهی، ۳۱۴۳۲۷۳ نفر دارای سطح سواد عالی ۱ و ۳۵۳۴۸ نفر دارای سطح سواد سایر دوره‌های تحصیلی، دوره تحصیلی نامشخص و اظهار نشده بوده‌اند.

جدول ۲۷- درصد جمعیت ۶ ساله و بیشتر استان تهران و کشور برحسب سطح سواد

به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵

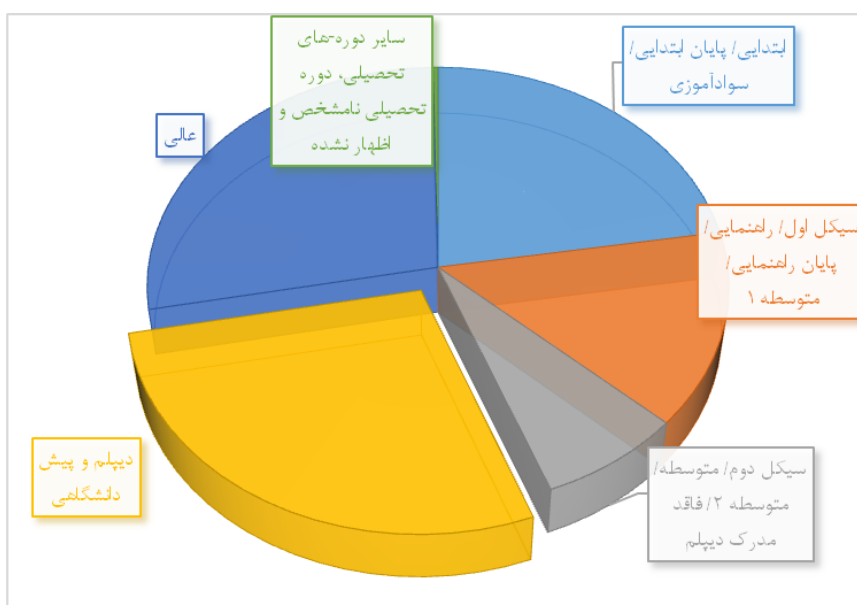
استان تهران			کشور			سطح سواد
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۲۲,۲	۲۱,۴	۲۱,۸	۳۱	۲۷,۳	۲۹,۱	ابتدایی / پایان ابتدایی / سوادآموزی
۱۴,۲	۱۷	۱۵,۶	۱۶,۶	۱۹,۵	۱۸,۱	سیکل اول / راهنمایی / پایان راهنمایی / متوسطه ۱
۷,۴	۹,۱	۸,۳	۷,۹	۹,۷	۸,۸	سیکل دوم / متوسطه / متوسطه ۲ / فاقد مدرک دیپلم
۲۷,۵	۲۴,۸	۲۶,۱	۲۲,۴	۲۱,۳	۲۱,۹	دیپلم و پیش‌دانشگاهی
۲۷,۵	۲۴,۸	۲۷,۹	۲۱,۷	۲۱,۷	۲۱,۷	عالی
۰,۳	۰,۳	۰,۳	۰,۴	۰,۴	۰,۴	سایر دوره‌های تحصیلی، دوره تحصیلی نامشخص و اظهار نشده

ماخذ: نتایج سرشماری نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

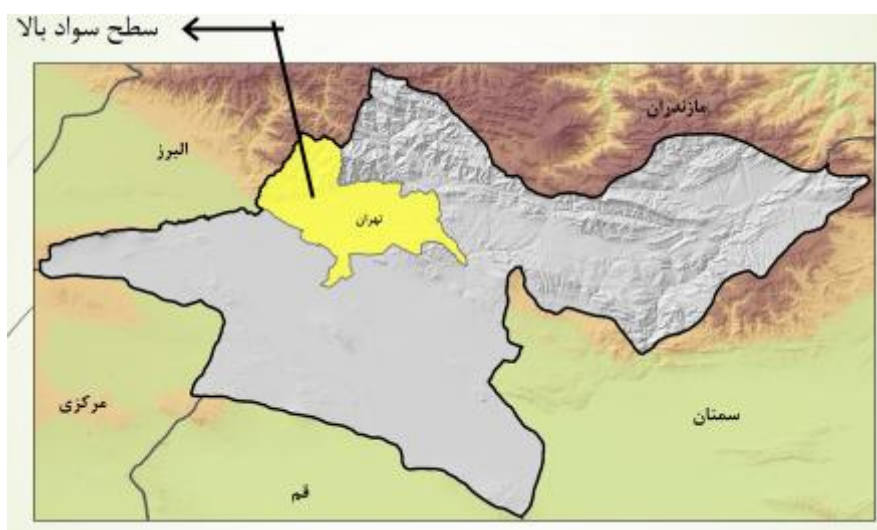
۱- مجموع دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاهی

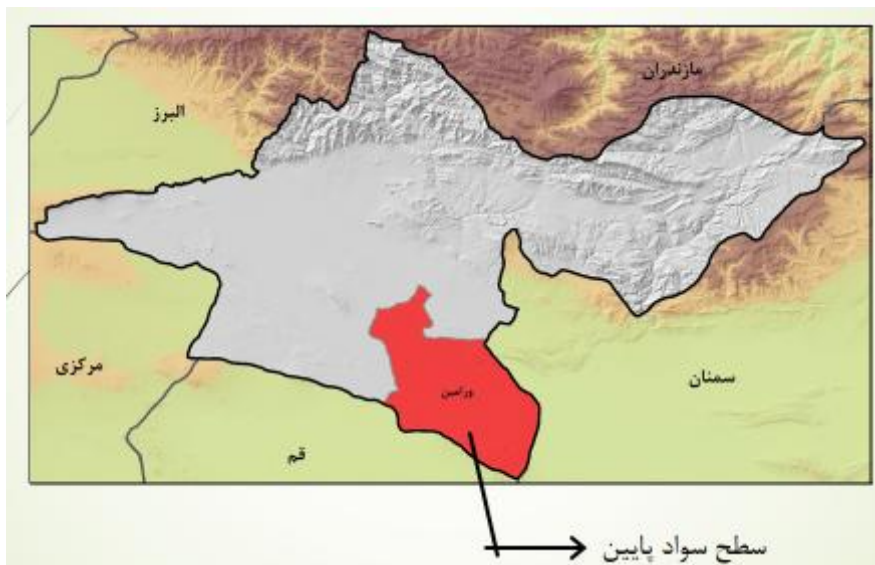
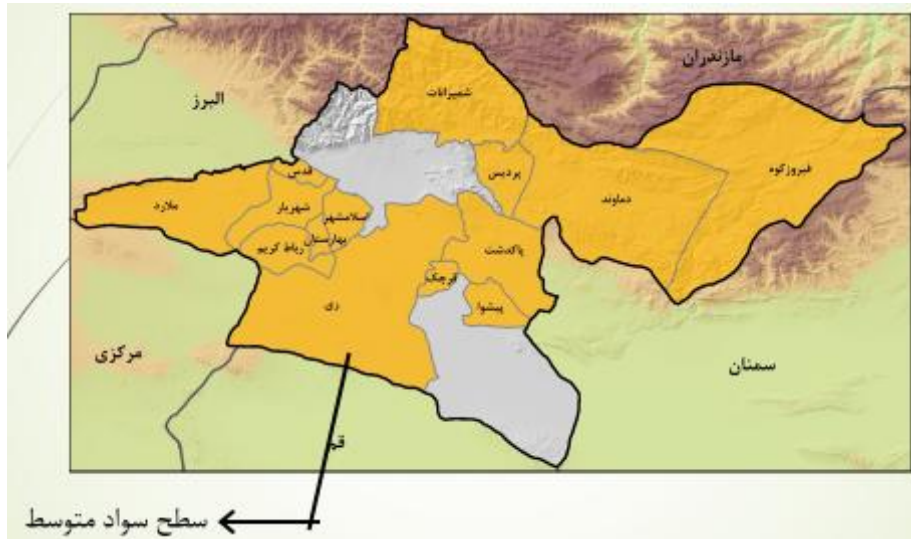
از کل جمعیت زنان باسواد ۶ ساله و بالاتر استان تهران، ۲۲,۲ درصد دارای سطح سواد ابتدایی و سوادآموزی بزرگسالان، ۱۴,۲ درصد دارای سطح سواد راهنمایی (متوسطه اول)، ۷,۴ درصد دارای سطح سواد متوسطه دوم، ۲۷,۵ درصد دارای سطح سواد دیپلم و پیش‌دانشگاهی و ۲۸,۴ درصد دارای سطح سواد عالی می‌باشند. همچنین ۰,۳ درصد از جمعیت زنان باسواد ۶ ساله و بالاتر نیز سطح سواد خود را سایر دوره‌های تحصیلی، دوره تحصیلی نامشخص و اظهار نشده بیان کرده‌اند.

نمودار ۱۶- سطح سواد زنان استان تهران در سال ۱۳۹۵

نقشه ۳- بررسی وضع سواد در شهرستان‌های استان

ماخذ: مطالعات آمایش سرزمین استان

۱-۵ توصیف وضع بهداشت و سلامت زنان و خانواده

مقدمه

سلامت از مهمترین ابعاد حیات انسان و شرط ضروری برای ایفای نقش‌های اجتماعی است. براساس تعریف سازمان بهداشت جهانی «سلامت حالت رفاه و آسایش کامل روانی، جسمی و اجتماعی است و فقط فقدان بیماری یا نقص عضو نیست». زنان نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند و نقش بسزایی در شکل‌گیری فرهنگ، تربیت، حفظ و ارتقای سلامت خانواده و به تبع آن جامعه دارند. بنابراین، سلامت زنان به مفهوم جامع آن می‌تواند زیر بنای مهمی در تشکیل یک جامعه سالم باشد. از این‌رو، بنابر اهمیت جایگاه زنان در جامعه و نقش آنها در توسعه همه جانبه‌ی کشور، اطلاع از وضعیت سلامت و بهداشت زنان می‌تواند مبنای برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های مناسب در جهت اصلاح وضعیت و در نتیجه پیشرفت زنان قرار گیرد. در این فصل قبل از پرداختن به وضعیت سلامت زنان استان، ابتدا نگاهی به تسهیلات بهداشتی و درمانی استان از قبیل موسسات درمانی فعال، تخت‌های موجود در این موسسات، خانه‌های بهداشت روستایی، مراکز بهداشتی و درمانی و پزشکان خواهیم داشت؛ چرا که وجود تسهیلات بهداشتی و درمانی و در دسترس بودن آنها، پیش شرط برخورداری از بهداشت و سلامت است.

از سوی دیگر، سازمان جهانی بهداشت، حمایت اجتماعی را یکی از تعیین‌کننده‌های اجتماعی واسطه‌ای میداند که در جهت تحقق نیازهای واقعی و عاطفی افراد کمک کننده است. تعلق به شبکه اجتماعی و الزامات متقابل آن و برخورداری از حمایت اجتماعی موجب می‌شود تا افراد احساس ارزشمند بودن، عشق، محبت، توجه و احترام نمایند. در این راستا، بیمه یکی از شاخص‌های مهم توسعه یافتگی است که امروزه میتواند به رشد و ترقی اقتصادی و اجتماعی جامعه کمک کند. به طور کلی بیمه‌های اجتماعی به عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی رفاه اجتماعی باعث ایجاد آرامش و استقلال اجتماعی گردیده و این استقلال در نزد زن به عنوان یک سرمایه اجتماعی تلقی می‌گردد. لذا به منظور ایجاد انسجام در سیاست‌های رفاهی، اجتماعی و توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد، دولت می‌بایست آحاد زنان جامعه را از حیث برخورداری از رفاه اجتماعی تحت پوشش و حمایت بیمه‌های اجتماعی درآورد.

۱-۴-۵ موسسات درمانی فعال

موسسات درمانی به تمامی مراکز درمانی اعم از بیمارستان، زایشگاه و آسایشگاه گفته می‌شود که مجهز به تخت درمانی باشند. در سال ۹۵، ۱۶۴ بیمارستان یا موسسه درمانی در استان مشغول فعالیت بوده‌اند که معادل ۱۸ درصد از کل کشور می‌باشد. همچنین همان‌گونه که مشاهده می‌شود شهرستان‌های بهارستان، پیشوا، شمیرانات، قرچک و ملارد فاقد موسسه درمانی و بیمارستان هستند.

جدول ۲۸- تعداد و میزان موسسات درمانی فعال و تخت‌های استان تهران و کل کشور در سال ۱۳۹۵
(در هر صد هزار نفر جمعیت)

استان		کشور		شرح
میزان	تعداد	میزان	تعداد	
۱,۳	۱۶۴	۱,۱	۹۰۶	موسسات درمانی / بیمارستان فعال
۲۵۷,۸	۳۴۰۱۵	۱۸۷,۹	۱۵۸۰۳۵	تخت ثابت

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ کشور و استان

جدول ۲۹- تعداد بیمارستان‌های فعال و تخت‌های ثابت موجود در شهرستان‌های استان

جمع		سال و شهرستان
تخت ثابت	بیمارستان فعال	
۳۴۰۱۵	۱۶۴	۱۳۹۵
۲۶۵	۲	اسلامشهر
۰	۰	بهارستان
۲۵۲	۲	پاکدشت
۶۴	۱	پردیس
۰	۰	پیشوا
۳۰۸۵۶	۱۴۶	تهران
۱۵۰	۲	دماوند
۱۰۰	۱	رباط کریم
۱۴۰۲	۲	ری
۰	۰	شمیرانات
۴۹۶	۴	شهریار
۶۰	۱	فیروزکوه
۴۸	۱	قدس
۰	۰	قرچک
۰	۰	ملارد
۳۲۲	۲	ورامین

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ کشور و استان

۱ ۵ ۴ خانه‌های بهداشت

یکی از مهمترین مراکزی که خدمات بهداشتی وسیعی را به جمعیت کثیری از روستاییان در اقصی نقاط کشور ارائه می‌دهد، خانه‌های بهداشت هستند. خانه‌های بهداشت واحدهایی مستقر در روستا هستند که مراقبت‌های اولیه بهداشتی را توسط به‌ورزان بومی و آموزش‌دیده به ساکنین روستاها ارائه می‌کنند. این مراقبت‌ها شامل آموزش بهداشت P.H.C عمومی، مراقبت از زنان باردار، مراقبت از کودکان، تنظیم خانواده، آموزش مراقبت‌های تغذیه‌ای، ایمن‌سازی، بیماریابی، بهداشت محیط حرفه‌ای و بسیاری از خدمات دیگر است. در سال ۹۵، ۲۳۹ خانه بهداشت روستایی در استان فعالیت داشته‌اند که در مقایسه با میزان خانه‌های بهداشت فعال روستایی کل کشور پایین‌تر است و جوابگوی نیاز جامعه روستایی استان نمی‌باشد. همچنین مراکز جامع خدمات سلامت شهری و روستایی، تنها واحد پزشکی دولتی مستقر در این مناطق روستایی که به وسیله پزشک عمومی اداره می‌شود. این واحد ضمن نظارت بر فعالیت خانه‌های بهداشت و هدایت آنها، نیازهای درمان تخصصی و بستری جمعیت تحت پوشش خود را از طریق ارجاع و ارتباط با بیمارستان شهرستان تأمین می‌کند.

جدول ۳۰- تعداد و میزان خانه‌های بهداشت فعال روستایی استان و کشور

در سال ۱۳۹۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت)

استان		کشور		شرح
میزان	تعداد	میزان	تعداد	
۳۱,۷	۲۳۹	۸۳,۲	۱۷۹۰۷	خانه بهداشت روستایی
۲,۱	۲۹۳	۵,۹	۴۶۷۲	مراکز خدمات جامع سلامت

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ کشور و استان

جدول ۳۱- مراکز ارائه دهنده مراقبت های اولیه بهداشتی در سطح شهرستان های استان سال ۱۳۹۵

خانه های بهداشت فعال	تسهیلات زایمانی	پایگاه سلامت			مراکز خدمات جامع سلامت			سال و شهرستان
		روستایی	شهری	جمع	روستایی	شهری	جمع	
۲۳۹	۱	۳۰	۶۵۲	۶۸۲	۴۹	۲۴۴	۲۹۳	استان
۱۴	۰	۳	۳۸	۴۱	۵	۱۴	۱۹	اسلامشهر
۲	۰	۱	۲۷	۲۸	۴	۱۱	۱۵	بهارستان
۲۲	۰	۰	۲۶	۲۶	۳	۷	۱۰	پاکدشت
۷	۰	۰	۱۳	۱۳	۱	۳	۴	پردیس
۱۵	۰	۰	۶	۶	۲	۲	۴	پیشوا
۱۰	۰	۲	۳۷۱	۳۷۳	۳	۱۳۰	۱۳۳	تهران
۲۶	۰	۱	۶	۷	۱	۴	۵	دماوند
۱۱	۰	۲	۱۲	۱۴	۵	۴	۹	رباط کریم
۲۸	۱	۱۱	۴۹	۶۰	۸	۱۹	۲۷	ری
۱۵	۰	۰	۲۴	۲۴	۱	۱۱	۱۲	شمیرانات
۲۲	۰	۵	۱۹	۲۴	۴	۱۴	۱۸	شهریار
۱۷	۰	۰	۲	۲	۳	۲	۵	فیروزکوه
۲	۰	۰	۱۰	۱۰	۱	۵	۶	قدس
۰	۰	۲	۱۷	۱۹	۲	۵	۷	قرچک
۲۲	۰	۲	۱۰	۱۲	۳	۷	۱۰	ملارد
۲۶	۰	۱	۲۲	۲۳	۳	۶	۹	ورامین

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان

۱ ۵ ۴ - سایر شاخص‌های مطرح شده در قانون برنامه ششم در حوزه زنان و خانواده

جدول ۳۲- سایر عملکرد اهداف کمی بخش سلامت بانوان و خانواده

متوسط رشد در برنامه پنجم (درصد)	سال‌های برنامه پنجم					متوسط رشد در برنامه چهارم (درصد)	سال‌های برنامه چهارم توسعه		واحد متعارف	عناوین شاخص	ردیف
	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		۱۳۸۹	۱۳۸۴			
۰/۲۲	۷۲/۶	۷۲/۴	۷۱/۹	۷۲/۱	۷۱/۸	۰/۲۴	۷۱/۷	۷۰/۵	سال	امید به زندگی در بدو تولد	۱
۵/۲۴	۱۳	۱۱/۵	۱۰/۵	۱۱/۲	۱۰/۳	-	-	-	دیر هزار تولد زنده	میزان مرگ و میر اطفال زیر یک سال	۲
۱/۱	۱۷/۴	۱۶/۵	۱۵/۵	۲۰	۱۶/۵	-	-	-	در صد هزار تولد زنده	میزان مرگ و میر مادران باردار	۳
۰/۲۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۹	۰/۲۰	۹۸	۹۷	درصد	پوشش واکسیناسیون کودکان زیر یک سال	۴
۲/۱۴	۶۲	۶۰	۴۶	۵۸	۵۶	۰	-	-	درصد	درصد جمعیت تحت پوشش برنامه‌های ترویج شیوه زندگی	۵

ماخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۴ استان

۱-۶- توصیف وضع ورزش زنان

سلامت هر جامعه ای را سلامت افراد آن جامعه تضمین می کنند. سلامتی که ورزش و اهمیت به آن می تواند تضمین کند. در این بین، از بین تمامی افراد جامعه، ورزش کردن زنان اهمیتی به مراتب بیشتر دارد. ورزش برای بانوان به دلیل ویژگی های خاصی که دارند به مراتب مهم تر از مردان است. زنان از لحاظ مادری در جامعه سهمی بزرگ دارند و ورزش آنها را برای انجام وظایف مقدس مادری آماده تر ساخته و باعث می شود نسلی سالم و فعال و نیرومند بوجود آورند. زنان به عنوان نیمی از اجتماع و مدیر خانه و مسئول نظم و تربیت کودکان خود، برای حفظ نشاط، شادابی و سلامتی، به ورزش نیازمند هستند و اگر جامعه از زنان غافل بماند ضررهای غیر قابل جبرانی را شاهد خواهد بود. چرا که زن اگر وجودش ضایع شود تنها برای خودش نیست بلکه به کل جامعه ضرر می رسد و خانواده ها که ارکان جامعه اند متزلزل و بی ثبات و غیر قابل دوام خواهد شد. در واقع هر قدر افراد از نظر جسمانی توانمندتر باشند از نظر روانی، آرامش اعصاب در وضعیت بهتری قرار دارند. در این بخش به دلیل نبود آمار کافی، امکان مقایسه ای بین مردان و زنان کشور و استان فراهم نبوده و تنها به بیان وضعیت زنان استان طی سال ۹۵ و ۹۶ پرداخته ایم.

براساس جدول زیر تعداد ورزشکاران زن سازمان یافته در سال های ۹۵ و ۹۶ به شرح زیر است که از این تعداد در سال ۱۳۹۵ و در سال ۹۶، ۴۴ مدال توسط بانوان در رویدادهای بین المللی اخذ شده است.

جدول ۳۳- وضعیت ورزش بانوان طی سال های ۹۶-۱۳۹۵

شرح	۱۳۹۵	۱۳۹۶
تعداد باشگاه های ورزشی	۵۰۶	۵۸۴
تعداد ورزشکاران سازمان یافته	۱۶۱۳۷۲	۱۷۲۰۹۸
مدال آوران زن کشور	۷۰۳	۴۹۲
تعداد مدال های کسب شده در رویدادهای بین المللی	۱۰۳	۴۴
تعداد مدال های کسب شده در بازی های آسیایی / پارآسیایی، المپیک و پارالمپیک	۵۳	۳۸

ماخذ: اداره کل ورزش و جوانان استان

پارک بانوان

همچنین در استان تهران ۹ پارک و بوستان مخصوص بانوان وجود دارد. یعنی بانوان تهرانی در این پارک ها می توانند به صورت آزادانه در محیطی کاملا زنانه به تفریح و ورزش بپردازند. این بوستان ها مکان مناسبی برای دیدار دوستان و نیز اردو و تفریح کودکان و همچنین برای گذراندن یک روز مفرح و سرشار از انرژی است لیکن همچنان کمبود سرانه ورزش، برای بانوان در استان دیده می شود.

۱ ۴ - توصیف وضع مشارکت سیاسی زنان

در جهان امروز بحث در مورد نقش مشارکت سیاسی در پیشرفت و توسعه کشورها و به ویژه نقش مشارکت سیاسی زنان در این زمینه، توجه متفکران و سیاستمداران را به خود جلب کرده است. زنان ۵۰ درصد جمعیت را تشکیل می‌دهند، از آنجا که مردان نمی‌توانند به اندازه کافی از منافع زنان دفاع کنند، مشارکت زنان در همه فعالیت‌های سیاسی یک ضرورت است به نحوی که می‌توان گفت اگر زنان در حوزه سیاسی، اقلیت بشمار آیند، دموکراسی ناتمام است. مشارکت سیاسی می‌تواند در دو سطح توده (شرکت در انتخابات، عضویت در احزاب و انجمن‌ها و تجربه‌های اجتماعی) و نخبگان (حضور در مجلس، قوه مجریه و داشتن مناصب عالی) معنا یابد. (کاظمی پور، ۱۳۸۳: ۲۱۷)

پس از گذشت چهار دهه از پیروزی انقلاب مشارکت سیاسی زنان در ایران مطلوب ارزیابی نمی‌شود؛ زیرا که در جامعه ما زنان در سطح توده (فرایند انتخاب کردن افراد) شرکت می‌کنند ولی در سطح نخبگان (حضور در مجلس شورای اسلامی، شوراهای اسلامی شهر و روستا و مناصب سیاسی مانند بخشدار، فرماندار و...) کمتر انتخاب می‌شوند، که از مهمترین دلایل آن این است که جامعه‌پذیری سیاسی در کشور ما به خوبی انجام نشده و جامعه و سیاستمداران همراهی چندانی برای حضور زنان در فعالیت‌های سیاسی انجام نمی‌دهد و بیشتر خواهان ایفای نقش‌های سنتی زنان هستند. در این بخش به بررسی توصیفی منتخبین زن در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی شهر و روستا استان تهران می‌پردازیم برای اینکه مشارکت سیاسی زنان در سطح توده مشخص شود باید اطلاعات تعداد و میزان ثبت نام زنان برای این دو موقعیت سیاسی که امکان حضور زنان در آنها فراهم است مورد تحلیل قرار گیرد که اطلاعات و آمار متقن و قابل اطمینانی برای بررسی در اختیار نیست.

۱ ۴ - حضور زنان در مجلس شورای اسلامی

بررسی تعداد و درصد نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی استان تهران به تفکیک دوره نشان می‌دهد که روند نوسانی بر تعداد و درصد نمایندگان زن حاکم بوده است؛ استان تهران تنها استان کشور است که در تمام دوره‌های مجلس شورای اسلامی نماینده زن داشته است.

در سال ۱۳۹۴ در آخرین انتخابات مجلس شورای اسلامی از ۳۵ نماینده استان، ۸ نماینده زن بوده‌اند و این در حالی است که در کل کشور از ۲۹۰ نماینده، ۱۷ زن نماینده (تقریباً نیمی از آن نمایندگان زن استان تهران هستند) می‌باشند. تعداد نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی نسبت به تعداد زنان ایرانی بسیار کم است زیرا که زنان به عنوان نیمی از جمعیت کشور که نقش تعیین کننده و مهمی در تمام سطوح اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی دارند باید حضور و تأثیرگذاری بیشتری در مهمترین نهاد قانونگذاری کشور داشته باشند. از مهمترین دلایلی که لزوم افزایش تعداد نمایندگان زن را در مجلس شورای اسلامی توجیه‌پذیر می‌نماید این است که حضور بیشتر زنان به تصویب قوانینی تأثیرگذار و مثبت در راستای احقاق حقوق اجتماعی، سیاسی، خانوادگی و... زنان منجر می‌شود.

جدول ۳۴- تعداد و درصد نمایندگان مجلس شورای اسلامی استان و کشور

به تفکیک جنس در دوره دهم

شرح	تعداد			درصد		
	کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کشور	۲۹۰	۲۷۳	۱۷	۱۰۰	۹۴	۶
استان	۳۵	۲۷	۸	۱۰۰	۷۷	۲۳

ماخذ: اداره کل فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی

۱-۴ حضور زنان در مدیریت محلی

۱-۷-۲-۱- نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا

شوراهای اسلامی شهر و روستا یکی از اشکال مدیریت محلی و مردمی است که به مردمسالاری و افزایش مشارکت مردم در سرنوشتشان منجر می‌شود. حضور زنان در شوراهای اسلامی شهر و روستا از اهمیت بسیاری برخوردار است زیرا که زنان به نیازهای همجنسان خود در شهر و روستا آشنایی کافی داشته و می‌توانند با مناسب‌سازی فضاهای عمومی شهری از جهت کالبد و جان فضا برای فراهم‌سازی زمینه‌های حضور زنان با تأکید بر چهار ویژگی مطلوبیت دسترسی، آسایش استفاده و همچنین اجتماعی بودن صورت می‌گیرد. زنان در انتخاب فضاهای مورد استفاده بسیار نکته‌سنج و سختگیر بوده و به ویژه بر جنبه‌های امنیتی حضور در فضا متمرکز می‌شوند.

درصد حضور زنان استان تهران در شوراهای اسلامی شهر و روستا در تمام دوره‌ها بیشتر از میزان حضور زنان کل کشور در شوراهای اسلامی است. رشد حضور زنان در شوراها به افزایش کارایی مدیریت شهری و روستایی و منجر به نگاه ویژه به تأمین نیازهای زنان در محیط اجتماعی می‌شود.

جدول ۳۵- تعداد و درصد نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا استان و کشور

به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۲*

شرح	تعداد			درصد		
	کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کشور	۱۷۹۳۱۵	۱۷۳۲۱۹	۶۰۹۶	۱۰۰	۹۶٫۶	۳٫۴
استان	۳۰۰۰	۲۷۷۲	۲۲۸	۱۰۰	۹۲٫۴	۷٫۶

ماخذ: سالنامه آماری استان و کشور

* آخرین دوره برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا، سال ۱۳۹۶ بوده که تا زمان تهیه این گزارش اطلاعات آن

واصل نگردید.

۱-۶-۴-دهیاران زن

فعالیت زنان در حکومت‌های محلی مهم است زیرا آنها از سویی می‌توانند مسائل خود را طرح کنند و سیاست‌های عمومی را با نیازها و مشکلات زنان انطباق دهند و از سوی دیگر ارتباطی قوی میان اقتضانات زندگی زنان با ویژگی‌های حکومت محلی وجود دارد. این حکومت‌ها از نظر دسترسی و امکان نقش‌آفرینی برای زنان در ابعاد خرد در مقایسه با سایر سطوح حکومت شرایط آسانتری دارند و از نظر نوع وظایف و کارکردهای تعیین شده وابسته به مکان محدود جامعه‌ی محلی‌اند و به نیازهای روزمره‌ی مردم در زندگی محلی پاسخ می‌دهند. زنان مهمترین کنشگران زندگی روزمره‌اند و آگاهی کاملی از مسائل آن دارند (دراگ، ۲۰۰۱ به نقل از ایروین، ۲۰۰۹:۱۲).

در ایران حکومت‌های محلی زیر نظارت حکومت مرکزی در سطوح مختلف شهری و روستایی تشکیل شده‌اند. دهیاری، نهاد عمومی غیردولتی است که باید به صورت خودکفا اداره شود؛ اعضای شورای اسلامی روستا دهیار را به مدت ۴ سال انتخاب می‌کنند (قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا، ۱۳۹۳).

تعداد دهیاران زن استان تهران در دوره سوم ۵ نفر بوده و در دوره چهارم با افزایش به ۱۶ دهیار زن رسیده است. سهم دهیاران زن استان از کل دهیاران زن کشور در دوره سوم ۰٫۶۲ درصد بوده که در دوره چهارم به ۰٫۸۴ درصد افزایش یافته است. در دوره پنجم ۲۶ دهیار زن در استان فعالیت می‌کنند یعنی از ۴۴۲ دهیار استان، در حدود ۶ درصد به بانوان اختصاص دارد.

۱-۷-۲-۳- سایر مناصب حکومتی

در استان تهران، ۳ بخشدار مرکزی، یک معاون فرماندار و همچنین ۸ مدیرکل (۵ مدیرکل در استانداری و ۳ مدیرکل در سطح استان)، زن هستند.

۱-۴- توصیف وضع مشارکت مدنی زنان

اصطلاح سازمان غیردولتی، سازمان مردم‌نهاد یا انجی‌او (به انگلیسی Non Governmental Organization و به اختصار NGO) به اشکال و انحای مختلف در سراسر جهان استفاده می‌شود و با توجه به بافت کلامی که در آن مورد استفاده قرار گرفته، به انواع گوناگون سازمان‌ها اشاره می‌کند. سازمان غیردولتی در کلی‌ترین معنایش، به سازمانی اشاره می‌کند که مستقیماً بخشی از ساختار دولت محسوب نمی‌شود، اما نقش بسیار مهمی به عنوان واسطه بین فرد فرد مردم (اتم‌های اجتماع) و قوای حاکم و حتی خود جامعه ایفا می‌کند. معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری به سازمان‌های مردم‌نهادی که مؤسسين و اداره کنندگان آنها زنان باشند و یا سمن‌هایی که تمامی اهداف و یا یک‌بند از اساسنامه آنها در رابطه با زنان و خانواده باشد را در زمره سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه زنان قرار داده است. سازمان‌های مردم‌نهادی که در رابطه با زنان و یا به وسیله‌ی زنان اداره می‌شوند نقش موثری در بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی زنان دارند. حضور موثر زنان در سمن‌ها به کارایی و اثربخشی آنها کمک بسیار می‌کند. اطلاعاتی که در این بخش بررسی می‌شود تعداد، توزیع درصد و میزان سمن‌های فعال زنان با مشخصاتی که ذکر شد می‌باشد.

۱-۸-۱- سمن‌های زنان به تفکیک نوع فعالیت

جدول زیر تعداد و توزیع درصد سمن‌های زنان کشور و استان تهران را به تفکیک فعالیت‌های فرهنگی - اجتماعی، صنفی - تخصصی و خیریه‌ای نشان می‌دهد:

در سال‌های ۹۶-۱۳۹۳، کل سمن‌های زنان استان روند نزولی داشته و سمن‌های کشور روند صعودی داشته است؛ میزان کل سمن‌های زنان استان تهران از ۲,۰۱ سمن در هر صد هزار زن استان تهران در سال ۱۳۹۳ به ۱,۷۳ سمن در هر صد هزار زن در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است. میزان سمن‌های زنان استان از میزان سمن‌های زنان کشور در تمام سال‌ها کمتر بوده است. سمن‌های فرهنگی - اجتماعی بیشترین سهم سمن‌های زنان را در کل کشور به خود اختصاص داده‌اند. بیشترین سمن‌های زنان استان در سال‌های مورد بررسی سمن‌های فرهنگی - اجتماعی بوده و از ۵۸,۳ درصد از مجموع سمن‌ها در سال ۱۳۹۳ به ۵۵,۴ درصد در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است.

جدول ۳۶- تعداد و توزیع درصد سمن‌های زنان کشور و استان به تفکیک نوع فعالیت

در سال‌های ۹۶-۹۳

میزان کل سمن (در هر صد هزار نفر جمعیت)	درصد				تعداد				سال	شرح
	کل سمن	خبریه	صنفي- تخصصي	فرهنگي- اجتماعي	کل سمن	خبریه	صنفي- تخصصي	فرهنگي- اجتماعي		
۲,۱۸	۱۰۰	۱۵,۲	۲۰,۳	۶۴,۴	۱۷۰۱	۲۵۹	۳۴۶	۱۰۹۶	۱۳۹۳	کشور
۲,۹۶	۱۰۰	۱۷,۲	۲۶,۱	۵۶,۷	۲۳۳۳	۴۰۱	۶۱۰	۱۳۲۲	۱۳۹۴	
۳,۳۴	۱۰۰	۲۱,۱	۲۹,۸	۴۸,۴	۲۶۷۰	۵۶۳	۷۹۵	۱۲۹۳	۱۳۹۵	
۳,۳۶	۱۰۰	۲۱,۹	۳۰,۶	۴۷,۵	۲۷۲۲	۵۹۶	۸۳۲	۱۲۹۳	۱۳۹۶	
۲,۰۱	۱۰۰	۱۸,۳	۲۳,۴	۵۸,۳	۲۵۲	۴۶	۵۹	۱۴۷	۱۳۹۳	استان
۱,۹۹	۱۰۰	۱۸,۳	۲۳,۴	۵۸,۳	۲۵۲	۴۶	۵۹	۱۴۷	۱۳۹۴	
۱,۷۶	۱۰۰	۱۹,۳	۲۵,۳	۵۵,۴	۲۳۳	۴۵	۵۹	۱۲۹	۱۳۹۵	
۱,۷۳	۱۰۰	۱۹,۳	۲۵,۳	۵۵,۴	۲۳۳	۴۵	۵۹	۱۲۹	۱۳۹۶	

ماخذ: آمار ارائه شده توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

۱-۸- مسایل کلیدی زنان و خانواده در استان

مقدمه

خانواده کوچکترین واحد اجتماع است و سلامت جامعه در گرو سلامت خانواده‌های آن است. از آنجا که زن در پیشرفت و ارتقای افراد خانواده نقش بسیار مؤثری دارد، توجه به سلامت روح و روان او از مسائل مهم به شمار می‌آید؛ در نتیجه هر موضوعی که به جامعه زنان مربوط می‌شود، از اهمیت خاصی برخوردار است. باید گفت موضوع زنان با همه محورهای مختلف حوزه‌های اجتماعی جامعه، گره خورده و پیچیده است. حوزه‌های سیاست، فرهنگ و اقتصاد در جامعه به تناسب خود هر یک قابلیت فراهم نمودن شرایط آرمانی را برای هر یک از دو جنس دارا می‌باشند و آنچه دغدغه اصلی است، گسسته دیدن مسئله زنان از حوزه عمومی جامعه است. در سال‌های اخیر در موقعیت زنان اقداماتی صورت پذیرفته است لیکن هنوز چالش‌های جدی بر سر راه آن‌ها وجود دارد که به بعضی از موارد اشاره می‌شود.

برای مثال علی‌رغم اینکه ساختار تحصیل در بسیاری از رشته‌ها زنانه است، ساختار شغلی کاملاً مردانه است و دسترسی زنان به مشاغل سطح بالا یا کاملاً مسدود و یا بسیار محدود است. زنان عمدتاً در مشاغل سطح پایین، کم درآمد و یا نیمه وقت قرار داده می‌شوند. امکانات زیرساختی برای حمایت از کار کردن آنها یا اصلاً وجود ندارد و یا بسیار محدود است. کار در سازمان‌ها کاری یکنواخت، خشک و غیر قابل انعطاف می‌باشد به صورتی که با سایر وظایف از جمله بچه داری اصطکاک پیدا می‌کند و زنان بابت اشتغال خارج از منزل باید فشارهای مضاعفی را تحمل کنند.

امروزه بیش از یک سوم از خانوارهایی که سرپرستی آنها با زنان است فقیر هستند و از عدم امکانات کافی رنج می‌برند.

امروز، بحث خشونت علیه زنان خصوصاً در فضاهای خصوصی و نیمه خصوصی بحث جدی است که معمولاً پنهان باقی می‌ماند.

در روابط میان شغلی نیز تفاوت میان جایگاه زنان و مردان قابل مشاهده است. مردان به طور کلی کمتر از زنان در رفتارهایشان محدودیت دارند و بیشتر از زنان از فضاهای مشخص استفاده می‌کنند. در هنگام صحبت کردن نیز صحبت زنان را قطع می‌کنند و نیز آراء خود را بر دیگران تحمیل می‌کنند.

در صحنه سیاست، مشارکت سیاسی زنان با موانع جدی ساختاری روبروست. برای مثال عدم دسترسی به منابع مالی، شبکه‌های ارتباطی، پست‌های سیاسی و اجرایی و عدم حمایت رهبران احزاب از فعالیت‌های آنها موجب گردیده است که زنان کمتر به موقعیت‌های مهم دست یابند. علی‌رغم تحولات اخیر که موجب ورود زنان به صحنه‌های سیاسی شده است، هنوز اکثریت کسانی که قانون وضع می‌کنند و یا مجری آن هستند، مردانند و ماهیت بعضی از قوانین بغض‌آلود به نظر می‌رسد.

زنان در مدارس، بخش اعظمی از معلمان ابتدایی را تشکیل می‌دهند و حال آنکه در دانشگاه‌ها نسبت آنها کاهش می‌یابد و ارتقاء آنها در محافل آکادمیک محدود است. بیشتر فرصت‌های مطالعاتی و ارائه این امتیازات به مردان هیچ‌گونه توجیهات منطقی جز یک نوع ایدئولوژی جنس‌گرایانه ندارند.

در حوزه بهداشت و سلامت نیز تفاوت‌های قابل ملاحظه‌ای میان زنان و مردان مشاهده می‌شود. برای مثال بحث‌های عمومی در مورد بهداشت و سلامتی، دلالت‌های حاصل را در مورد زنان در بردارد. اگر چه گفته می‌شود عمر زنان بیشتر از مردان است، اما گزارش‌های پزشکی نشان می‌دهد که زنان بیشتر از مردان مریض می‌شوند و در شرایط ناتوانی در سال‌های پیری، میرایی زنان بیشتر از مردان است و حال آنکه مسئولیت اولیه سلامتی سایر افراد خانواده نیز بر عهده زنان است. (چالش‌های پیش‌روی زنان؛ صادقی فسایی، سهیلا)

فصل دوم:

تجزیه و تحلیل مسائل با تاکید

بر علل و زنجیره عوامل

۲ تجزیه و تحلیل مسائل با تاکید بر علل و زنجیره عوامل

مقدمه

خانواده یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی است که اساس و پایه حیات اجتماعی محسوب می‌گردد. خانواده تاثیر بسزایی در تعادل روانی، عاطفی و اجتماعی افراد داشته و بعنوان کوچکترین کانون اجتماعی شدن، متضمن پذیرش نقش های اجتماعی و هم‌نوائی با هنجارهای اجتماعی می‌باشد. بررسی مسایل تأثیرگذار بر خانواده می‌تواند به پویایی آن کمک نماید. در این راستا ارزیابی مسایل زنان به عنوان نیمی از جمعیت کشور و همچنین از پایه‌های خانواده نیز موجب می‌شود تا در کشور خانواده‌های منسجم و اثر گذار داشته باشیم. در این بخش سعی شده ابتدا نتایج حاصل از فصل قبل بیان گردد و سپس با توجه به اختیارات دستگاه‌های استانی مبنی بر دخیل بودن در بهبود شرایط زنان، نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای جامعه زنان طرح گردد. عوامل دخیل (دستگاه‌های اجرایی استان) در تغییر وضعیت زنان جامعه عبارتند از:

اداره کل دادگستری استان

ادارات آموزش و پرورش شهرستان‌های تهران و تهران بزرگ

اداره کل بهزیستی استان

اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی

دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، ایران و شهید بهشتی

اداره کل کمیته امداد امام (ره)

اداره کل ورزش و جوانان استان

سازمان صدا و سیما

در این سند ارزیابی ارزیابی محیط داخلی و خارجی اجرای شاخص‌هایی مورد بررسی قرار گرفته که در حیطه قانونی عوامل فوق است. همچنین محیط داخلی و خارجی شاخص‌های مورد مطالعه حوزه زنان و خانواده در شهرستان‌های استان در سند آمایش استان و نیز اسناد توسعه شهرستان‌های استان با استفاده از تکنیک دلفی استخراج گردیده که به طور تجمیع شده برای استان آورده شده است.

۲-۴- تحلیل داده‌های آماری تحلیل داده‌های آماری در استان

• مطابق با سرشماری سال ۱۳۹۵، از کل جمعیت زنان ده ساله و بالاتر فقط ۱۳,۹ درصد فعال بوده‌اند

که این نرخ فاصله زیادی با نرخ مشارکت اقتصادی مردان این استان دارد.

• نرخ مشارکت اقتصادی زنان جوان استان تهران همواره پایین‌تر از نرخ مشارکت اقتصادی مردان

جوان بوده است.

- با توجه به میزان پایین فعالیت اقتصادی زنان، واضح است که تعداد زنان شاغل چه از نظر نسبی و چه از نظر مطلق خیلی پایین است.
- با وجود جمعیت بالای زنان دارای تحصیلات عالی، شکاف قابل توجهی بین زنان و مردان شاغل دارای تحصیلات عالی و به نفع مردان مشاهده می‌شود که نشان‌دهنده جهت‌گیری نادرست سیاست‌های اشتغالزایی زنان در کشور و استان می‌باشد و هدررفت سرمایه نیروی انسانی را بدنبال داشته است.
- نرخ رشد ازدواج استان تهران روند کاهشی داشته که در نهایت در با رشد منفی همراه شده است. در مقابل نرخ رشد طلاق در همواره مثبت بوده است.
- افزایش شاخص میانگین سن در اولین ازدواج برای زنان استان
- شاخص طول مدت زندگی در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که از کل طلاق‌های ثبت شده؛ ۲۸ درصد مربوط به خانواده‌هایی است که ۴ تا ۱۰ سال، ۲۳٫۷ درصد ۱۵ سال و بیشتر و ۱۴٫۹ درصد ۱۰ تا ۱۵ سال از تشکیل زندگی مشترک آنها می‌گذرد.
- براساس پیمایش ملی، ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان وزارت ورزش و جوانان؛ مشکلات اقتصادی و فقر مالی، اختلاف فرهنگی و عدم تفاهم و عدم رضایت جنسی از مهمترین عوامل موثر بر طلاق از نظر زنان جوان در استان تهران بوده است.
- در شاخص افراد بی‌همسر بر اثر فوت همسر، افراد بی‌همسر بر اثر طلاق و افراد هرگز ازدواج نکرده اختلاف فاحشی میان نسبت مردان و زنان در هر یک از این وضعیت‌ها وجود دارد به گونه‌ای که در وضعیت‌های افراد بی‌همسر بر اثر فوت و افراد بی‌همسر بر اثر طلاق، درصد زنان بالاتر از مردان می‌باشد.
- نرخ باسوادی مردان بالاتر از زنان است. نکته‌ی قابل توجه آن است که روند افزایش نرخ باسوادی نه تنها در میان زنان و مردان استان تهران بسیار متفاوت می‌باشد بلکه تفاوت این روند نیز در میان زنان ساکن در مناطق شهری و روستایی با اختلاف زیاد مشهود می‌باشد.
- استان تهران در سال ۱۳۹۵ نسبت به دیگر استان‌های کشور میزان تخت‌های ثابت در مؤسسات درمانی فعال بالایی داشته و رتبه سوم را دارد.
- میزان خانه‌های بهداشت فعال روستایی استان تهران از میزان خانه‌های بهداشت فعال روستایی کل کشور بسیار پایین‌تر بوده است. استان تهران در سال ۱۳۹۵، در مقایسه با دیگر استان‌های کشور کمترین میزان خانه بهداشت فعال روستایی را به ازای هر صد هزار نفر جمعیت دارد.
- استان تهران در مقایسه با دیگر استان‌های کشور میزان کل مراکز بهداشتی و درمانی پایینی داشته و سومین استان است.

- زنان استان تهران به لحاظ استفاده از بیمه اصلی سازمان تأمین اجتماعی در مقایسه با زنان در سطح کشور از موقعی مناسب‌تری برخوردار هستند؛ به طوری که در سطح کشور نسبت مردان بیمه شده اصلی سازمان تأمین اجتماعی به زنان برابر با ۴,۳ و در استان تهران نسبت مردان بیمه شده اصلی سازمان تأمین اجتماعی برابر با ۳,۵ می‌باشد.
- استان تهران در مقایسه با دیگر استان‌های کشور، به لحاظ نسبت مرد به زن بیمه شده اصلی سازمان تأمین اجتماعی در رتبه سوم قرار دارد.
- بین درصد مقرری‌بگیران مرد و زن هم در سطح کشور و هم در استان تهران تفاوت وجود دارد به طوری که هم در سطح کشور و هم در استان تهران درصد مقرری‌بگیران زن بیشتر از درصد مقرری‌بگیران مرد می‌باشند.
- درصد مقرری‌بگیران زن در استان تهران بیشتر از درصد مقرری‌بگیران زن در سطح کشور است.
- سرقت زنان استان تهران کمتر از سرقت مردان استان بوده ولی از سرقت زنان کل کشور بیشتر بوده است.
- میزان مردان دستگیر شده استان در ارتباط با قتل بیشتر از زنان دستگیر شده استان بوده است، میزان زنان دستگیر شده در رابطه با قتل استان از میزان زنان دستگیر شده کل کشور کمتر بوده است.
- اعتیاد مردان استان از اعتیاد زنان استان بسیار بیشتر بوده است، اعتیاد زنان استان از اعتیاد زنان کل کشور نیز کمتر بوده است.
- کمبود امکانات مالی
- عدم تخصیص کافی در زمینه کمک موردی به خانواده‌های تحت پوشش و نیازمند در قالب طرح‌های: هزینه درمان، ودیعه مسکن، هزینه ازدواج، کمک هزینه تحصیلی و...؛ ناکافی بودن اعتبارات جهت راه اندازی گروه همیار؛ پایین بودن سرانه‌های اعتباری سرمایه کار و اشتغالزایی زنان؛ پایین بودن میزان مستمری به زنان و کاهش حمایت‌های شبکه‌های حمایتی؛
- موازی کاری دستگاه‌های مختلف در زمینه حمایت از زنان سرپرست خانوار (بهبیستی، شهرداری- کمیته امداد- هلال احمر و ...)
- فقدان سیستم جامع شناسایی کامل زنان سرپرست خانوار (بانک اطلاعاتی)؛ در کل کشور و استان تهران بانک جامع اطلاعات از ویژگی‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی زنان سرپرست خانوار، میزان توانمندی و آسیب‌پذیری آنان وجود ندارد. زیرا هنوز گروه‌های زیادی از زنان سرپرست خانوار هستند که تحت پوشش هیچ سازمانی قرار ندارند و بنابراین شناسایی نشده‌اند.
- تفاوت قائل نشدن بین انواع مختلف زنان سرپرست خانوار (بر اساس نوع سرپرست و میزان آسیب‌پذیری آن)؛ سازمان‌های بهبودی، کمیته امداد امام (ره)، شهرداری‌ها، سازمان فنی و حرفه‌ای هر

کدام بخشی از زنان سرپرست خانوار را تحت پوشش و حمایت خود دارند و هر کدام از این سازمان‌ها با رویکرد و روش خاص خود برنامه‌هایی برای این گروه از زنان اجرا می‌نماید. بر اساس گونه‌شناسی ارائه شده از زنان سرپرست خانوار هر کدام می‌باید بر اساس سطوح توانمندی و ظرفیت‌های خود مورد حمایت و بازتوانی قرار گیرند.

- مشکلات مربوط به زنان سرپرست خانوار
- پایین بودن سطح تحصیلات زنان سرپرست خانوار که منجر طولانی شدن فرایند بازتوانی اجتماعی آنان می‌شود؛ وجود موانع فرهنگی برای اشتغال زنان، تهدیدها و آزارهای جنسی در جریان کار و اشتغال؛ تغییر ساختار خانواده و بروز مدل‌های جدید زندگی؛ مشکلات جسمانی متعدد جامعه هدف به واسطه نوع فعالیت (مشاغل خدماتی بدلیل نداشتن مهارت یا توان اقتصادی)؛ ناتوانی مددجویان در رقابت با بازار کار و سرمایه داران
- ناکافی بودن بودجه و اعتبارات تخصیصی به دستگاه‌های متولی
- ضعف کارکرد خانواده به ویژه نقش تربیتی و نظارتی سرپرست خانوار و آموزش ناکافی والدین برای ایفای نقش تربیتی خود
- عدم برنامه‌ریزی جامع برای جلوگیری از روند رو به رشد زنان سرپرست خانوار طی چند دهه گذشته
- عدم استفاده از تجارب موفق کشورهای منطقه و جهان در حوزه توانمندسازی زنان سرپرست خانوار

۲ ۴ ۴ - تحلیل داده‌های آماری در شهرستان‌های استان

جمعیت: شهرستان بهارستان با ۸۸۲۰ نفر در کیلومتر مربع بوده است. در این شاخص شهرستان‌های تهران و قدس به ترتیب با ۵۷۹۹ و ۴۰۰۰ نفر در هر کیلومترمربع در رتبه‌های دوم و سوم قرار می‌گیرند. پایین‌ترین تراکم جمعیت در شهرستان فیروزکوه با ۱۶ نفر در هر کیلومتر مربع مشاهده می‌گردد. بیش از نیمی از جمعیت استان در شهرستان تهران متمرکز شده‌اند.

شهرنشینی: درصد شهرنشینی استان ۹۳/۳ درصد است که این شاخص در شهرستان‌های تهران، قدس، شمیرانات و پردیس بالاتر از میانگین استانی بوده است. بالاترین درصد شهرنشینی متعلق به شهرستان تهران با ۹۹/۵ درصد و پایین‌ترین درصد شهرنشینی مربوط به شهرستان فیروزکوه با ۶۰/۳ درصد می‌باشد.

نسبت خام ولادت: در سال ۹۳، تعداد ۱۵ ولادت به ازای هر هزار نفر جمعیت در استان ثبت شده است. در این شاخص شهرستان‌های شمیرانات، تهران و اسلامشهر به ترتیب با ۲۳، ۱۷/۱ و ۱۵/۶ نفر به ازای هر هزار نفر در رتبه‌های اول تا سوم قرار گرفته‌اند. پایین‌ترین میزان این شاخص در بین شهرستان‌های استان تهران متعلق به شهرستان ملارد بوده است.

ازدواج و طلاق: میانگین نسبت تعداد طلاق به ازدواج ثبت شده در سطح استان ۳۷/۸ می‌باشد. شهرستان‌های شمیرانات، پردیس، تهران و رباط‌کریم به ترتیب در رتبه‌های اول تا چهارم و بالاتر از میانگین استان در این شاخص قرار دارند. شهرستان فیروزکوه با مقدار ۱/۳ طلاق به ازای هر ازدواج در رتبه شانزدهم استان قرار دارد.

نسبت خام مرگ و میر: بالاترین میزان خام مرگ و میر در استان متعلق به شهرستان تهران با ۵/۹ به ازای هر هزار نفر می‌باشد. پایین‌ترین میزان این شاخص در استان در شهرستان پردیس با ۰/۳ به ازای هر هزار نفر می‌باشد.

تعداد دانش آموزان: ۵۷/۹ درصد دانش‌آموزان استان در شهرستان‌های تهران و شمیرانات مشغول به تحصیل می‌باشند. پایین‌ترین سهم دانش‌آموزان متعلق به شهرستان فیروزکوه با ۰/۳ درصد می‌باشد.

تراکم دانش آموزی: شهرستان بهارستان با ۳۱ دانش‌آموز در هر کلاس، دارای رتبه اول تراکم دانش‌آموزی در استان تهران می‌باشد. شهرستان‌های بهارستان و قرچک در رتبه‌های دوم و سوم این شاخص قرار دارند. پایین‌ترین تراکم‌های دانش‌آموزی مربوط به شهرستان‌های دماوند، فیروزکوه و پردیس می‌باشد. شایان ذکر است این شاخص در استان برابر ۲۷ نفر در هر کلاس می‌باشد.

تعداد کارکنان آموزشی مدارس: در استان به طور متوسط به ازای هر کادر آموزشی حدود ۲۹ دانش‌آموز وجود دارد. در این شاخص بالاترین نسبت تعداد دانش‌آموز به کادر آموزشی متعلق به شهرستان‌های تهران و شمیرانات با عدد ۳۱/۴ و بعد از آن به ترتیب شهرستان‌های بهارستان و ملارد می‌باشد. پایین‌ترین میزان دانش‌آموز به کادر آموزشی در شهرستان فیروزکوه (۱۷/۴) مشاهده می‌گردد.

تعداد مراکز و آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای: از ۳۰ مرکز ثابت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، تعداد ۸ مرکز در شهرستان تهران استقرار دارند. بالاترین تعداد آموزش‌دیدگان مراکز ثابت فنی و حرفه‌ای در شهرستان دماوند ۸/۵ نفر به ازای هر هزار نفر جمعیت بوده است. پایین‌ترین میزان این شاخص متعلق به شهرستان بهارستان می‌باشد.

تعداد صندلی سالن‌های نمایش: در سالن‌های نمایش استان، ۳۱۱۰ صندلی وجود دارد که به هر هزار نفر از جمعیت استان، ۰/۲ صندلی سالن نمایش تعلق می‌گیرد. بالاترین تعداد صندلی سالن‌های نمایش به ازای هر هزار نفر متعلق به شهرستان دماوند با عدد ۳ می‌باشد. پایین‌ترین میزان این شاخص در شهرستان‌های شهریار، قدس و ملارد (۰/۰۵) مشاهده می‌گردد.

تعداد صندلی سینما: در استان تهران به ازای هر هزار نفر ۴۴/۸ صندلی سینما وجود دارد. شهرستان‌های پردیس، تهران، شهریار و قدس و ملارد و شهرستان شمیرانات بالاتر از میانگین استان در این شاخص قرار دارند. شهرستان‌های دماوند و فیروزکوه دارای سینما نمی‌باشند.

تعداد کتاب: در استان به ازای هر هزار نفر ۶۷ کتاب در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان وجود دارد. در این شاخص شهرستان‌های فیروزکوه، پاکدشت و دماوند در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند. شهرستان ملارد با ۹ کتاب به ازای هر هزار نفر در رتبه آخر استان قرار دارد.

تعداد اعضاء کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان: به ازای هر هزار نفر از جمعیت استان ۱۱ نفر عضو کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان می‌باشند. در این شاخص، شهرستان فیروزکوه با ۸۸ نفر عضو به ازای هر هزار نفر از جمعیت شهرستان، دارای رتبه اول تعداد اعضاء کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در استان تهران می‌باشد. پایین‌ترین میزان این شاخص مربوط به شهرستان ملارد می‌باشد.

تعداد تخت بیمارستان‌های فعال: در استان به ازای هر هزار نفر ۲/۴ تخت در بیمارستان‌های فعال وجود دارد. در این شاخص شهرستان‌های تهران، پردیس و شمیرانات با عدد ۳/۶ تخت به ازای هر هزار نفر جمعیت، در رتبه اول بالاتر از میزان استان قرار دارند. شهرستان‌های رباط‌کریم و بهارستان با ۱۰۰ تخت بیمارستانی و ۰/۱ تخت به ازای هر هزار نفر در رتبه آخر استان قرار دارند.

تعداد پزشکان: تعداد پزشکان متخصص و فوق تخصص: استان ۳۳۷۲ نفر می‌باشد که به ازای هر ده هزار نفر جمعیت ۴/۶ پزشک وجود دارد. در این شاخص شهرستان فیروزکوه با ۹ پزشک به ازای هر ده هزار نفر از جمعیت شهرستان، دارای رتبه اول استان تهران می‌باشد. شهرستان‌های بهارستان و قرچک پایین‌ترین تعداد پزشک متخصص را به ازای هر ده هزار نفر را دارند.

تعداد آزمایشگاه تشخیص طبی: در استان تهران به طور متوسط به ازای هر صد هزار نفر ۷/۶ آزمایشگاه وجود دارد. در این شاخص بالاترین آزمایشگاه به ازای هر صد هزار نفر متعلق به شهرستان تهران با عدد ۱۰/۳ آزمایشگاه می‌باشد. پایین‌ترین میزان این شاخص در شهرستان شمیرانات (۱/۱) مشاهده می‌گردد.

تعداد داروخانه: در استان ۲۳۸۷ داروخانه یعنی به ازای هر صد هزار نفر ۱۸/۵ داروخانه موجود است. بالاترین تعداد داروخانه به ازای هر صد هزار نفر متعلق به شهرستان‌های تهران و پردیس با عدد ۲۳/۴ و بعد از آن به شهرستان بهارستان می‌باشد. پایین‌ترین میزان این شاخص در شهرستان شمیرانات مشاهده می‌گردد.

تعداد پایگاه‌های اورژانس پیش بیمارستانی ۱۱۵: شهرستان فیروزکوه دارای ۸ پایگاه اورژانس پیش بیمارستانی است که به ازای هر صد هزار نفر از جمعیت این شهرستان ۲۰/۵ پایگاه اورژانس قرار دارد. این شهرستان در رتبه اول شاخص تعداد پایگاه‌های اورژانس پیش بیمارستانی به ازای هر صد هزار نفر از جمعیت قرار دارد و بعد از آن شهرستان دماوند می‌باشد. شهرستان‌های اسلامشهر، پردیس، تهران، ری، شمیرانات، قدس و قرچک فاقد پایگاه اورژانس پیش بیمارستانی هستند.

تعداد مراکز توانبخشی: در استان به ازای هر صد هزار نفر جمعیت ۱۳/۲ مرکز توانبخشی وجود دارد. بالاترین میزان این شاخص متعلق به شهرستان فیروزکوه می باشد که به ازای هر صد هزار نفر، ۵۳/۸ مرکز قرار دارد. بعد از آن به ترتیب شهرستان های دماوند، تهران و ورامین هستند. پایین ترین تعداد مراکز توانبخشی به ازای هر صد هزار نفر مربوط به شهرستان های ملارد و پردیس می باشد. شایان ذکر است این شاخص در استان برابر ۱۳/۲ مرکز می باشد.

جمعیت روستایی تحت پوشش خانه های بهداشت: جمعیت تحت پوشش هر خانه بهداشت روستایی در استان، ۳۶۲۰ نفر می باشد. بالاترین میزان این شاخص به شهرستان بهارستان تعلق دارد. این شهرستان دارای ۲ خانه بهداشت فعال می باشد که هر واحد ۲۸۵۵۰ نفر از جمعیت روستایی این آن را تحت پوشش قرار داده است. پایین ترین این شاخص نیز مربوط به شهرستان فیروزکوه است که هر خانه بهداشت این شهرستان، ۹۱۲ نفر را تحت پوشش دارد.

تعداد مراکز بهداشتی و درمانی: در استان ۲۷۶ مرکز بهداشتی و درمانی فعال هستند که به ازای هر ده هزار نفر ۲/۱ مرکز قرار دارد. بالاترین تعداد مراکز بهداشتی و درمانی متعلق به شهرستان فیروزکوه با ۲۰/۵ مرکز به به ازای هر ده هزار نفر می باشد. شهرستان تهران با وجود ۱۱۴ مرکز بهداشتی و درمانی، پایین ترین جایگاه را به خود اختصاص داده است زیرا به ازای هر ده هزار نفر، ۱/۵ مرکز موجود است.

تعداد متقاضیان ثبت نام شده در مراکز کارایی دولتی: در استان تهران ۴۰۸۴۴ متقاضی کار در مراکز کارایی ثبت نام نموده اند که نسبت تعداد متقاضیان به فرصت های شغلی، ۱/۱ می باشد. بالاترین میزان این نسبت مربوط به شهرستان ورامین با عدد ۴/۶ و پایین ترین آن مربوط به شهرستان شهریار است. شایان ذکر است در شهرستان های بهارستان، شمیرانات و ملارد، کارایی توسط مراکز خصوصی صورت گرفته است.

تعداد به کار گمارده شدگان از طریق مراکز کارایی دولتی: افراد به کار گمارده شده از طریق مراکز کارایی دولتی در استان، ۱۶۰۴۱ نفر بوده است که نسبت به فرصت های شغلی اعلام شده ۰/۵ می باشد. شهرستان اسلامشهر بالاترین میزان این شاخص را داراست. در این شهرستان نسبت تعداد بکار گمارده شدگان به فرصت های شغلی اعلام شده ۱/۳ می باشد. پایین ترین میزان بکار گمارده شده به فرصت های شغلی، مربوط به شهرستان شهریار است.

تراکم راه: در هر صد کیلومتر مربع، ۲۲/۵ کیلومتر راه در استان تهران احداث شده است. بالاترین میزان تراکم راه در شهرستان اسلامشهر (۶۹/۳) مشاهده می گردد. بعد از آن به ترتیب شهرستان های شهریار و پیشوا بیشترین میزان تراکم راه را در استان دارا می باشند. پایین ترین میزان این شاخص در شهرستان تهران با عدد ۸/۶ کیلومتر در صد کیلومتر مربع دیده می شود.

راه آسفالته روستایی: کل راه‌های روستایی شهرستان‌های بهارستان، قدس و فیروزکوه آسفالته هستند. در استان تهران از ۱۸۲۱ کیلومتر راه روستایی، ۱۵۸۱ کیلومتر آن آسفالته می‌باشد. سهم راه‌های روستایی آسفالته از کل راه‌های روستایی در استان ۸۶/۸ درصد می‌باشد. غیر از شهرستان‌های ورامین، دماوند و ملارد سایر شهرستان‌های استان تهران بالاتر از استان قرار دارند.

تعداد شهرهای گاز رسانی شده: غیر از شهرستان شمیرانات که یکی از شهرهای آن گازرسانی نشده، سایر شهرهای استان تهران از نعمت گاز بهره‌مند هستند.

تعداد روستاهای گاز رسانی شده: در استان تهران ۶۰/۱ درصد از روستاهای دارای سکنه گازرسانی شده‌اند. بالاترین میزان نسبت روستاهای گازرسانی شده به کل روستاهای دارای سکنه متعلق به شهرستاهای رباط کریم و بهارستان می‌باشد که تمامی ۳۱ روستای دارای سکنه آن گازرسانی شده‌اند. پایین‌ترین میزان این شاخص مربوط به شهرستان‌های تهران و شمیرانات می‌باشد.

ضریب نفوذ تلفن منصوبه: شهرستان دماوند با ۸۵۸۸۰ خط تلفن، بالاترین میزان ضریب نفوذ تلفن (۸۳/۸) را به خود اختصاص داده است. در این شاخص شهرستان‌های فیروزکوه، تهران و شمیرانات در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. پایین‌ترین ضریب نفوذ تلفن مربوط به شهرستان بهارستان می‌باشد. شایان ذکر است این شاخص در استان برابر ۶۰/۴ خط به ازای هر صد نفر می‌باشد.

تعداد کارگاه‌های صنعتی پنجاه نفر کارکن و بیش‌تر در استان: در استان ۸۶۹ کارگاه صنعتی پنجاه نفر کارکن و بیش‌تر وجود دارد که ۴۴۴ واحد از آن در دو شهرستان تهران و شمیرانات واقع شده است. این دو شهرستان با داشتن ۵۱/۱ درصد از تعداد کل کارگاه‌های صنعتی استان، بالاترین میزان این شاخص را دارند. پایین‌ترین تعداد کارگاه‌های صنعتی در شهرستان پیشوا با ۱ واحد و دماوند با ۶ واحد مشاهده می‌گردد.

تعداد شاغلان در کارگاه‌های صنعتی دارای پنجاه نفر کارکن و بیش‌تر استان: حدود ۲۳۳ هزار نفر در کارگاه‌های صنعتی استان شاغل هستند. ۶۸/۹ درصد از تعداد شاغلان، در کارگاه‌های صنعتی دارای پنجاه نفر کارکن و بیش‌تر شهرستان تهران می‌باشند. پایین‌ترین میزان این شاخص در شهرستان پیشوا با عدد ۱۰۰ نفر شاغل و سهم ۰/۰۴ درصد مشاهده می‌گردد.

حجم آب توزیع شده: در استان ۱۳۸۵۰۸۹ هزار متر مکعب آب توزیع شده است. بالاترین حجم آب توزیع شده متعلق به شهرستان تهران با سهم ۷۷/۵ درصدی می‌باشد. پایین‌ترین میزان این شاخص در شهرستان فیروزکوه با حجم آب توزیع شده ۲۵۱۲ هزار مترمکعب مشاهده می‌گردد.

تعداد مشترکین و مقدار فروش برق: شهرستان تهران با داشتن حدود چهار میلیون مشترک برق، بالاترین سهم استان از مشترکین برق را به خود اختصاص داده است. میزان فروش برق به مشترکین این شهرستان، ۱۹۷۸۹ هزار مگا وات ساعت معادل ۶۳/۶ درصد فروش برق استان می‌باشد. پایین‌ترین میزان این دو شاخص

مربوط به شهرستان شمیرانات با عدد ۴۲۹۶۹ در تعداد مشترکین و ۱۵۸ هزار مگاوات ساعت فروش برق می- باشد.

۲ ۴- اولویت‌بندی مسائل زنان و خانواده در شهرستان‌های استان

در این قسمت از سند، مشکلات زنان از دو منظر مورد مقایسه قرار گرفته است. در نگاه اول، این مساله بررسی شده که در زمینه شاخص مورد نظر شهرستان رتبه چند را در استان داراست و یا به عبارت دیگر شهرستان در اولویت چند حل مشکل در استان قرار دارد و در نگاه دوم، مشکلات زنان در شهرستان‌ها به صورت جداگانه براساس متد زیر اولویت‌بندی شده و اولویت هر شاخص برای حل آن مشکل در شهرستان مشخص گردیده است.

مشکلات زنان در شهرستان‌ها به صورت جداگانه بر اساس متد زیر اولویت بندی شده است.

اولویت = وزن (* رتبه شهرستان در استان در زمینه شاخص مورد نظر بر اساس آمار و اطلاعات ثانویه + اولویت‌دهی شاخص‌ها در شهرستان با استفاده از روش دلفی دو سطحی و نظرات صاحب‌نظران و خبرگان شهرستان)

وزن هر شاخص با استفاده از ۲ منبع استخراج گردیده است ۱- استفاده از روش دلفی دو سطحی و اولویت- بندی توسط خبرگان و صاحب‌نظران استان ۲- میزان اختلاف بین استان و کشور در شاخص مورد نظر نرمال شده میانگین هندسی نتایج این دو منبع به عنوان وزن هر شاخص در نظر گرفته شده است و در محاسبه اولویت شاخص در شهرستان بر اساس فرمول بالا مورد استفاده قرار می‌گیرد.

یافته‌ها حاکی از آن است که اولویت‌های استان تهران در حوزه زنان عبارتند از: ۱- سواد و تحصیلات بانوان ۲- اشتغال و درصد بالای نرخ بیکاری زنان تحصیل کرده ۳- پایین بودن سرانه ورزش بانوان در شهرستان- های استان ۴- افزایش آسیب‌های اجتماعی نظیر طلاق و اعتیاد در بین زنان و حمایت‌های بیمه‌ای بانوان و ۵- بهداشت و سلامت بانوان که در ادامه به نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای هر اولویت اشاره شده است.

۲ ۴ - ارزیابی محیط داخلی و خارجی اجرای شاخص‌های کمی حوزه زنان و خانواده

۲ ۴ ۱ - شاخص سواد و تحصیلات بانوان

نقاط قوت

- استفاده رو به گسترش از فناوری‌های نوین و اهتمام به تحقیق و پژوهش برای کسب و مبادله اطلاعات، برنامه‌ریزی تربیتی، ارزشیابی و نظارت (مغز و تفکر)
- وجود نیروی انسانی فرهیخته، توانمند، مجرب و با تحصیلات مناسب (ظرفیت انسانی بالا)
- وجود تجهیزات، امکانات و فضاهای مناسب آموزشی و تربیتی (ظرفیت فیزیکی مناسب، سخت افزار و زیرساخت‌ها)
- پوشش تحصیلی مناسب افراد لازم‌التعلیم و داشتن دانش‌آموزانی با نشاط، اجتماعی، سالم و علاقمند به رشد و تعالی (فرم و قوانین)

نقاط ضعف

- ضعف در نظام مدیریتی، اداری، اجرایی و در به کارگیری حد اکثر ظرفیت مشارکت‌های مردمی (فرم و قوانین)
- ساختار اداری متمرکز و غیر کارآمد و ارتباط یکسویه از بالا به پایین و گستردگی زیاد اداری (مغز و تفکر)
- عدم تناسب بین شغل و شاغل از لحاظ مدرک تحصیلی و پست مشغول به کار، عدم تناسب جنسیتی پرسنل موجود با دانش‌آموزان، عدم ساماندهی مناسب نیروی انسانی، عدم توجه به شغل‌های پرورشی، مشاوره‌ای، تربیت بدنی، آزمایشگاه، کتابداری و ... (مغز و تفکر)
- وجود فرهنگ‌های متفاوت و عدم برنامه‌ریزی مناسب برای بهره بردن از تنوع فرهنگی

فرصت‌ها

- با توجه به واقع شدن پایتخت در این استان، می‌توان از مواهب نزدیکی به پایتخت و تمرکز مراکز قانونی، دولتی، علمی و پژوهشی، اقتصادی و بهداشتی آن بهره برد.
- وجود نیروهای کارآمد در سطوح مدیریتی و آموزشی با توجه به سطح تحصیلات بالا

تهدیدها

- تأثیرگذاری نظام سیاسی بر مسئولین و مدیران آموزش و پرورش، سیاسی بودن جغرافیای پایتخت و تأثیر منفی برخی تحرکات سیاسی در چرخه نظام مدیریت و تصمیم‌گیری آموزش و پرورش، تمرکز شدید فعالیت‌های اداری ملی و ... (فرم و قوانین).

- تنوع فرهنگی و قومی و عدم تجانس فرهنگی اجتماعی در شهر تهران با توجه به تعارض در ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی (فرم وقوانین).
- بالا بودن هزینه خانوار، مسکن، خوراک، پوشاک و ... نسبت به سایر استان‌ها و تأثیر منفی آن بر سهم هزینه‌های تربیتی (سخت افزارها و زیرساخت‌ها)
- هسته‌ای شدن خانواده‌ها با فضای محدود و بسته، کاهش ارتباطات عاطفی، گسترش فرزند سالاری، شیوع دخانیات، مواد مخدر و روان‌گردان و ضعف در امنیت اجتماعی (مغز و تفکر)

۲ ۴ ۴ - شاخص اشتغال زنان

نقاط ضعف

- تمرکز فرصت‌های شغلی نیاز به سواد سطح بالا در دو شهرستان استان
- تمکن مالی پایین زنان برای کارآفرینی
- عدم مهارت‌های لازم در خصوص مارکتینگ و برندینگ
- عدم شناخت بازارهای فروش
- عدم مهارت در روش‌های صادرات
- عدم مهارت در استفاده از روش‌های بازاریابی مانن حضور در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی
- مساعد نبودن شرایط برای حضور در نمایشگاه‌های خارجی
- عدم شناخت از ارتباطات و روابط حوزه‌های کارآفرینی
- عدم شناخت از تسهیلات، خدمات و امکانات دولتی برای کمک به اشتغال
- کم‌رنگ بودن استفاده از مشاوره‌های کارآفرینی
- باور نداشتن مجموعه‌های دولتی نسبت به زنان برای اشتغال
- استفاده نکردن از روش‌های مدرن و دیجیتالی برای فروش محصولات

۲ ۴ ۴ - شاخص ورزش بانوان

نقاط قوت

- وجود منابع انسانی کارآمد و متخصص
- وجود ظرفیت مدال‌آوری در عرصه بین‌المللی
- امتیاز حضور بانوان با پوشش اسلامی در رقابت‌های بین‌المللی
- وجود مراکز ورزشی مختص بانوان

نقاط ضعف

- کمبود امکانات و فضاهای ورزشی مستقل بانوان
- فقدان حمایت‌های مالی بخش خصوصی از فعالیت‌های بانوان
- ضعف سیستم آمار و فناوری اطلاعات در ورزش بانوان
- فقدان برنامه آمایش سرزمین و شناسایی استعداد‌های بانوان منطبق با موقعیت جغرافیایی
- کم توجهی به تیم‌داری بانوان در سطح باشگاه‌های استان

فرصت‌ها

- تأکيدات مقامات عاليه نظام بر اهميت ورزش بانوان
- ايجاد معاونت امور بانوان و مشاور امور ورزش زنان در نهاد رياست جمهورى
- افزايش انگيزه بانوان به فعاليت‌هاى ورزشى
- افزايش جمعيت دانش‌جويمان دختر تحصيلات تکميلي
- وجود افراد متخصص و مستعد ورزش بانوان

تهدیدها

- برترى رقبا در برخوردارى از امکانات و تجهيزات نرم افزارى و سخت‌افزارى در رشته‌هاى ورزشى
- نبود الزامات قانونى كافى و مؤثر در حمايت از جامعه ورزش بانوان
- نارسايى در اجراى قوانين و دستورالعمل‌ها با رويکرد منافع بانوان
- كافى نبودن فرصت برابر در فعاليت‌هاى ورزشى براى زنان
- كمبود فضاى ورزشى سرپوشيده و روباز خاص بانوان
- كافى نبودن نرخ مشاركت بانوان در فعاليت‌هاى ورزش نسبت به كل جمعيت

۲ ۴ ۴ - شاخص آسیب‌های اجتماعی و حمایت‌های بیمه‌ای بانوان

نقاط قوت

- وجود ظرفيت‌هاى خدمات رسانى با استفاده از فناورى هاى نوين ارتباطى
- برخوردارى از انباشت قابل توجه تجارب مفيد در سازمان‌هاى فعال حوزه حمايتى
- وجود بانک جامع اطلاعات ايرانيان
- وجود ظرفيت جذب منابع مالى حاصل از آموزه هاى دينى همچون زکات، وقف، هبه و ... و کمک‌هاى خيرين ايرانى خارج از کشور و مجامع بين‌المللى
- گستردگى شبکه‌هاى ارائه خدمات حمايتى در سطح کشور
- پرداخت مقررى بيمه بىکارى به بيش از يك پنجم بيمه بىکارى كل کشور در استان تهران
- تشکيل کميته هاى استانى در جهت بررسى اعتراض هاى متقاضيان و مقررى بگيران بيمه بىکارى
- انجام امور حمايتى از بنگاه هاى اقتصادى مشکل دار و بحرانى
- اجراى طرح واگذارى امور غير حاکميتى بيمه بىکارى به دفاتر کاريابى غير دولتى
- نظارت ميدانى بر عملکرد دفاتر کاريابى غير دولتى پس از واگذارى بيمه بىکارى

نقاط ضعف

- فقدان نظام يکپارچه آمارى، تعدد مراکز توليد کننده گزارشات آمارى، محدوديت در توليد و دسترسى مناسب به اطلاعات دقيق و يکسان
- ضعف در برنامه ريزى، اجرا و نظارت بر اجراى سياست هاى توانمندسازى و کاهش محروميت
- توجه ناکافى به بومى سازى اندیشه ها و الگوهاى وارداتى مرتبط با حوزه حمايتى
- کامل نبودن استانداردها در نظام پايش و ارزشيابى ارائه خدماتى

فرصت‌ها

- وجود قوانین و مصوبه‌های مختلف مرتبط با حوزه حمایتی همچون قوانین برنامه توسعه، قوانین ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی، حمایت از زنان سرپرست خانوار و معلولین و اسناد چتر ایمنی رفاه اجتماعی و فقرزدایی و هدفمند نمودن یارانه‌ها
- پیگیری و جلب توجه مقامات استانی نسبت به کاهش آسیب‌های اجتماعی در سطح استان
- برگزاری جلسات شوراها و کمیته‌های مختلف با حضور دستگاه‌های اجرایی استان و پیگیری مصوبات مربوط
- همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی استان (بهبیستی و نیروی انتظامی) جهت پیگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی

تهدیدها

- تبعات اجتماعی ناشی از اجرای سیاست‌های کلان اقتصادی در نظام سیاست‌گذاری و تداوم نابرابری‌های رفاهی بین مناطق مختلف و گروه‌های مختلف افراد جامعه و تاثیرات حاصل از آن بر گروه‌های آسیب‌پذیر و حوزه خدمات حمایتی
- شفاف نبودن نظام آماری و ثبت اطلاعات مرتبط با بخش خدمات اجتماعی
- نگاه اقتصادی به خدمات بخش اجتماعی

۲-۴-۵ - شاخص بهداشت و سلامت بانوان

محدودیت‌ها و تنگناها

به دلیل گستردگی ذینفعان بخش و عدم تکمیل بانک‌های اطلاعاتی مورد نیاز، هنوز نمی‌توان در حد استانداردهای مطلوب خدمات مورد انتظار را در زمان و کیفیت مناسب ارائه نمود چرا که موانع قانونی جدی در مسیر به کارگیری نیروی انسانی برای ارائه خدمات پرستاری، پزشکی و ... وجود دارد و متأسفانه کمبود نیروی انسانی در پوشش خدمات پیش بیمارستانی و اورژانس شهری و جاده‌ای همچنان به چشم می‌خورد که خود ناشی از افزایش روز افزون جامعه هدف به دلیل گستردگی و نرخ رشد بالای عوامل بیرونی اثر گذار بر شاخص‌های بخش سلامت است.

فصل سوم:

اثرات و دستاوردها، خروجی‌ها،

فعالیت‌ها و اقدامات

۳ اثرات و دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات

مقدمه

در این فصل، اثرات و دستاوردها، فعالیت و اقداماتی که طی سال‌های برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶) بر اساس تحلیل و ارزیابی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها باید در سطح استان و شهرستان‌های آن، جهت ارتقای وضعیت زنان و خانواده صورت پذیرد، آورده می‌شود. شایان ذکر است در این سند، دستگاه مجری و همکار برای رسیدن به اثرات و دستاوردهای متصور شده استان از ابتدا مشخص شده و نیز فعالیت‌ها و اقدامات مشترک بین همه شهرستان‌های استان طی سال‌های برنامه ششم توسعه و همچنین موارد خاص مربوط به هر شهرستان به صورت مجزا آورده شده است.

۳-۱- افزایش نرخ باسوادی

وظیفه اصلی برای افزایش نرخ باسوادی زنان به‌عهده ادارات کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان و آموزش و پرورش شهر تهران می‌باشد.

جدول ۳۷- دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات اساسی استان در راستای افزایش نرخ

باسوادی زنان

اقدامات اساسی	فعالیت	خروجی	دستاورد
<ul style="list-style-type: none"> بازسازی و نوسازی ۱۲۰۰۰ کلاس درس در شهرستان‌های استان توسعه و تجهیز فضاهای محیط‌های یادگیری 	<ul style="list-style-type: none"> اولویت بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع و تقویت نگاه تخصصی به ویژه در مناطق محروم استان افزایش پوشش تحصیلی و جذب افراد بازمانده از تحصیلات از طریق طرح مدارس روستا مرکزی و مدارس شبانه‌روزی 	<ul style="list-style-type: none"> نرخ سواد دختران استان افزایش یافته است. افزایش کیفیت مکان‌های آموزشی دختران 	<ul style="list-style-type: none"> تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت کاهش نابرابری در شهرستان‌های استان با اولویت شهرستان‌های نابرخوردار (بر اساس شاخص‌های آموزشی)
<ul style="list-style-type: none"> توسعه کمی و کیفی دوره پیش دبستان ارتقای کیفیت آموزشی در کلاس‌های چند پایه و کاهش تعداد آنها 	<ul style="list-style-type: none"> تهیه بسته‌های برنامه‌ای خاص برای شهرستان‌ها و مناطق دارای محرومیت آموزشی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و افزایش اثربخشی آنها 	<ul style="list-style-type: none"> مهارت فنی و حرفه‌ای دختران رشد پیدا کرده است. نرخ سواد دختران استان افزایش یافته است. 	<ul style="list-style-type: none"> ارتقاء کیفیت تعلیم و تربیت
<ul style="list-style-type: none"> توسعه مدارس هوشمند. توسعه محتوای الکترونیکی و یادگیری مجازی دانش-آموزان، معلمان و اولیا توسعه آموزش از راه دور حاکمیت روش‌های فعال در یادگیری 	<ul style="list-style-type: none"> گسترش بهره‌برداری از ظرفیت آموزش‌های غیر حضوری و مجازی در برنامه‌های آموزشی و تربیتی کیفیت بخشی فرآیندهای یاد دهی و یادگیری با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های نوین توسعه‌ی فناوری اطلاعات و ارتقا راهبری و مدیریت فضای مجازی در آموزش و پرورش 	<ul style="list-style-type: none"> نرخ سواد دختران استان افزایش یافته است. افزایش مهارت کار با رایانه در دختران استان 	<ul style="list-style-type: none"> بازنگری و مهندسی ساختارها، رویه‌ها و روش‌های آموزشی

۳-۴ اثر ۲: افزایش نرخ اشتغال بانوان، افزایش نرخ مشارکت و توسعه کار آفرینی در زنان و خانواده

دستگاه مجری برای دستیابی به این اثر، ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی و آموزش فنی و حرفه‌ای می‌باشند و سایر دستگاه‌های اجرایی نظیر بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، جهاد کشاورزی، صنعت و معدن و دانشگاه‌های علوم پزشکی برای اجرا با این اداره کل همکاری می‌نمایند.

جدول ۳۸- دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات اساسی استان در راستای افزایش نرخ اشتغال

بانوان، افزایش نرخ مشارکت و توسعه کار آفرینی در زنان و خانواده استان

دستاوردها	خروجی	فعالیت	اقدامات اساسی
<ul style="list-style-type: none"> ایجاد اشتغال فراگیر از طریق تقویت رشد اقتصادی اشتغالزا و تحرک بخشی به بازار کار استان 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش تعداد کارخانه- های صنایع تبدیلی ایجاد شده توسط زنان افزایش تعداد تعاونی‌های ایجاد شده توسط زنان 	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد خانه های فرهنگ کار راه اندازی سایت حامی جهت معرفی و فروش تولیدات زنان استان 	<ul style="list-style-type: none"> ارائه آموزش‌های بازاریابی و فروش در راستای اتصال افراد آموزش دیده در حوزه مشاغل خانگی به بازار کار کمک به راه اندازی بازارچه های فروش محصولات مشاغل خانگی معرفی سایت‌های مطمئن فروش تولیدات زنان (معرفی سایت آرانیک - بزرگترین سایت فروش صنایع دستی- به زنان کارآفرین جهت تسهیل در فروش صنایع دستی ایجاد نمایشگاه‌های دائمی محصولات چوب و برنندسازی تولیدات چوب و کفش در شهرستان اسلامشهر بسته بندی محصولات جالیزی در شهرستان پیشوا توسط زنان خانه‌دار توسعه گلخانه‌ها در تمامی شهرستان‌های استان احیای صنعت سفالگری در شهرستان قرچک ایجاد نمایشگاه دائمی گل در شهرستان پاکدشت
<ul style="list-style-type: none"> تقویت مدیریت و سیاست گذاری بازار کار 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش تعداد خوشه- های تشکیل شده در زمینه کسب و کار 	<ul style="list-style-type: none"> تشکیل خوشه‌های کسب و کار خانگی بهسازی و نوسازی تعاونی- 	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد خوشه‌های صنعتی و خوشه بندی صنایع تبدیلی محصولات دامی و کشاورزی در شهرستان

دستاورد	خروجی	فعالیت	اقدامات اساسی
	خانگی • افزایش کسب و کارهای کوچک و متوسط توسط زنان	های تولیدی زنان	پیشوا • خوشه‌بندی فعالیت‌های روستاهای شهرستان فیروزکوه • بازدید و پیگیری مشکلات کارخانه‌ها و مراکز کارآفرینی زنان
• تجهیز و آماده-سازی زنان استان جهت ورود به بازار کار و مشارکت اقتصادی	• افزایش فرهنگ کار و کارآفرینی و تسهیل در جستجوی فرصت شغلی بر اساس ظرفیت منطقه ای و توسعه آموزش و مهارت‌ها بر مبنای نیاز واقعی در بین زنان استان	• ارائه آموزش های عمومی و تخصصی • ارائه آموزش‌های افزایش مهارت‌های کسب و کار • اجرای طرح مهارت آموزی در محیط کار واقعی • اجرای طرح نیازسنجی آموزش‌های روستائی • اجرای طرح نیازسنجی آموزش بر اساس نیاز بازار کار • ارائه آموزش در حوزه های فنی، خدماتی، کشاورزی و فرهنگ و هنر • ارائه آموزش‌های بازاریابی و فروش در راستای اتصال افراد آموزش دیده در حوزه مشاغل خانگی به بازار کار • راه‌اندازی گروه مجازی از زنان کارآفرین جهت ارتباط با مدیران، مشاوران و صادرکنندگان • آموزش اقتصاد دیجیتال برای زنان روستایی	• آموزش به زنان در شهرستان‌های شمیرانات و دماوند برای ایجاد صنایع تبدیلی گیلاس و سیب • تجهیز و اعزام تیم سیار آموزشی به روستاهای هدف • تجهیز کارگاه‌های آموزشی متناسب با نیازسنجی آموزشی • حمایت از کارآموزان آموزش دیده در راستای اخذ تسهیلات و راه اندازی کسب و کار • تهیه کلیپ مستند از کارهای کارآفرینان زن • راه‌اندازی مرکز مشاوره تلفنی سه یا چهار رقمی برای مشاوره کارآفرینی
• افزایش نرخ اشتغال زنان دارای تحصیلات عالی	• بین عرضه نیروی کار و تقاضای نیروی کار • افزایش فرصت‌های شغلی برآورده شده از طریق سامانه • افزایش تعداد فروشگاه-	• ساماندهی و ارتقای نظام مدیریت اطلاعات و آمارهای حوزه بازار کار • تاسیس و راه‌اندازی سامانه اطلاعات زنان به منظور ایجاد ارتباط • رصد مستمر مولفه های بازار	• اجرای طرح کارورزی دانش آموزان دانشگانی رشته‌های کشاورزی و صنعتی • ارائه آموزش‌های رایگان و توانمندسازی شغلی منطبق با رشته های دانشگانی، مهارتی پایه و عمومی

اقدامات اساسی	فعالیت	خروجی	دستاورد
<ul style="list-style-type: none"> • راه اندازی مرکز مشاوره تلفنی سه یا چهار رقمی برای مشاوره کارآفرینی • توسعه و حمایت از شرکت های دانش بنیان برای کاهش نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی 	<p>کار</p> <ul style="list-style-type: none"> • شناسایی رشته های کسب و کار در هر شهرستان و بالابردن توانمندی های زنان در این رشته فعالیت 	<p>های مجازی ایجاد شده توسط زنان</p> <ul style="list-style-type: none"> • فعال سازی کارگاه های نیمه راکد دارای مشارکت اقتصادی زنان 	
<ul style="list-style-type: none"> • حمایت از اشتغال های خرد، خانگی و زود بازده • اعطای کمک های غیر نقدی به خانوارهای آسیب پذیر • ایجاد فرصت های جدید اقتصادی با رویکرد توانمندسازی گروه های هدف در عرصه های کشاورزی، دامپروری، صنعت، معدن و خدمات در مناطق محروم • مدیریت زنجیره های تولیدی و دانش بنیان در حوزه کشاورزی، صنایع تبدیلی و صنایع دستی در مناطق محروم و روستایی استان • افزایش و پایدار سازی تولیدات اقشار نیازمند از طریق مدیریت فرآیندهای تولید و بازرگانی در راستای استحکام اقتصاد خانواده • اولویت دادن به ارائه خدمات حمایتی به صورت قرض الحسنه 	<ul style="list-style-type: none"> • گسترش برنامه های اشتغال زایی و خودکفایی به جامعه هدف • تقویت برنامه های اشتغال معلولین 	<ul style="list-style-type: none"> • افزایش کسب و کارهای خانگی • افزایش کسب و کارهای کوچک و متوسط توسط زنان اقشار آسیب پذیر 	<ul style="list-style-type: none"> • توسعه توانمند سازی و گسترش کیفیت زندگی جامعه هدف و حمایت از اقشار آسیب پذیر

۳ ۴ اثر ۳: توسعه ورزش زنان و خانواده

دستگاه مجری برای دستیابی به این اثر، اداره کل ورزش و جوانان استان می‌باشد.

جدول ۳۹- دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات اساسی استان در راستای توسعه ورزش زنان

و خانواده استان

دستاورد	خروجی	فعالیت	اقدامات اساسی
<ul style="list-style-type: none"> رشد و ارتقا سرانه فضاهای ورزشی زنان 	<ul style="list-style-type: none"> سرانه فضاهای ورزشی زنان افزایش یافته است. 	<ul style="list-style-type: none"> توسعه متوازن و متعادل عرصه‌ها و فضاهای ورزشی ساماندهی و بهره برداری بهینه و حداکثری از ظرفیت اماکن ورزشی موجود بهره گیری از ظرفیت‌های قانونی دستگاه و سایر دستگاه‌ها و نهادهای دولتی توسعه و ارتقا سطح اعتبارات ساخت و اتمام اماکن ورزشی حمایت و تقویت باشگاه‌های ورزشی فعال استان 	<ul style="list-style-type: none"> اختصاص پارک ویژه ورزش بانوان (تاکنون ۵ پارک ویژه بانوان در استان تهران احداث شده است). تاسیس و تجهیز خانه ورزش روستایی
<ul style="list-style-type: none"> ارتقا جایگاه ورزش استان در سطح کشور، میدین بین‌المللی، آسیایی، جهانی و المپیک 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش تعداد ورزشکاران زن افزایش تعداد مدال‌آوران زن استان 	<ul style="list-style-type: none"> توسعه بسترهای فرهنگی مشارکت بانوان در برنامه‌های ورزش‌های همگانی تقویت ساختار هیات‌های ورزشی تقویت و توسعه کیفی شیوه‌های برگزاری رویدادهای ورزشی 	<ul style="list-style-type: none"> استعدادیابی ورزش شهرستان‌های استان نظیر والیبال در شهرستان ورامین برگزاری جشنواره، همایش‌های پیاده روی، دوچرخه سواری، کوهنوردی، اسکیت و... در مناسبت‌های مختلف برگزاری جشنواره، همایش‌های ورزشی ویژه گروه‌های خاص (سالمدان، بانوان، بیماران خاص، خانواده‌ها...)

۳-۴ اثر ۴: بهبود شاخص ازدواج در بین جوانان و کاهش طلاق

جدول ۴۰- دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات اساسی استان در راستای بهبود شاخص

ازدواج در بین جوانان و کاهش طلاق

دست‌آورد	خروجی	فعالیت
<ul style="list-style-type: none"> افزایش ازدواج و تحکیم بنیان خانواده 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش تعداد ازدواج و کاهش طلاق ثبت‌شده در دفاتر ثبت احوال استان 	<ul style="list-style-type: none"> راه‌اندازی مجمع خیرین ازدواج شهرستان تربیت و بکارگیری قضات تخصصی خانواده و قضات مشاور زن احیای نقش حکمیته قرآنی و کارآمدسازی نهاد داوری در پرونده‌های خانوادگی و اجرای صحیح آن الزام دفاتر ثبت ازدواج به دریافت نظر مراکز مشاوره خانواده علاوه بر دریافت نظر مراکز بهداشت برپایه تنظیم سند ازدواج تشکیل شوراهای تخصصی حل اختلافات خانوادگی تقویت دفاتر حمایت از حقوق زنان و کودکان در حل و فصل دعاوی خانواده پوشش بیمه‌ای مشاوره زوجین و جوانان جامعه هدف و ارائه خدمات مشاوره‌ای از طریق مراکز مشاوره خانواده ذی صلاح تا حصول تثبیت خانواده حمایت از دانشجویان متاهل در تخصیص خوابگاه، کار دانشجویی، نقل و انتقال و... ایجاد و توسعه شبکه تسهیلگران ازدواج با بهره‌مندی از ظرفیت مشاورین، کارشناسان فرهنگی و مددکاران خانواده بهره‌گیری از عواید حاصله از جمع‌آوری زکات جهت تسهیل ازدواج جوانان
<ul style="list-style-type: none"> افزایش مهارت‌های جوانان در برقراری ارتباط جنسی، عاطفی و آگاهی از وظایف فردی زناشویی 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش تعداد افراد شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی با محوریت مهارت‌های زندگی 	<ul style="list-style-type: none"> برگزاری دوره‌های آموزشی قبل، حین و پس از ازدواج (ویژه جوانان و زوجین) حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای از زنان مطلقه به منظور آماده‌سازی آنان برای ازدواج مجدد و مدیریت مؤثر دوران مجردی همراه با فرزندان آنان راه‌اندازی سامانه مشاوره بر خط برای ارائه مشاوره به دانشجویان با حضور مشاورین مذهبی

فعالیت	خروجی	دستاورد
<ul style="list-style-type: none"> • توسعه فرهنگ ازدواج آسان پایدار از طریق ارتقا دانش جوانان و زوجین با برگزاری دوره ها و کارگاه‌های آموزش • راه اندازی مراکز مشاوره ازدواج و خانواده • راه اندازی مراکز راهنمایی و مشاوره خانواده در معیت دادگاه‌های خانواده و ارجاع تمامی دعاوی خانواده و ارجاع تمامی دعاوی خانوادگی به این مراکز با همکاری نهادهای ذیربط • تهیه، تدوین و اجرای دستورالعمل صلاحیت حرفه ای تربیت مشاوران ویژه خانواده با همکاری حوزه علمیه و نظام روانشناسی و مشاوره وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر نهادهای ذی ربط • توسعه و ارتقای مستمر آموزش‌های در آستانه ازدواج مرکز بهداشت ویژه افراد در شرف ازدواج با محوریت مدیریت مؤثر روابط جنسی به همراه اهداء بسته آموزشی و تقویت الزامات قانونی آن • انجام پژوهش های کاربردی به روز در حوزه خانواده با اولویت پژوهشی 	<ul style="list-style-type: none"> • افزایش تعداد ازدواج در دفاتر ثبت احوال استان 	<ul style="list-style-type: none"> • توسعه دانش تخصصی جوانان در حوزه ازدواج و خانواده
<ul style="list-style-type: none"> • برگزاری جشنواره تجلیل از برترین های ازدواج و خانواده • برگزاری نمایشگاه ازدواج و خانواده • برگزاری نشست تخصصی در حوزه ازدواج و خانواده • پخش برنامه‌های مشاوره محور از صدا و سیما درباره ازدواج و طلاق به منظور ارتقاء سطح آگاهی های عمومی مورد نیاز و تحکیم بنیان خانواده • استفاده بیشتر از ساختار نمایش در موضوعات تحکیم بنیان خانواده و ازدواج آگاهانه، به هنگام، آسان و پایدار و آسیب‌های ناشی از طلاق • انتشار محتواهای آموزشی و تربیتی غیر رسمی مکتوب و مجازی برای دانش آموزان، اولیاء مربیان و معلمان پیرامون موضوع ازدواج و خانواده • تهیه و تدوین کتاب های درسی دوره های تحصیلی مرتبط با موضوع ازدواج و تحکیم بنیان خانواده • الگوسازی مطلوب برای خانواده تراز جمهوری اسلامی ایران و فرهنگ سازی آن در آموزش و پرورش • طراحی و اجرای «برنامه ملی همکاری خانه و مدرسه» در پیشگیری از آسیب های اجتماعی با همکاری نهادهای ذیربط • فرهنگ سازی و آموزش و ترویج فرهنگ بکارگیری مشاورهای پیش از ازدواج، تولید فیلم و سریال در خصوص پایداری خانواده و کاهش تعارضات در خانواده و کراهت طلاق 	<ul style="list-style-type: none"> • افزایش اجرای برنامه‌های فرهنگی در حوزه ازدواج 	<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد فرهنگ و نگرش صحیح در رابطه با ازدواج در خانواده‌های استان

جدول ۴۱- اقدام اولویت‌دار استان در جهت سطوح پیشگیری و مداخله در برنامه جامع کنترل و کاهش

طلاق

پیشگیری اولیه	پیشگیری سطح دوم: مداخله سطح ۲	سطح سوم: مداخله سطح ۳
آموزش مهارت‌های زندگی برای کل اقشار جامعه	شناسایی زوجین در معرض طلاق	ارائه خدمات مشاوره به زوجین طلاق گرفته جهت کاهش آسیب‌ها
آموزش پیش از ازدواج برای جوانان در شرف ازدواج	ارائه خدمات مشاوره تلفنی به زوجین در شرف طلاق	راه اندازی مراکز مشاوره و مداخله در خصوص آسیب‌های پس از طلاق
مشاوره پیش از ازدواج برای افراد در مرحله انتخاب همسر	ایجاد سامانه تصمیم برای زوجین در شرف طلاق	راه اندازه مراکز ملاقات والدین با فرزندان
آموزش زندگی خانواده برای زوجین	راه اندازی سامانه (غربالگری و مداخله در طرح طلاق)	تشکیل گروه‌های هم‌تا (زنان طلاق گرفته)
مشاوره ژنتیک پزشکی قبل از ازدواج	ارائه خدمات مشاوره ای تخصصی جهت زوجین در شرف طلاق	تشکیل گروه‌های هم‌تا (فرزندان طلاق)
ارائه خدمات مشاوره تلفنی به اقشار مختلف جامعه	ارائه خدمات آموزشی در فضای مجازی (فامیلی نت)	
ارائه خدمات مشاوره اینترنتی به اقشار مختلف جامعه	تهیه و توزیع پکیج‌های آموزشی جهت مشاوران تخصصی و زوجین در شرف طلاق	
ارائه خدمات مشاوره جهت ارتقاء و بهداشت سلامت روان افراد		
خدمات آموزشی در فضای مجازی (فامیلی نت)		
آموزش و تربیت مشاورین و متخصصین خانواده فعال در مراکز مشاوره همکار		
تهیه و توزیع پکیج‌های آموزشی جهت مشاوران و مدرسان		

۳-۵ اثر ۵: بهبود شاخص‌های بخش حمایتی، توانمندسازی و کاهش آسیب‌ها و

ناهنجارهای اجتماعی زنان

جدول ۴۲- دستاوردها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات اساسی استان در راستای بهبود شاخص‌های بخش

حمایتی، توانمندسازی و کاهش آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی زنان

دستاورد	خروجی	فعالیت	اقدامات اساسی
<ul style="list-style-type: none"> کنترل رشد آسیب‌های اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> توسعه سامانه رصد و دیدبان آسیب‌های اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> ظرفیت‌سازی و شبکه‌سازی تشکل‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه آسیب‌های اجتماعی محور قرار گرفتن عدالت اجتماعی و توجه به مناطق حاشیه نشین و سکونتگاه‌های غیررسمی حمایت از پژوهش‌های کاربردی آینده پژوهی آسیب‌های اجتماعی تقویت مداخله مددکاری اجتماعی قبل از مداخلات قضائی و انتظامی حضور سریع و زود هنگام مددکاری اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> تعمیق و ترویج فرهنگ دینی و اسلامی خانواده‌های تحت پوشش و هنجارسازی رفتار اجتماعی آنان با ارزش‌های دینی و انقلابی با الهام از رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی) با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی حوزه‌های علمیه، امداد امام (ره) و مراکز فرهنگی جهت‌یابی منابع به سمت پیشگیری و توانمندسازی اعطای کمک‌های غیر نقدی به خانوارهای آسیب‌پذیر به منظور تامین امنیت قضایی توسعه ی حمایت حقوقی و معاضدت قضایی نیازمندان جامعه هدف با رویکرد پیشگیری و توانمندسازی توسعه مراکز ترک اعتیاد تخصصی توسعه پایگاه‌های سلامت روان

اقدامات اساسی	فعالیت	خروجی	دستاورد
<ul style="list-style-type: none"> حمایت از زنان سرپرست خانوار و استیفای حقوق ایشان و اعمال تدابیر لازم در جهت ساماندهی خانوارهای زن سرپرست تحت حمایت افزایش مهارت های زندگی، توسعه خدمات حمایتی، مددکاری، روانشناسی، توسعه کمپ های تخصصی ترک اعتیاد، حمایت از فرزندان در خانواده، توسعه مراکز سلامت روان در راستای کاهش زنان سرپرست خانوار 	<ul style="list-style-type: none"> بیمه‌های اجتماعی زنان سرپرست خانوار شهری و روستایی و معلولین برنامه ریزی برای کاهش جرایم توسعه مجازات های جایگزین (ماده ۶۶ قانون مجازات اسلامی) حمایت از زنان سرپرست خانوار 	<ul style="list-style-type: none"> هدایت منابع ناشی از هدفمندی یارانه ها به برنامه‌های حمایتی و توانمندسازی دهک‌های پایین درآمدی خانوارهای کشور در جهت ارتقا شاخص های عدالت اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> حمایت از زنان سرپرست خانوار و استیفای حقوق ایشان و اعمال تدابیر لازم در جهت ساماندهی خانوارهای زن سرپرست تحت حمایت
<ul style="list-style-type: none"> جهت یابی منابع به سمت پیشگیری و توانمندسازی گسترش طرح‌های غربالگری گسترش خدمات مشاوره ژنتیک گسترش طرح‌های آگاه سازی افزایش مهارت آموزی خانواده در ارائه خدمات توان بخشی آگاه سازی افراد معلول، خانواده ها و افراد جوامع محلی در مورد ارائه خدمات مبتنی بر جامعه 	<ul style="list-style-type: none"> تغییر روش‌های حمایتی مستقیم به رویکردهای بیمه‌ای توسعه ی خدمات تخصصی مددکاری و مشاوره با رویکرد پیشگیرانه سیاستگذاری رسانه ای در خصوص اطلاع رسانی و آگاه سازی مردم 	<ul style="list-style-type: none"> توسعه فرایند توانمندسازی و گسترش کیفیت زندگی جامعه هدف فراگیر نمودن پوشش بیمه درمان در تمام نقاط محروم و روستایی در جهت توسعه توسعه ی خدمات تخصصی مددکاری و مشاوره با رویکرد پیشگیرانه افزایش میزان نفوذ خدمات حمایتی افزایش میزان نفوذ خدمات توان بخشی توسعه ی پوشش بیمه‌ی اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش بهداشت عمومی و بهزیستی روانشناختی زنان استان

طرح پایش و ارزیابی

۴ طرح پایش و ارزیابی

مقدمه

پایش در معنای لغوی به معنای نگاه توأم با تأمل، مراقبت در اجرا یا انجام کار، تحت نظر و دیده‌بانی داشتن کاری؛ است. نظارت فرآیندی است که همواره در قیاس با هدف معنی پیدا می‌کند و در طی آن دست-اندرکاران برنامه‌های اجرایی (دستگاه‌های مجری فعالیت‌ها و طرح‌ها) به صورت مداوم از پیشرفت به سمت اهداف بازخور دریافت می‌کنند. یعنی مسئله نظارت آن است که آیا انجام این مجموعه از کارها منجر به دستیابی به هدف‌های مدنظر (خروجی‌ها) شده است یا خیر؟ در این گزارش، پایش خود را در قالب سنجش خروجی‌ها یا همان مقادیر هدف کمی نشان می‌دهد.

ارزیابی، سنجش موشکافانه و عمیق‌تری است که توسط سازمانی غیر از دستگاه مجری در خصوص حصول پیامدهای مدنظر خروجی فعالیت‌ها و طرح‌های خاتمه‌یافته یا در حال انجام صورت می‌گیرد. از آنجا که ارزیابی توسط اشخاصی مستقل از مجریان به انجام می‌رسد معمولاً دارای استقلال نظر بوده و معتبر تلقی می‌شود. در این گزارش، ارزیابی خود را در قالب سنجش پیامدهای مدنظر (شاخص‌های ارزیابی) یا همان حصول خروجی‌های مدنظر، دستیابی به دستاوردها و حصول اثر بیان شده نشان می‌دهد.

البته شایان ذکر است برای محاسبه تحقق نتایج گفته شده، سامانه ورود اطلاعات طراحی خواهد شد تا اطلاعات توسط دستگاه‌های مجری در پایان سال (سالانه) وارد این سامانه شده و سپس با استفاده از وزن هر شاخص جهت تحقق دستاورد و سپس نقش هر خروجی در تحقق نتیجه، میزان تحقق اثر مشخص می‌شود. همچنین با توجه به اینکه سامانه سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده همسو با سامانه اسناد توسعه استان و شهرستان‌های استان طی سال‌های برنامه پنجم می‌باشد لذا مقدار هدف‌گذاری برای هر شاخص در هر پنج سال ذکر شده که سال ۱۳۹۶ عملکرد شاخص می‌باشد. شاخص‌های ارزیابی در این گزارش برآمده از خروجی‌های قابل تصور برای رسیدن به دستاورد می‌باشد.

اثر: افزایش نرخ مشارکت اقتصادی و اشتغال و کاهش نرخ بیکاری

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص‌های ارزیابی	خروجی
-سامانه رصد برنامه‌های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی -سایت آمار اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان	داده خام به صورت سالیانه	اداره کل تعاون، کار و امور اجتماعی، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره) شهرداری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای	اجرای دوره های آموزش تخصصی	افزایش تعداد کسب و کارهای راه‌اندازی شده توسط زنان
				اجرای طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی	
				اجرای طرح مهارت آموزی در محیط کار واقعی	
				اجرای طرح نیازسنجی آموزش - های روستائی	
				اجرای طرح نیازسنجی آموزشی بر اساس نیاز بازار کار	
				اجرای نیازسنجی آموزشی در سطح شهرستان	
				ارائه آموزش در حوزه های فنی، خدماتی، کشاورزی و فرهنگ و هنر	
				ارائه آموزش رایگان در حوزه های فنی، خدماتی، کشاورزی و فرهنگ و هنر	
ارائه آموزش‌های بازار یابی و فروش در راستای اتصال افراد آموزش دیده در حوزه مشاغل خانگی به بازار کار	افزایش میزان فروش کسب و کارهای خانگی				

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص های ارزیابی	خروجی
-سامانه رصد برنامه های توسعه ای سازمان مدیریت و برنامه ریزی -سایت آمار اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان	داده خام به صورت سالانه	استانداری شهرداری	صنعت، معدن و تجارت	تعداد بازارچه های فروش محصولات و دستاوردهای کارآموزان	افزایش میزان فروش کسب و کارهای خانگی
-سامانه رصد برنامه های توسعه ای سازمان مدیریت و برنامه ریزی -سایت آمار اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان -آمار اداره کل بهزیستی استان -آمار کمیته امداد امام خمینی (ره)	داده خام به صورت سالانه	آموزش فنی و حرفه ای	بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی	تعداد افراد آسیب پذیر و آسیب دیده اجتماعی، زنان و دختران خودسرپرست و بد سرپرست، افراد ناتوان جسمی و افراد کم بضاعت از آموزشی ویژه مهارتی	افزایش مهارت زنان در ایجاد و توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط
-سامانه رصد برنامه های توسعه ای سازمان مدیریت و برنامه ریزی -سایت آمار اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان -سایت آمار اداره کل جهاد کشاورزی -سایت آمار اداره کل صنعت، معدن و تجارت -سایت آمار اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	داده خام به صورت سالانه	جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	آموزش فنی و حرفه ای	تجهیز و راه اندازی گلخانه تجهیز و راه اندازی خانه هوشمند وصفحات خورشیدی تجهیز و راه اندازی صنایع چوب، فلز، معرق و منبت	افزایش ایجاد کسب و کارهای کوچک و متوسط توسط زنان

اثر ۲: افزایش نرخ باسوادی

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص‌های ارزیابی	خروجی
-سامانه رصد برنامه‌های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی -سایت آمار ادارات آموزش و پرورش استان	داده خام به صورت سالیانه		آموزش و پرورش شهر تهران و آموزش و پرورش شهرستان‌های استان	افزایش پوشش نوآموزان در دوره پیش از دبستان به تفکیک جنس	نرخ سواد دختران استان افزایش یافته است
				درصد باسوادی جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر به تفکیک جنس	
				کاهش درصد دانش‌آموزان رشته‌های نظری از کل دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه (تجهیز و گسترش مدارس فنی و حرفه‌ای و کارودانش) به تفکیک جنس	مهارت فنی و حرفه‌ای دختران رشد پیدا کرده است
-سامانه رصد برنامه‌های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی		آموزش و پرورش	نوسازی مدارس	بهبود تراکم دانش‌آموزی	افزایش کیفیت مکان‌های آموزشی دختران
				نسبت مدارس نیازمند به تعمیر و تجهیز به کل مدارس	
-سامانه آماری سازمان سنجش		آموزش عالی	کلیه دانشگاه- های مستقر در استان	تعداد دانشجویان زن به تفکیک رشته تحصیلی و پایه	افزایش نرخ زنان دارای تحصیلات عالی

اثر ۳: توسعه ورزش زنان و خانواده

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص‌های ارزیابی	خروجی
-سامانه رصد برنامه- های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی -سایت آمار اداره کل ورزش و جوانان	داده خام به صورت سالیانه	فرمانداری- های شهرستان- های استان، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی	اداره کل ورزش و جوانان	اختصاص پارک ویژه ورزش بانوان	افزایش سرانه ورزشی
				برگزاری جشنواره، همایش های پیاده روی، دوچرخه سواری، کوهنوردی، اسکیت و... در مناسبت‌های مختلف	افزایش تعداد ورزشکاران و مدال‌آوران زن
				برگزاری جشنواره، همایش های ورزشی ویژه گروه‌های خاص (سالمندان، بانوان، بیماران خاص، خانواده‌ها...)	
				تاسیس خانه ورزش روستایی	افزایش سرانه ورزشی
				تجهیز اماکن ورزشی	
				تجهیز خانه ورزش روستایی	

اثر ۴: بهبود شاخص ازدواج در بین جوانان و کاهش طلاق

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص‌های ارزیابی	خروجی
<p>-سامانه رصد برنامه- های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی -سایت آمار اداره کل ثبت احوال استان</p>	<p>داده خام به صورت سالیانه</p>	<p>دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی، بهزیستی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، تبلیغات اسلامی، صدا و سیما، مساجد</p>	<p>اداره کل ورزش و جوانان و اداره کل ثبت احوال</p>	برگزاری جشنواره تجلیل از برترین‌های ازدواج و خانواده	ترویج ازدواج موفق
				برگزاری دوره‌های آموزشی (ویژه والدین)	کاهش خطراتی که فرزندان طلاق را تعقیب می‌نماید
				برگزاری نشست تخصصی در حوزه ازدواج و خانواده	ترویج ازدواج موفق
				برگزاری نمایشگاه ازدواج و خانواده	
				راه اندازی مجمع خیرین ازدواج شهرستان	کاهش هزینه‌های شروع زندگی
				راه اندازی مراکز مشاوره ازدواج و خانواده	آموزش مهارت‌های زندگی و حل مساله
				برگزاری دوره‌های آموزشی قبل، حین و پس از ازدواج (ویژه جوانان و زوجین)	افزایش ازدواج در جوانان
				برنامه آموزش پیش از ازدواج PME	
				آموزش مهارت‌های زندگی	
				آموزش زندگی خانوادگی FLE	
<p>-سامانه رصد برنامه- های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی -سایت آمار اداره کل ثبت احوال استان</p>	<p>داده خام به صورت سالیانه</p>	<p>دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی، بهزیستی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، تبلیغات اسلامی، صدا و سیما، مساجد</p>	<p>اداره کل ورزش و جوانان و اداره کل ثبت احوال</p>	مشاوره ژنتیک پیش از ازدواج	افزایش ازدواج در جوانان
				ارائه خدمات مشاوره حضوری	
				ارائه خدمات مشاوره تلفنی	
				برنامه سلامت روان	
				مداخله به منظور کنترل و کاهش طلاق	

اثر ۵: بهبود شاخص‌های بخش حمایتی، توانمندسازی و کاهش آسیب‌ها و ناهنجارهای اجتماعی زنان

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص‌های ارزیابی	خروجی
-سامانه رصد برنامه‌های توسعه‌ای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی -سایت آمار نیروی انتظامی استان و تهران بزرگ -سایت آمار شهرداری -سایت آمار بهزیستی -سایت آمار تامین اجتماعی	داده خام به صورت سالانه	شهرداری‌ها، دهیاری‌ها، نیروی انتظامی، کمیته امداد امام خمینی، سمن‌ها	بهزیستی تعاون، کار و رفاه اجتماعی	افزایش توانبخشی مبتنی بر جامعه روستایی	کاهش اعتیاد و طلاق در بین زنان استان
				افزایش توانبخشی مبتنی بر جامعه شهری	
				افزایش حمایت از کودکان خیابانی	
				افزایش حمایت از معتادان	
				افزایش حمایت از کودکان بی سرپرست	
				افزایش خانوارهای مستمری بگير	
				ایجاد مسکن برای نیازمندان	
				بیمه اجتماعی افراد تحت پوشش	

منابع اطلاعات	روش تایید تغییر ایجاد شده	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	شاخص های ارزیابی	خروجی
-سامانه رصد برنامه های توسعه ای -سازمان مدیریت و برنامه ریزی -سایت آمار نیروی انتظامی استان و تهران بزرگ -سایت آمار شهرداری -سایت آمار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی	داده خام به صورت سالیانه	-	اداره کل امور مالیاتی	افزایش مالیات دخانیات	کاهش دسترسی زنان به دخانیات
		-	نیروی انتظامی و نظارت اماکن	کاهش تعداد اماکن ارائه دهنده قلیان به زنان	
		صدا و سیما تبلیغات اسلامی	فرهنگ و ارشاد اسلامی	تولید محصولات فرهنگی در خصوص آسیب و ناهنجاری های اجتماعی	
		-	نیروی انتظامی	تعداد دختران و زنان فرار کرده از منزل	افزایش ادراک زنان استان از رفتارهای هنجار و ناهنجاری - های اجتماعی
		-	نیروی انتظامی	تعداد دستگیرشدگان سرقت	
		-	نیروی انتظامی	تعداد دستگیرشدگان قتل های عمد	
		-		تعداد دستگیرشدگان نزاع دسته جمعی	

منابع

- سازمان ثبت احوال کشور (۱۳۷۹-۱۳۹۴) پایگاه اطاعات جمعیتی، قابل دسترس در www.sabteahval.ir
- مرکز آمار ایران (۱۳۴۵-۱۳۹۰) سرشماری های عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۴۵-۱۳۹۵ قابل دسترس در www.amar.org.ir
- گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ قابل دسترس در www.amar.org.ir
- دستورالعمل طرح آموزش زندگی خانواده (F.L.E)، سازمان بهزیستی کشور، معاونت امور فرهنگی و پیشگیری- دفتر پیشگیری از آسیب های اجتماعی (۱۳۸۶)
- آیین نامه اجرایی طرح آموزش پیش از ازدواج (P.M.E)، سازمان بهزیستی کشور، معاونت امور فرهنگی و پیشگیری- دفتر پیشگیری از آسیب های اجتماعی (۱۳۸۶)
- دستورالعمل نحوه تاسیس، تمدید، اداره و انحلال مراکز سلامت روان محلی، سازمان بهزیستی کشور، مرکز توسعه پیشگیری معاونت مشاوره و امور روانشناختی (۱۳۹۶)
- دستورالعمل اجرایی نظام تهیه و تدوین برنامه ششم توسعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) مستندات برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی-معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری
- شیوه نامه اجرایی سامانه کاهش طلاق در راستای اجرای طرح پیشگیری و مداخله به منظور کاهش طلاق و عوارض ناشی از آن (تیرماه ۱۳۹۷) سازمان بهزیستی کشور-معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضاییه.
- کارگروه ملی کنترل و کاهش طلاق و افزایش ازدواج محورهای هفتگانه برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق- شورای عالی انقلاب فرهنگی-معاونت برنامه ریزی و هماهنگی ۱۳۹۵
- دستورالعمل اجرایی مراکز حمایتی-آموزشی کودک و خانواده، سازمان بهزیستی کشور- معاونت امور اجتماعی دفتر آسیب دیدگان اجتماعی
- امیر عزیزی، رعنا اسماعیلی، سودابه عزیزی، منشادی (۱۳۹۵) اثربخشی آموزش مهارت های زندگی بر رضایت زناشویی زوجین متقاضی طلاق، تبریز
- لعل بخش، سودانی، شفیع ابادی (۱۳۹۳) بررسی اثربخشی آموزش مهارت های پس از ازدواج بر افزایش رضایت زناشویی زوجین
- اسناد توسعه بخش فرهنگی و اجتماعی استان تهران ۱۴۰۰-۱۳۹۶
- سند کاهش آسیب های اجتماعی استان تهران ۱۴۰۰-۱۳۹۶